

10.9.1917.

Library of the Theological Seminary,

PRINCETON, N. J.

Presented by Mrs. Arthur W. Marling.

SCB
8535

Division.....*Al. A. C.*

Section

Number.....

Shelf.....

LA GENÈSE,

PREMIER LIVRE DE MOÏSE,

TRADUIT DANS LA LANGUE DES FANG
DE L'AFRIQUE ÉQUATORIALE OCCIDENTALE.

PAR

A. W. MARLING,

MISSIONNAIRE PROTESTANT.

LONDRES :

SOCIÉTÉ BIBLIQUE, BRITANNIQUE ET ÉTRANGÈRE.

1894.

DE L'ORTHOGRAPHE ET DE LA PRONONCIATION.

a—comme en français.

i—comme en français.

o—comme en français *école* ; ou comme *o* dans le mot anglais *not*.

ô—comme en français *rôle* ; ou comme *o* dans le mot anglais *note*.

e—*e* muet en français ; ou comme *u* dans les mots anglais *but*, *nut*, &c.

è—*e* ouvert en français *succès* ; ou comme *e* dans les mots anglais *net*, *pet*, &c.

é—*e* fermé en français *été* ; ou comme *a* dans le mot anglais *fate*.

u—*ou* en français ; ou comme *oo* en anglais.

j—*dj* en français ; ou comme *j* en anglais.

w—*w* en anglais.

ñ—*ng* en français, en accentuant un peu moins le *g* ; ou exactement le *ng* dans le mot anglais *sing*.

ty—comme *tch* en français ; ou comme *ch* dans le mot anglais *child*.

JÈNISIS.

1

Anyame abo biôm bise.

E kôa Anyame anga bo jô ye si. 1
Ane si mbe fogo si si, ke zômazôm. 2
Ananga to jibe asu ôsui. Ane Nsisim
Anyame ônga bôke asu ôsui.

Alu ôsua. Ndèndañ.

Ane Anyame anga zu na, Ndèndañ 3
i boñe. Ananga bo ndèndañ. Ane 4
Anyame anga yèn ndèndañ, ito mvè.
Ane Anyame anga sal ndèndañ ne jibe.
Ane Anyame anga lé ndèndañ na, 5
Amôs; ananga lé jibe, Alu. Ananga
to angôgase, ananga to kidia, alu ôsua.

Alu bé. Jô.

Ane Anyame anga zu na, Jô e tobege 6
nzañ asui, ane jô e salège asui nzañ.
Ane Anyame anga bo jô, ananga sal 7
asui d'ato jô asi y'asui d'ato jô ayô.
Ananga tobo nal. Ane Anyame anga 8

lé eyô na, Jô. Ananga to angôgase,
ananga to kidia, alu bé.

Alu lal. Si nkôt ; ôbut, ye bilok, ye bili.

9 Ane Anyane anga zu na, Asui d'ato
jô asi e latege vôm avoti, ane si nkôt
10 e kuige. Ananga to nal. Ane Anyame
anga lé vôm nkôt na, Si: ane mejim
mese menga mana lat, Anyame anga
lé mo na, Asui. Ane Anyame anga
11 yèn na, ato mvè. Ane Anyame anga
zu na, Si e biege ôbut, ne bilok bi to
fès iti, ne bili bi ato ye bibuma ayoñ
dia èmièn, ne bibuma bi ato fès iti.
12 Ananga to nal. Ane si nga bie ôbut,
ye bilok bi ato fès iti, ayoñ dia èmièn.
Ane Anyame anga yèn na, ato mvè.
13 Ananga to angôgase, ananga to kidia,
alu lal.

Alu né. Nlô-jô, ngon, y'atété.

14 Ane Anyame anga zu na, Mindèndañ
mi tobege jô, e ko amôs y'alu, ane
mindèndañ mi vekege melu ye mimbu ;
15 Ane mi tobege mindèndañ e jô e vè
16 ndèndañ e si. Ananga to nal. Ane
Anyame anga bo mindèndañ minèn
mibé: ndèndañ enèn e fé amôs, ndèn-
dañ etok e fé aluse: ananga bo atété.
17 Ane Anyame anga tué bo e jô, e vè

ndèndañ esi, **E** vek amôs y'alu, ye ko 18
ndèndañ ye jibe. Ane Anyame anga
yèn na, ato mvè. Ananga to angôgase, 19
ananga to kidia, alu né.

Alu tan. Kos y'anon.

Ane Anyame anga zu na, Asui e 20
biege kos abi, an'anon e yèlege e si eyô.
Ane Anyame anga bo beko benèn, asui 21
enga bie abi, meyoñ meyoñ. Ananga
bo anon ase, meyoñ meyoñ. Ane Any-
ame anga yèn, ato mvè. Ane Anyame 22
anga vè bo abota, ananga zu na, Biega,
mine bo abi, mine zal asui esegese; ane
anon do ke boñ abi e si. Ananga to 23
angôgase, ananga to kidia, alu tan.

Alu sam. Betyit, ye biôm bi ayaka si.

Ane Anyame anga zu na, Si e biege 24
betyit meyoñ meyoñ, ne biôm bi ayaka
si, meyoñ meyoñ. Ananga to nal.
Ane Anyame anga bo betyit be yasi 25
meyoñ meyoñ, ne biôm bi ayaka si
meyoñ meyoñ. Ane Anyame anga yèn
na, ato mvè.

Môt.

Ane Anyame anga zu na, Bi boñe 26
môt nson wah; a ke zôzô kos ôsui,
y'anon eyô, ye betyit, ye si ese, ye biôm

27 bisese bi ayaka si. Ido Anyame anga
 bo mô̄t nson wia èmièn; nson wia
 èmièn anga bo nye: fam ye menega
 28 anga bo bo. Ane Anyame anga vè bo
 abota, ananga zu bo na, Biega, mine
 bo abi, mine zali si, ye zô si, ye zô kos
 ôsui, y'anon eyô, ye biôm bisese bi
 nyiñe bi ayaka si.

Biji.

29 Ane Anyame anga zu na, Degega,
 me mana mine vè bilok bise bi bie fès, bi
 ne esi nyi, ye bili bise bi ato ye bibuma
 30 ye fès iti, bi ke bo biji èbé mine. Ane
 menga vè betyit afan, y'anon ayô, ye
 biôm bise bi ayaka si, me vaa bo bilok
 31 bise e ji. Ananga to nal. Ane Anyame
 anga yèn biôm bise anga bo; e ke dege
 na, bi nga to mvè anèn. Ananga to
 angôgase, ananga to kidia, alu sam.

2

Alu zangwal. Sono.

1 Nale jô ye si bengam man, ye biôm
 2 bise bi ato esi eyô. Alu zangwal wèna
 Anyame anga man ésé anga bo; ananga
 wéga alu zangwal ye so ésé ese anga
 3 bo. Ane Anyame anga vè alu zangwal

abota, togo na a vaga wéga alu zangwal
ye so ésé ese anga bo.

Mam Anyame anga bo.

Atatege Jehôva Anyame anga bo jô 4
ye si ido di. Ye bili bise bi ne ntô ye 5
bilok bise, ke na, bi tatia fa metek :
togo na ngeñ' ite val Jehova abè bo
mveñ e si nyi, ke môt e bo bisé mebeñ.
Ane nkut enga bèt ye so metek, ve 6
bol si ese.

Môt.

Ane Anyame anga bo môt ye metek 7
e si, ananga vuñila nye mimbieke mi
jui évunili ényañ : ane môt anga tobo
nsisim ényañe.

Abeñ Idèn.

Ane Jehôva Anyame anga bé abeñ 8
Idèn e fa jô d'aso, ananga tué môt
anga bo iti. Ane Jehôva Anyame anga 9
bo bili bi to mvè e yèn, ye mvè e ji,
anga bo bio e fa ye so metek : ananga
bèta fe bo éli ényañ nzañ abeñ, ye éli e
lète mam mvè ye mam mebé. Ane ôsui 10
ônga kui Idèn ye lôt ye ke vè mejim
abeñ, ve kana, ve ke bo asui ané. Ôsui 11
ôsua w'ato jui na Pison : ôsui ôte w'abô-
ma afan esegese Havila : gôld ene wi.

12 Gôld y'afan ete ene mvè; dèlium ine
 13 wi, n'akok b'alé na, onix. Ôsui bé w'ato
 ji na, Gihon: w'abôma afan esegese
 14 Itiopia. Ôsui lal w'ato ji na, Hidikel:
 w'ake efa afan Asiria, e jô d'aso. Osui
 né w'ato ji na, Ufrétis.

Anyame atué Adam abeñ Idèn.

15 Ane Jehôva Anyame anga nyoñ fam
 ve tué nye abeñ Idèn, e bo bisé iti,
 16 ye bagali. Ane Jehôva Anyame anga
 zô fam na, Bili bise bi n'abeñ jaka bio.
 17 Nge éli e lète mam mvè ye mam mebé,
 mine taga zo ji; togo e mu ô ke zo
 ji, ô ke fogo wu.

Adam ayô betyit mi miôa. Anyame abo menega.

18 Ane Jehôva Anyame anga zu na, Fam
 a sidia mvè e tobo tam: me ke bo mô
 t e vol nye.

19 Ane Jehôva Anyame anga bo betyit
 besegese ye metek, y'anon ase eyô, ana-
 nga ke bo èbé Adam, e yèn an' a ke
 lé bo: ane mi mise Adam anga tu, mi
 20 mbe fogo mi miôa. Ane Adam anga
 yô betyit bese, y'anon eyô, mi. Fogó
 ve Adam, a yènege dia mô
 t e vale nyè.

21 Ane Jehôva Anyame anga bo na,
 Adam a yége ôyo onèn: ananga yé:
 wèna Anyame anga tog mvé efoti e

nyôl Adam, ve du aveñ : Ane mvé²²
 Jehôva Anyame anga tog e nyôl Adam,
 anga bo zo menega, ve so nye Adam
 ana. Ane Adam anga zu na, Zina ne²³
 évès ye bivès biam, ye nsôn ye misôn
 miam : be ke nye lelé na, menega,
 togo Anyame anga nyoñ nye èbé fam.
 Ido fam a ke lig isa banya, a kèli tobo²⁴
 ye ngal, wèna be tobo nsôn mbote.
 Ane bo bebé be be swé, fam bangal ;²⁵
 ane bengal to dia y'ôson.

3

*Nyo aduk menega. Inye bafam b'aji ébuma
 Anyame anga kam zo.*

Nyo inye anga dañ ôlèt betyit bese¹
 Anyame anga bo. Ane nyo anga zu
 menega na, Y'Anyame anga zu mine
 na, mine taga ji bibuma bili bise bi
 n'abeñ ? Ane menega anga zu nyo na,²
 Bi né ji bibuma bili bise bi n'abeñ,
 Ve éli ine nzañ abeñ, Anyame anga³
 zu na, mine taga zo ji, mbèn e nam,
 mine taga zo nam, mine yaka wu. Ane⁴
 nyo anga zu menega na, Mine wu dia :
 Toga Anyame ayèm na, e jô mine ke⁵
 zo ji, ke kwé na, mis mi yo, wèna mine
 ke tob' nson Anyame, e yèm mam mvé
 ye mam mebé. Ane menega anga yèn⁶

na, éli te ine mvè e ji zo, ine fe mvè e mis e yèn zo, ine ke éli mvè e kôm z'alète bôt e tobo nkel nlô. Ananga togo ébuma ye iti, ananga ji zo: ananga vè zo nôm, ane nôm anga ji
 7 zo. Ane mis minga kuleba bo bebé, ane benga yèm na, be ne swé; ane benga lat aké, e bo do e nyôl zôa na, mindama.

Anyame asile bo jam be vaga bo.

8 Ane benga wôga kiñ Jehôva Anyame, anga nzu awuli abeñ iti angôgase. Ane Adam bangal benga ke soli nyôl zôa ye yèn asu Jehôva Anyame, nzèntañ bili abeñ iti.

9 Ane Jehôva Anyame anga lé Adam,
 10 anga zu nye na, O ne vi? Ananga zu na, Me vaga wôga kiñ zie abeñ iti, ane me vaga mate, togo na, me to swé. Ido
 11 me vaga soba we do. Ananga zu nye na, Nza nga zu we na, Ô ne swé? Y'ô
 12 jia éli me vaga zu na, ô taga ji? Ane fam anga zu na, Menega ônga vè na, a tobege ye me, inye a vaga me vè
 13 ébuma éli ite, ane me vaga ji. Ane Jehôva Anyame anga zu menega na, Nzazôm ô boa zi? Ane menega anga zu na, Nyo a vaga me koñ ane me vaga ji.

Anyame a vè nyo eyogia.

Ane Jehôva Anyame anga zu nyo¹⁴ na, Togo na o boa jam di, ô ne eyogia ye daña betyit besegese, ô ke wul y'abm die, ô ke jiji metek melu mie mesegese. Ane me ke bo na, mine menega mine¹⁵ tobo nziñ nzañ mine nye, ye nzañ bon bie ye bon menega; emon menega a ke tyiba nlô wie; ô ke nye lô étyiñ abo.

Nzuk menega a ke yèn.

Ananga zu menega na, me ke kôkela¹⁶ mi n'abm die: ô ke bie bon ye mité: nyinôm a ke zôzô we.

Nzuk fam a ke yèn.

Ananga zu Adam na, Ye togo ônga¹⁷ wôga kiñ yingal, ô jia fe éli menga zu we na, Ke ji zo: si ine eyogia ye jam die; ne ngongol ô ke ji zo melu mie mesegese; Si e ke bie bio ne misèl: ô¹⁸ ke jiji bilok bi afan, N'éjik asu die ô¹⁹ ke ji biji ye ke kui ngeñ' ô ke bul esi: togo na ô ne metek, metek efe ô ke buli.

Jui menega. Mengo.

Ane Adam anga yô ngal jui na,²⁰ Iv, togo na inye ane nya bôt bese be n'ényiñ.

21 Ane Jehôva Anyame anga bo Adam ye ngal wia mengo bikô, ananga bote bo mo.

Anyame atyita ne Adam ba Iv, e kôt abeñ Idèn.

22 Ane Jehôva Anyame anga zu na, Degege, mỗt anga to nson bie, e yèm mam mvè ye mam mebè: nge vane, a yaka sam wo wia, e ke nyoñ éli ényiñ,
 23 e ji zo, e tobo mbè mbè. Ido Jehôva Anyame anga tyita ne nye abeñ Idèn,
 24 e fak metek anga so iti. Ido anga tyita ne mỗt, ananga tué e fa jô d'aso abeñ Idèn tyèrubim, ne nkwwata ndôa, ônga veveñiza vôm ese, e bagali nzin éli ényiñ.

4

Kén ye Ébèl.

1 Ane Adam anga yèm Iv, ngal wia, ananga to n'abm, ve bie Kén: nyi na, me vaga nyoñ monefam èbé Jehôva,
 2 Ananga bèta bie monenyañ wia Ébèl. Ane Ébèl anga bagali mintôma: nge Kén anga fak metek.
 3 Aboñ a vaga fe lỗt, ane Kén anga
 4 so ye biji si, e vè asu Anyame. Ane Ébèl, inye ke anga so ye mintôma mintôl, ye mevoñ môa. Ane Jehôva

anga mèm Ébèl y'amvana dia ; Nge a 5
 mèm dia Kén y'amvana dia. Ane Kén
 anga ya nèn, atyiñ d'ato nye asu.
 Ane Jehôva anga zu Kén na, W'aya 6
 ye zi ? Atyiñ d'abo we asu ye zi ? Ô 7
 kaga bo mvè, mv'ô ke mèmba ? Ô
 kaga bo ke bo mvè, wèna ô to ye mam
 mebé.

Ane Kén anga lé milañ ba Ébèl 8
 monenyañ : ananga to na, bengà to
 ntô, ane Kén anga tèbe, ve yui mone-
 nyañ. Ane Jehôva anga zu Kén na, 9
 Monenyoñ wie Ébèl ane vi ? Ananga
 zu na, M'ayèm. Ye me m'abagali
 monejañ ? Ananga zu na, Ô boa zi ? 10
 Kiñ meki monenyoñ z'ayi èbé me ye
 so metek. Ndô ô ke tob' iyogia ye so 11
 metek, metek menga yo anyu dia e
 nyoñ meki monenyoñ e mo mie. Aboñ 12
 ô fe fake si, i bèta fe vè we ki zia : ô
 ke tobo ve duledule ane neñ e si nyina.
 Ane Kén anga zu Jehôva na, Ayog' 13
 ônga yoga me i dañà anzôn. Ô ta, 14
 ému ô mana tyita ne me asu metek :
 asu die d'ébèta fe me yèn ; ane me ke
 tobo ve duledule ane neñ e si nyina ; a
 ke bo na, bôt besegese be ke me yèn,
 be ke yui me. Ane Anyame anga zu 15
 nye na, Ndôgô bôt bese be ke yui Kén,
 be ke tob' iyogia nzaña zangwal. Ane

Anyame anga kañe Kén, ye mate bôt
 16 be yaka nye yui. Ane Kén anga kôt
 asu Jehôva, ye ke tob' afan b'alé na,
 Nod.

Bon ye bendé Kén.

17 Ane Kén anga yèm ngal, ananga bie
 Inok : ananga lôñ bêtajal nèn ; ananga
 18 yô bêtajal te e ji emon wia, Inok. Ane
 Inok anga bie Irad : Irad ve bie Mahu-
 jaèl ; Mahujaèl ve bie Methusaèl : ane
 19 Methusaèl anga bie Lémèk. Ane Lé-
 mèk anga bie benega bebé ; menega
 ôsua abè jui na, Ada ; nyimbok nye ke
 20 Zila. Ane Ada anga bie Jébal : inye
 ambe isa e bôt b'amobo mimba, ye bôt
 21 b'abagali benyat. Monenyañ wia abè
 jui na Jubal : inye ane isa e bô' bese
 22 b'abôm ngom ye menzañ. Zila inye
 ke anga bie Tubal-Kén : inye anga
 yeyègele bôt akeñ e lui ngôs ye miaña.
 Kal e Tubal-Kén abè jui na, Naama.
 23 Ane Lémèk anga zu beyal bia na,
 Ada ne Zila, béga kiñ zam ; beyal
 Lémèk, béga nkobo wam : togo na me
 yuia mô't ye vè me mbak, ye monewéña
 24 togo na a sipe me. Be kaga kun Kén
 nzaña zangwal, m'abèle be ke kun
 Lémèk nzaña mewôm zangwal ye nzaña
 fe zangwal.

Sèth.

Ane Adam anga bèta yèm ngal, 25
 ananga bie monefam, ve yô nye na,
 Sèth, togo na, Anyame a mana me vè
 emon efe e yiga Ébèl, Kén anga yui.
 Sèth, inye ke anga bie monefam, ve yô 26
 inye jui na, Inos. Val bôt beña tata lé
 e jui Jehôva.

5

Bon ye bendé Adam.

Ntèn wi ne ntèn bon ne bendé Adam. 1
 E jô Anyame anga bo môl, anga bo nye
 nson wia. Ananga bo bo fam ye me- 2
 nega, ananga vè bo abota, ve yô bo mi
 na, Adam, e jô anga kôm bo. Ane 3
 Adam anga mobo nkama mimbu ne
 mewôm melal, ve bie monefam nson
 wia; ananga yô nye na, Sèth. Ane 4
 melu Adam anga tobo val a bia Sèth
 menga to minkama mimbu ñwam:
 ananga bie bon-befam ye bon-bebenega.
 Melu mesegese Adam anga mobo me 5
 mbe minkama ébul ne mewôm melal:
 ananga wu. Ane Sèth anga mobo 6
 nkama mimbu ye mimbu mitan, ve bie
 Inos. Ane Sèth anga tobo val a bia 7
 Inos minkama ñwam ye mimbu zang-

wal, ananga bie bon-befam ye bon-bebe-
 8 nega. Melu mesegese Sèth anga mobo
 me mbe minkama ébul y'awôm ye
 9 mimbu mibé: ananga wu. Ane Inos
 anga mobo mewôm mimbu ébul, ve
 10 bie Kénan. Ane Inos anga tobo val a
 bia Kénan minkama ébul ye mewôm
 mimbu metan, ananga bie bon-befam
 11 ye bon-bebenega. Melu mesegese Inos
 anga mobo me mbe minkama ébul ye
 12 mimbu mitan; ananga wu. Ane Ké-
 nan anga mobo mewôm mimbu zang-
 13 wal ve bie Mahalalil. Ane Kénan
 anga tobo val a bia Mahalalil minkama
 ñwam, ye mewôm mimbu mené, ananga
 14 bie bon-befam ye bon-bebenega. Melu
 mesegese Kénan anga mobo me mbe
 minkama ébul ye mimbu awôm: ana-
 15 nga wu. Ane Mahalalil anga mobo
 mewôm mimbu mesam ye mimbu mi-
 16 tan, ve bie Jérèd. Ane Mahalalil anga
 tobo val a bia Jérèd, minkama ñwam
 ye mewôm mimbu melal: ananga bie
 17 bon-befam ye bon-bebenega. Melu
 mesegese Mahalalil anga mobo me mbe
 minkama ñwam ye mewôm ébul ye
 18 mimbu mitan: ananga wu. Ane Jérèd
 anga mobo nkama ne mewôm mesam
 19 ne mimbu mibé, ve bie Inok. Ane
 Jérèd anga tobo val a bia Inok minka

ma mimbu ñwam, ananga bie bon-befam ye bon-bebenega. Melu mesegese²⁰ Jérèd anga mobo me mbe minkama ébul ye mewôm mesam ye mimbu mibé: ananga wu.

Inok.

Ane Inok anga mobo mewom mesam²¹ ye mimbu mitan, ve bie Methusela. Ane Inok anga wuwuli n'Anyame val²² a bia Methusela minkama mimbu milal, ananga bie bon-befam ye bon-bebenega. Melu mesegese Inok anga tobo me mbe²³ mimbu minkama milal ne mewôm mesam ye mimbu mitan. Ane Inok²⁴ anga wuwuli n'Anyame, ke fe tobo si nyi, togo na, Anyame anga noñe nye.

Ane Methusela anga tobo nkama ye²⁵ mewôm ñwam ye mimbu zangwal, ve bie Lémak. Ane Methusela anga tobo,²⁶ val a bia Lémak, minkama zangwal ye mewôm ñwam ye mimbu mibé: ananga bie bon-befam ye bon-bebenega. Melu²⁷ mesegese Methusela anga mobo me mbe minkama ébul ne mewôm mesam ne mimbu ébul: ananga wu.

Nôa.

Ane Lémak anga mobo nkama ye²⁸ mewôm ñwam ye mimbu mibé, ve bie

- 29 monefam. Ananga yô nye jui na Nôa, nye na, Emon nyi a ke bie vevol milèm e jam bisé biah ye nzuk e mo mah, e jam e si Anyame anga yog.
- 30 Ane Lémak anga mobo, val a bia Nôa, minkama mitan ye mewôm ébul ye mimbu mitan; ananga bie bon-befam
- 31 ye bon-bebenega. Melu mesegese Lémak anga mobo me mbe minkama zangwal ye mewôm zangwal ye mimbu
- 32 zangwal: ananga wu. Ane Nôa ambe minkama mimbu mitan; ananga bie Syèm, ye Ham, ye Jéfèt.

6

Bôt abi bengà bialì esi ane.

- 1 Ananga bo na, bôt bengà tate bo abi esi ane, ye bon-bebenega bengà bial ébè
- 2 bo. Ane bon-befam b'Anyame bengà yèn bon-bebenega be to mvè; ane bengà luke bo, besegese bengà nyège.
- 3 Ane Jehôva anga zu na, Nsisim wam w'anzônba dia nzuk befam mbè mbè, togo na nye ke ane nsôn: nge melu mia me ke tobo nkama mimbu ye
- 4 mimbu mewôm mené. Ane bètabebôt bengà to esi melu mete; ane bon-befam b' Anyame bengà luk bon-bebenega be

bôt; ane benga biye; ane bon bete
ve bo bètabebôt, ve bo ki y'ayé.

Bôt b'abo mam mebé.

Anyame ayi jañ bo, fogo ve Nôa, mô t mvè.

Ane Anyame anga yèn, bôt b'ato 5
anèn mam mebé e si nyi, ye mam
benga simsa nlèm mo ke abé mbè mbè.
Ane Anyame anga wôg ôlun, togo 6
na anga bo bôt esi nyi; ananga wôg
ôlun e nlèm wia. Ane Jehôva anga 7
zu na, Me ke mana jañ bôt besegese
menga bo esi nyi; afaka fam, ye
tyit, ye biôm bi ayaka, y'anon ayô:
togo m'awôg ôlun togo menga bo bo.
Nge Nôa anga nyoñ ngongol e mis 8
Jehôva.

Bane ebon Nôa; Nôa anga to mô t 9
mvè ye sôsôwe asu Anyame: ane Nôa
anga wuwuli y'Anyame. Ane Nôa 10
anga bie bon-befam belal, Syèm, Ham,
ye Jéfèt. Ane si nga bitana asu 11
Anyame: ane si nga to lut ye mebal.
Ane Anyame anga dege si, e bitana: 12
togo na bôt besegese benga mana bita
biyèm biôa esi ane.

Anyame ayègele Nôa e bo élin énen.

Ane Anyame anga zu Nôa na, Suka 13
ényiñ e bôt besegese i sôa asu dam;

togo na si e zéa ye mebal : degege, me
 14 ke bo jañ ye si. Boñ élin énen : ô bo
 ke bibôñ iti : ô ke wake ôkon ôtya élin
 15 iti ye mvus. Nson ô ke bo ewo wi :
 aya élin ô ke bo zo minkama bekubit
 mila : abm élin ô ke bo zo mewôm
 bekubit metan : ye nté élin ô ke bo
 16 bekubit belal. Ô ke bo mbé ntok élin
 eyô, kubit mboti : mbé élin ô ke wo
 bo afeñ : ô ke bo bendeke belal, ndeke
 17 si, ye ndeke nzañ, ye ndek'eyô. Digege,
 mèmien me ke noñ betamveñ e si, e
 jañ biôm bise bi ne misôn, y'ényiñ :
 18 biôm bise bi ne e si, bi ke wu. Nge
 me ke yaga ne we, ô ke nyi élin iti,
 wèmièn, ye bon bie befam, yingal, ye
 19 benega bon bie. Biôm bise bi anyiñ,
 bi ne misôn, bibé bibé, meyoñ mese,
 bi ke nyi élin, e bagali bio ényiñ èbé
 20 wèni : bi boñe nôm ye menega. Anon
 eyô, meyoñ môa, ye betyit meyoñ môa,
 ye biôm bise bi ayak esi, meyoñ môa,
 bibé bibé, bi nzak èbé wèni e bagali
 21 bio ényiñ. Nyoñ meyoñ biji mesegese
 b'aji, e bagali bio : bi boñe njia èbé
 wèni, y'èbé bo.
 22 Ane Nôa anga bo mam mesegese
 Anyame anga zu nye na, a boñe.

7

Anyame a zu Nôa e nyi élin iti.

Ane Jehôva anga zu Nôa na, Nyige 1
wèmièn ye bôt bie besegese élin iti,
togo me yèna we sôsôwe asu dam ngeñe
nyi. Betyit besegese be ne mintunia 2
nyoñ èbé we zangwal zangwal, fam ye
menega: betyit besegese be ne ke
mintunia, bebé bebé, fam ye menega.
Y'anon ase eyô, zangwal zangwal, nôm 3
yingal; e bagali betyit ényiñ esi ane.
Togo na, melu zangwal me kaga lôt, 4
me ke noñ mveñ esi ane mewôm memôs
mené ye mewôm melu mené; ye biôm
bise bi n'ényiñ menga bo me ke bio jañ
asu si. Ane Nôa anga bo mam mese- 5
gese Jehôva anga zu nye na, a boñe.
Ane Nôa ambe minkama mimbu misam 6
aboñ mveñ ndèn nga noñ esi.

Nôa anyi élin iti.

Ane Nôa anga nyi, ye bon-befam bia, 7
ye ngal, ye bengal bon, élin iti, e jam
ndèma. Betyit be ne mintunia, ye 8
betyit be ne ke mintunia, y'anon, ye
biom bise bi ayaka si, Benga nyi, bebé, 9
bebé, èbé Nôa, élin iti, nôm yingal,
fogo ane Anyame anga zô Nôa. Ana-10

nga bo, melu zangwal menga lôtega fe,
mveñ ndèn nga tate noñ.

Anyame anoñ mveñ e jañ bôt.

- 11 Aboñe Nôa ambe minkama mimbu
misam, ngon ibé, melu awôm ye melu
zangwal, e mu ite asui anèn eyô eng
yoñeba, ane mimbé mi jô minga kuleba.
- 12 Ane mveñ nga noñ esi ane mewôm me-
13 môs mené, ye mewôm melu mené. Ane
mu te Nôa, ye Syèm, ye Ham, ye Jéfèt,
bon-befam be Nôa, ye ngal Nôa, ye beyal
14 bon Nôa belal, beng a nyi élin iti. Ebo
ye tyit esegese ayoñ dia, ye biom bise
bi ayaka si, ayoñ dia, y'anon ase ayoñ
15 dia. Ane beng a nyi èbé Nôa élin iti,
bebé bébé, misôn mise mi n'évuñili
16 ényañ. Ane beng a nyi, fam ye menega,
misôn mise, ane Anyame anga zô nye :
17 ane Jehôva anga du nye élin iti. Ane
mveñ ndèn nga to mewôm melu mené
esi ; ane mejim menga bo abi, ve bôged'
18 élin eyô. Ane mejim menga vèm, me
to abi esi ; ane élin énga ke mejim
19 eyô. Ane mejim menga vèm nèn esi,
ane menga vis minkôl minèn misegese
20 e si esegese. Ane mejim menga bèt
bekubit awôm ye bekubit betan eyô,
21 ane menga vis minkôl minèn. Ane
biôm bise binga mana jañ binga wu-

wuli, faka n'anon, ye betyit, ye biôm bise bi ayaka si, ye bôt bese. Biôm²² bise bi ato évuñili ényiñ e mimbieke mi jui, biôm bise binga to e si nkôt, binga wu. Fogo ve Nôa inye a ligeni²³ étam, ye bôt benga to ye nye élin iti. Ane mejim menga vèm esi nkama melu²⁴ ye melu mewôm metan.

8

Mejim m'avè.

Ane Anyame anga simsa Nôa, ye¹ biôm bise bi nyiñ, ye betyit besegese benga to ye nye élin iti: ane Anyame anga bo mfuñe na, ô lotege si, ane mejim menga mana vè. Ananga du² asui anèn eyô, ye mimbe mi jô, ane mveñ enga man. Ane mejim menga³ buli ye so metek; ane nkama ye mewôm melu metan mejim menga vè. Ane élin inga sik ngon zangwal, awôm⁴ melu ye melu zangwal, minkôl Ararat. Ane mejim menga sikila ngon ébul:⁵ nge ngon awôm, alu ôsu, benge tata yèn duliba minkôl.

Nôa akul nji y'ôbeñ.

Ane mewôm melu mené menga lôtega⁶ fe, ane Nôa anga kul mbé élin anga

- 7 bo. Ananga kul nji, anenga kui, ye
 ke wuli eyô eyô, ve mejim menga vè
 8 esi. Ananga kul ke ôbeñ na ô keñè
 9 dege nge mejim me vèa asu si. Nge
 ôbeñ ô yèna dia vôm e wéga, anônga
 bul èbé nye élin iti, toga na mejim
 menga to asu si esegese: ananga sam
 wo wia, ve bi wo, ve dute wo élin iti.
- 10 Ananga bèta yan melu zangwal, ananga
 11 bèta lôm ôbeñ e kót élin iti. Ane
 ôbeñ ônga bul èbé nye angôgase, ane
 degege, anga to y'ôké fig anyu dia:
 ane Nôa anga yèm na, mejim me mana
 12 vè esi. Ananga bèta yan melu mefe
 zangwal, ananga bèta lôm ôbeñ: ônga
 buli dia fe èbé nye.
- 13 Ananga bo, minkama mimbu misam,
 ye mbu mboti, ngon ôsua, alu ôsua,
 mejim menga mana vè esi: ane Nôa
 anga vaz' édug'élin, ananga yèn na,
 14 asu si e mana vè. Ane ngon ibé melu
 mewôm mebé ye melu zangwal e ngon,
 si nga mana kôt.

Anyame azô Nôa e kôt élin.

- 15 Ane Anyame anga zu Nôa na, (16)
 Kuige élin iti, wèmièn ye nyingal ye
 17 bon-befam bie, ye beyal bôa. Ye biôm
 bise bi nyiñ bi ne èbé we, faka n'anon,
 ye betyit, ye biôm bisè bi ayaka si:

kulege bio ye wèmièn, na bi biege, bi boñ abi, esi nyi. Ane Nôa anga kui, 18 ye ngal, ye bon-befam bia ye beyal bôa. Ye betyit besegese, ye biôm bise bi 19 ayaka, y'anon ase, ye biôm bise bi ayaka si, binga kui élin.

Nôa alôn olter e sèmi Anyame. Anyame ayaga ne nye.

Ane Nôa anga lôñ olter èb'Anyame, 20 ananga noñ betyit be ne mintunia, y'anon ene mintunia, ananga yui bo ye jike bo èb'Anyame olter eyô. Ane 21 Jehôva anga numele enum mvè, ane Jehôva anga zu e nlèm wia na, Me bèta fe bômède si ye jam e monemôt, togo na mezô asimsa e nlèm wia me n'abé ye so moñe : me bèta fe jañ biôm bise bi n'ényiñ ane me vaga bo. Ngeñe si ke 22 bèm, ibéa ye baga, avô y'ésui, ôyôn ye suka, amo y'alu, bi é mana dia.

9

Anyame avè Nôa abota. Biji.

Ane Anyame anga vè Nôa ye bon- 1 befam bia abota, ananga zu bo na, Biegani, mine bo abi, mine zali si. Faka ne betyit besegese, y'anon esegese 2 eyô, ye biôm bise bi ayaka si, ye kos

y'ôswi, be ke mine mate; m'avè mine
 3 bio. Biôm bise bi nyiñ, bio ke bi
 awuli, mine ke bio ji ji; nson menga vè
 mine meyaga, nson ite fe me vaga mine
 vè biôm bise.

*Bôt be taga ji meki. Môt a kaga yui mô' mbok,
 èmièn a wak.*

4 Nge nsôn ône ye meki, mine taga
 wo ji; togo na meki mo me n'ényiñ
 5 nsôn. Nge tyit nge mô't ezôm e ke mine
 6 kul meki atan, me ke zo sile. Môt a
 kaga kul mô't meki atan, wèna meki mia
 èmièn mô't efe a ke mio kul atan: togo
 na Anyame anga bo mô't nson wia
 7 èmièn. Nge mine, bieгани, mine boñ'
 abi, mine vèm e si ane.

Anyame a bo maka ne Nôa.

8 Ane Anyame anga zu Nôa ye bon-
 9 befam bia na, Digega, me ke bo maka
 mam ne mine, ye bon bine be ke sukila
 10 biali, Ye biom bise bi nyiñ bi ne ye
 mine, y'anon ye betyit bese, ye biôm
 11 bise bi vaga kui élin iti. Me ke yaga
 ne mine na, m'ébèta fe jañ bôt bese ye
 mejim mveñ nden; m'ébèta fe lô'm
 mveñ ndèn e ja si.

Ndutum ône ndèm maka.

Ane Anyame anga zu na, Me ke vè 12
ndèm e maka biaba, ye biôm bise bi
anyiñ bi ne ye mine, e bende bine melu
mesegese ôsu. Me ke tué ndutum wam 13
e biba bi jô, ô ke tobo ndèm e maka
biaba. A ke bo na, me kaga bo éba jô 14
e lôt si eyô wèna mine ke yèn ndutum
éba. Ane me ke simsa maka biaba, ye 15
biôm bise bi n'ényiñ; m'ébèta fe noñ
mvèñ ndèn e ja bôt bese. Ane ndutum 16
ô ke tobo éba jô, ane me ke dege wo me
ke simsa maka ye melu mesegese, maka
Anyame ye biôm bise bi n'ényiñ. Ane 17
Anyame anga zu Nôa na, Ndutum ô
ke tobo ndèm maka menga yaka ye bôt
besegese b'atob'esi.

Bon Nôa.

Bon Nôa bengà kui élin iti be mbe 18
Syèm, Ham, ye Jéfèt: ane Ham ambe
isa Kénan. Bo bane bela ebo bembe 19
bon Nôa: bôt belal ba bengà zal bôt e
si nyi.

*Nôa a sok ivé. Kénan an' éyogia. Syèm ye
Jéfèt v'anyoñ abota.*

Ane Nôa anga tate fak metek, ananga 20
bo abeñ ivé. Ananga nyu ivé, ve nye 21
bi, anga soke zo: ato swé mba iti. Ane 22

Ham, isa Kénan, anga yèn swé isa, ve
 23 ke zu bobenyañ bebé be to nseñ. Ane
 Syèm ye Jéfèt bengà nyoñ ngo ndèn, ve
 bap zo bitul eyô ; ane bengà wuli mvu-
 mvua, ane bengà bute zo e swé isa : ane
 mesu môa menga to mvus, b'èyèn dia
 24 swé isa. Ane Nôa anga vè meyok anga
 sok, ananga yèm ejam mesukila memon
 25 anga bo nye. Ananga zu na, Kénan a
 tobeg'èyogia, a ke tobo nsaka ébè bobè-
 26 nyañ. Ananga zu na, Abota èbé Jehôva
 Anyame Syèm, Kénan nye ke a ke tobo
 27 nsaka èbé nye. Anyame a ke vèm Jéfèt
 a ke mobo mimba mi, Syèm, Kénan
 nye ke e ke tobo nsaka èbé nye.

Nté ényiñ Nôa. Awu.

28 Aboñ mveñ ndèn engà lôt, Nôa anga
 sukila nyiñ minkama mimbu milal, ye
 29 mimbu mewôm metan. Ane melu Nôa
 mesegese membe minkama mimbu ébul,
 ye mimbu mewôm metan, ananga wu.

10

Bon ye bendé ebon Nôa.

1 Ane bon ye bendé e bon Nôa, Syèm,
 ye Ham, ye Jéfèt, e bo ba : ane bengà
 2 bie bon ngeñe ndèma inga man. Bon-
 befam Jéfèt : Gômar ne Mégog, ne

Médan, ne Jévan, ne Tubal, ne Mesyek,
 ne Tiras. Bon-befam Gômar: Askenaz, 3
 ne Rifèt, ne Togarma. Ye bon-befam 4
 Jévan, Elaisa, ne Tarsis, ne Kitim, ne
 Dôdanim. Bôt bane bengâ kana biliñ 5
 méyoñ e mefan môa, môtenziñ nkobo
 wia èmièn, étuñ zia, ayoñ dia.

Ye bon-befam Ham, Kus, ne Mis- 6
 raim, ne Fut, ne Kénan. Ne bon-befam 7
 Kus: Seba, ne Havila, ne Sabta, ne
 Réama, ne Sabtéka: ne bon-befam
 Réama; Syeba, ne Dedan. Ane Kus 8
 anga bie Nimrod: inye anga tata vèm
 y'ayé, esi. Anga deda sôm asu Jehôva: 9
 ido bôt bengâ kana na, Ane Nimrod,
 emôt anga deda sôm asu Jehôva. Asu- 10
 mege ayoñ dia mbe Bébel, ye Erak,
 ye Aked, ye Kalne, e si Sainar. Ane 11
 Asyur anga kôt afan ete, ve lôñ Nineva,
 ye Rihôbot, ye Kala. Ye Résen nzañ 12
 Niniva, ye Kala: jal ete en'anen. Ane 13
 Misraim anga bie Ludim, ye Anamim,
 ye Lehabim, ye Naptuhim. Ne Pa- 14
 trusim, ne Kesluhim (ane Filistim anga
 so èbé nye) ne Kaftorim. Ane Kénan 15
 anga bie Saidon, ôsua monefam wia,
 ne Hèth, Ne Jèbusait, ne Amorait, 16
 ne Gergesait, Ne Haivait, ne Arkait, 17
 ne Sainait, Ne Arvadait, ne Zimorait, 18
 ne Hamatait. Ngeñe mam ma menga

- man, bituñ Bekénanait benga tyam.
- 19 Ane afan Bekénanait engá sum e Saidon, e w'alôt e Girar, ye ke kui Gaza; e w'alôt e Sodom, ye Gômora, ye Adma,
- 20 ye Zibôim, ye ke kui Lasa. Ebon Ham ebo bane, bituñ biôa, ye minkôbo miôa, ye mefan môa, ye meyoñ môa.
- 21 Ye èbé Syèm, isa bon-befam bise Iber, emonenyañ Jéfèt nyamôt, mbèn'
- 22 èbé nye bon benga biali. Bon Syèm be mbe Elam, ye Asyur, ye Arfaxad,
- 23 ye Lud, ye Aram. Ye bon Aram,
- 24 Uz, ye Hul, ye Getur, ye Mas. Ane Arfaxad anga bie Sala, ane Sala anga
- 25 bie Éber. Ane Éber anga bie bon-befam bebé: eji ôsua-mon Pélèg, togo na e melu mia si engá kana; eji
- 26 monenyañ mbe Joktan. Ane Joktan anga bie Almôdad, ne Sélaf, ne Hazer-
- 27 mavat, ne Jera. Ne Hadôram, ne Uzal,
- 28 ne Dikla. Ne Ôbal, ne Abimael, ne
- 29 Syéba. Ne Ôfir, ne Havila, ne Jôbab: bane besegese benga to bon Joktan.
- 30 Ane bimora biôa bi mbe ye so Mesya, efa b'ake e Sefar, nkôl e fa jô d'aso.
- 31 Ebon Syèm ebo bane ye bituñ biôa ye minkobo miôa, ye mefan môa, ye meyoñ môa.
- 32 Bituñ bon-befam Nôa, ebo ba, ye ke kui bendé bôa, e meyoñ môa: ye so bô

ba meyoñ menga kana e si val ndèma
ônga mana.

11

Nkobo mboti esi ane.

Si esegese enga to nkobo mbote, y'azô 1
avoti. Ane benga so e jô d'abèt, ane 2
benga yèn njèga-si afan Sainar, ane
benga tob'iti.

Bôt v'ayi lôñ bètanda ndèn.

Ane benga kobo fam bebèle na, Nke- 3
ñani, bi kôm mekok, bi jige mo, bi
yèm mo. Ane benga zu na, Nkeñani, 4
bi lôn bi bèbièn jal anèn, ye bètanda
ndèn, mbôñ ô kuige jô : ejui dah e vè-
mege, bi yaka tyam asu si esegese.

Ane Jehôva anga sikila si e yèn jal 5
anèn ye nda ndèn bon bôt benga lôñ.
Ane Jehôva anga zu na, Bôt besegese 6
be ne mô'mboti, ye nkobo mboti; azô
benga tata bo di, eva sidia fe zôm e
bèta bo bam, ejam benga simsa bo.
Nkeña, bi sikila, bi bita nkobo wôa na, 7
môt ke wôge nkobo ibèle kobo. Ane 8
Jehôva anga tyam bo iti asu si esegese,
ane benga zam ke fe lôñ jal anèn.
Ane benga lé jui ejal ite na, Bébèl, togo 9
na eval Jehôva anga bita nkobo si

esegese: n'eval Jehôva anga tyam bo
asu si esegese.

Bon ye bendé Syèm.

10 Ane bon ye bendé Syèm ebo ba:
Syèm anga to nkama mimbu ave a
bialana, ananga bie Arfaxad val ndèma
11 a lôta mimbu mibé. Ane Syèm anga
tobo, val a bia Arfaxad, minkama
mimbu mitan: ananga bie bon-befam
12 ye bon-bebenega. Ane Arfaxad anga
tobo mewôm mimbu mila ne mimbu
13 mitan, ananga bie Sala. Arfaxad anga
tobo val a bia Sala minkama miné ne
mimbu mila, ananga bie bon-befam ne
14 bon-bebenega. Ane Sala anga tobo
mimbu mewôm mela, ananga bie Éber.
15 Ane Sala anga tobo val a bia Éber,
minkama miné ne mimbu mila, ananga
16 bie bon-befam ne bon-bebenega. Ane
Éber anga tobo mewôm mela ne mimbu
17 miné, ananga bie Pélèg. Ane Éber
anga tobo, val a bia Pélèg minkama
miné ne mewôm mimbu mila, ananga
18 bie bon-befam ye bon-bebenega. Ane
Pélèg anga tobo mewôm mimbu mela,
19 ananga bie Ru. Ane Pélèg anga tobo,
val a bia Ru minkama mibé ne mimbu
ébul, ananga bie bon-befam ne bon-
20 bebenega. Ane Ru anga tobo mewôm

mela ne mimbu mibé, ananga bie Serug. Ane Ru anga tobo, val a bia²¹ Serug, minkama mibé ne mimbu zangwal, ananga bie bon-befam ne bon-bebenega. Ane Serug anga tobo mewôm²² mimbu mela, ananga bie Nahôr. Ane²³ Serug anga tobo val a bia Nahôr, minkama mimbu mibé, ananga bie bon-befam ne bon-bebenega. Ane²⁴ Nahôr anga tobo mewôm mebé ne mimbu ébul, ananga bie Tèra. Ane²⁵ Nahôr anga tobo, val a bia Tèra, nkama ne mimbu ébul, ananga bie bon-befam ne bon-bebenega. Ane Tèra anga tobo²⁶ mewôm mimbu zangwal, ananga bie Ébram, ne Nahôr, ne Haran.

Tèra, isa Ébram.

Ane bon ye bendé Tèra ebo ba:²⁷ Tèra anga bie Ébram, ne Nahôr, ne Haran; ane Haran anga bie Lot. Ane Haran anga tata wu y'isa wia²⁸ Tèra, e si anga biali, e Ur Bekaldi. Ane Ébram ne Nahôr bengaluke²⁹ benega: ejui ngal Ébram ne Séra; ejui ngal Nahôr ne Milka, ngon Haran, isa Milka, isa Iska. Nge Séra ambe³⁰ ékôm, ke bie mon. Ane Tèra anga³¹ nyoñ Ébram, monfam wia, ye Lot emon Haran emon ndôma zia, ye Séra

ngal Ébram monefam wia ; ane bengakôte ye bo ye so Ur Bekaldi ye yi ke e si Kénan : ane bengakui e Karan
 32 ve tobo val. Ane melu Tèra me mbe
 minkama mibé ye mimbu mitan : ane
 Tèra anga wu e Karan.

12

Jehôva alé Ébram.

1 Ane Jehôva anga zu Ébram na,
 Kuige ayoñ die, y'enjañ wie, ye ndé
 2 iso, ye ke ayoñ me ke we yègele. Ane
 me ke we bo ayoñ anèn, m'avè we abota,
 3 ye vèm we ejui die. Ane bôt b'avè
 we abota, me ke bo vè abota ; ane bôt
 be ke we bômèda, me ke me ke bo
 bômèda ; ane meyoñ mesegese e si me
 ke nyoñ abota ébè we.

Ébram akôt afan dia.

4 Ane Ébram anga ke ane Jehôva
 anga zu nye ; ane Lot anga ke ne
 nye ; ane Ébram ambe mimbu mewôm
 zangwal ye mimbu mitan aboñ anga
 5 kui Karan. Ane Ébram anga nyoñ
 Séra, ye Lot, emon monenyañ, ye biôm
 bise bengakus, ye bôt bese bengakus
 e Karan ; ane bengakui, ve ke afan
 Kénan.

Jehôva ayaga ne Ébram.

Ane Ébram anga lôt afan ye kui e 6
 vôm Sikèm, e ntô Môre; ane Bekéna-
 nait bengà to afan ete aboñ ete. Ane 7
 Jehôva anga lète nyôl zia èbé Ébram,
 ve zu nye na, Me ke vè si nyi èbé bon
 bie; ananga lôñ e vôm ôte olter èbé
 Jehôva. Ananga tok eval ve ke nkôl 8
 e fa jô d'aso e Bètèl, ananga lôñ nda
 akuk: Bètèl engà to efa jô d'ajime, ye
 Ai e fa jô d'abèt; eval anga lôñ olter
 èbé Jehôva, ye lé jui Jehôva. Ane 9
 Ébram anga ke, ke, ke, e fa nki.

Ébram ake Ijipt.

Ananga to nzé ndèn e si ite: ane 10
 Ébram anga sikila ye ke Ijipt, togo na
 nzé engà to ndèn. Ananga bo na, 11
 ngeñe anga zile bé Ijipt, anga zu Séra
 ngal na, Degege, m'ayèm na, ô n'anèn
 mbeñ. Ane ke bo na, ngeñe Bijiptian 12
 be ke we yèn, be ke zu na, emôt ane
 nyingal, wèna be ke me yui, be ke we
 bagal'ényiñ. Ngongol, zôge na, wèni 13
 kal zam; ido me ke tobo mvogo e jam
 die, wèna me nyiña e jam die.

Féro anyoñ ngal Ébram, ve sukila buli nye.

Ananga bo na, ngeñe Ébram a vaga 14
 kui Ijipt, Bijiptian bengà yèn ngal na,

15 ane nèn mbeñ. Ane benyabôt-mvè be-
 nèn be Férô bengà yèn nye, ve seke
 nye èbé Férô, ane bengà nyoñ nye e
 16 nda Férô. Ananga lète Ébram mam
 mvè e jam dia, ananga to ye mintôma,
 ye benyat, ye beburu, ye misaka-mi-
 fam ye misaka-mi-benega ye beburu-bi-
 17 benega, ye bekamèl. Ane Jehôva anga
 lète Férô ye bôt bia nzuk enèn e jam
 18 Séra menega Ébram. Ane Férô anga
 lé Ébram ve zu nye na, Nza zôm ô
 vaga bo zi èbé me? Zi ônga bo, ke zu
 19 me na, emôt ane ngal wie? Nzazôm
 ô vaga zu me na, Nyekal izo nyi?
 ane menga to nye nyoñ na menega
 wam. Nge nal, degege ngal wie, nyo-
 20 ñe nye, ôke. Ane Férô anga tyin
 befam bia e jam dia; ane bengà lète ne
 nye, ye ngal wia, ye biôm bise anga to
 ye bio.

13

Ébram akôt Ijipt.

1 Ane Ébram anga kôte Ijipt, ye ngal,
 ye biôm bise binga to ye nye, ye Lot:
 2 ane bengà ke e fa nki. Ane Ébram
 anga to ye benyat abi ye biôm abi.
 3 Ananga ke bikèna e kôt e fa nki ve ke
 kui Bètèl, e vôm nda-akuk zia énga

tata tobo, nzañ Bètèl ne Ai, E vôm 4
 anga tata bo oltèr : ane Ébram anga lé
 ejui Jehôva iti.

Ébram ba Lot b'akana.

Ane Lot, anga ke ye Ébram, inye ke 5
 ambè ye mintôma abi, ye benyat abi,
 ye menda-mekuk. Ane si engà to dia 6
 ndèn e kôke bo besegese, togo bengà
 bèle biôm abi : ido bengà kôgedia tobo
 vôm avoti. Ane bengà yuia, faka ne 7
 bebagali benyat Ébram ye bebagali
 benyat Lot. Ane Bekénanait ye Bepè-
 rizait bengà to afan ete melu mete.
 Ane Ébram anga zu Lot na, Ngongol, 8
 meyuia me taga bo nzañ biaba, ye nzañ
 bebagali benyat bam, ye bebagali be-
 nyat bie ; togo na bi ne bobenyañ-fogo.
 Ke si esegese in ôsu wie ? Kôtege èbé 9
 mènì, ngongol. Ô kaga yi ke meyal
 me kèli meyôm : o kaga kèli meyôm,
 me kèli meyal.

Lot ake e fa Sodom.

Ane Lot anga bèta mis, ve yèn ntô 10
 esese Jordan na, ô to mejim abi, aboñ
 Jehôva abe jañ Sodom ye Gômora, nson
 ane abèn Jehôva, nson ane afan Ijipt, e
 fa Zôar. Ane Lot anga fé ntô esegese 11
 Jordan : ane Lot anga wul e fa jô d'aso.

12 Ane Ébram ba Lot bengà kana. Ane
Ébram anga to afan Kénan, ane Lot
anga to e mal menèn e ntô, ananga
13 sam nda-akuk zia e fa Sodom. Nge
bôt Sodom bengà to mam mebe menèn
èbé Jehôva.

Jehôva a bèta yaga ne Ébram.

14 Ane Jehôva anga zu Ébram, aboñ ite
Lot aka, Bètege mis mie, ô degege, e
vôm ôto, ôkui ye nki, ye jô d'aso, ye
15 jô d'ajim. Togo si esegese w'ayèn, me
16 ke we zo vè, ye bon bie, mbè mbè. Me
ke bo bon bie ane nsèlek e si; ido nge
môt ane lañ nsèlek, wèna be ke lañ
17 bon bie nal. Tèbege, lôtege si nyi
esegese, nté wia y'abm dia, togo na,
me ke we zo vè.
18 Ane Ébram anga va nda-akuk zia,
ananga so, ve tobo ntô e Mamre, ône
e Hibron, ananga lôñ val olter èbé
Jehôva.

14

*Bekuma bené V'aluma ne bekuma betan. Lot
abili.*

1 Ananga bo na, e melu Amrafèl kuma
Syainar, Ariok kuma Elasar, Kidorla-
ômer kuma Ilam, ye Taidal kuma

meyoñ, Bane benga ke luma ne Bira 2
 kuma Sodom, ye Birsa kuma Gômora,
 ye Sinab kuma Adma, ye Semeber kuma
 Zibôim, ye kuma Bela, ene Zôar. Bane 3
 besegese benga late vôm avoti e njege-
 si Sidim, ône ôsui nyaña. Benga yaiñ 4
 Kidorlaômer mimbu awôm ye mimbu
 mibé, nge mbu awôm ye lal benga bian
 nye.

Nge mbu awôm ye né Kidorlaômer 5
 ye bekuma benga to ne nye benga so,
 ane benga ja Beriféim e Asterot Kare-
 naim, ye Bezuzim e Ham, ye Bimim e
 njege-si Kiriataim, Ye Behôrait e 6
 nkôl wôa Sier, ne ke El-paran, ene
 bebé e ntô. Ane benga buli, ve so Èn- 7
 mispat, ene Kédès, ve ja afan esese
 Memalakait, ye Mamôrait benga to
 Hazon-Tamar.

Ane kuma Sodom, ye kuma Gômora, 8
 ye kuma Adma, ye kuma Zebôim, ye
 kuma Bila, ene Zôar, benga kui, ve
 bôma ne bo abal e njege-si Sidim. Ne 9
 Kidorlaômer kuma Ilam, ye Taidal
 kuma meyoñ, ye Amrafèl kuma Syainar,
 ye Ariok kuma Êlasar: bekuma bené
 benga luma ne bekuma betan.

Ane njege-si Sidim enga to ye bibé 10
 ndetol abi: ane bekuma Sodom ye Gô-
 mora benga mate mbil, ve ku bibé iti:

ane bôt benga lige benga mate ye ke
 11 nkôl. Ane bôt benga luma ne bo benga
 togo biôm bise Sodom ye Gômora, ye
 12 biji biôa bise, ve kôte. Ane benga bi
 Lot, mon monenyoñ Ébram, ye biôm
 bia, ve kôte.

Ébram anyie Lot.

13 Ane môl anga mate anga so, ve bôm
 Ébram Hibru fwé; togo na, anga tobo
 e ntô Mamre Amôrait monenyañ Eskol,
 monenyañ Aner: bôt bete benga vol
 14 Ébram. Ngeñe Ébram anga wôge na,
 monenyañ anga bili, anga ke ye mi-
 nsaka mia, minga biali e nda zia,
 minkama mila y'awôm ye ñwam, ve
 15 tyita ne bo ne ke Dan. Ananga kana
 bôt bia e luma ne bo aluse, ananga
 dañe bo, ye tyita ne bo ne ke Hôba,
 16 ene e fa meyal Damaskos. Ananga so
 ye biôm bise, ye Lot, ye biôm bia, ye
 17 benega, ye bôt. Ane kuma Sodom
 anga ke bôma ne nye, ngeñe anga so,
 val anga mana yui Kidorlaômer ye
 bekuma benga to ye nye, e njege-si
 Syave, ene njege-si kuma.

Ébram ye Mèlkizedèk.

18 Ane Mèlkizedèk kuma Sélèm anga
 so ye mfèma y'ivé; inye anga to prèt

èbé Anyame eyô. Ananga vè nye¹⁹
 abota, ye zu na, Ébram a nyoñe abota
 èbé Anyame eyô, abèle jô ye si; Abota²⁰
 ke èb' Anyame eyô, anga vè bôt b'a-
 luma ne we e wo wie. Ane Ébram
 anga vè nye éfas évoti ye so awôm e
 biôm bise.

Ébram ye kuma Sodom.

Ane kuma Sodom anga zu Ébram²¹
 na, Vage me bôt, wèmièn ô ke nyoñ
 biôm. Ane Ébram anga zu kuma²²
 Sodom na, Menga bèta wo wam èbé
 Jehôva Anyame eyô, abèle jô ye si, na,
 Ye so nyoñe ne ke nkol-ntyôt-ntañã,²³
 m'anyoñe dia zôm èbé we, ô yaka zu
 na, Menga bo Ébram kuma; Fogo ve²⁴
 biji bonewéña bengã ji, y'ôba bôt bengã
 ke ye me, Aner, Eskol, ye Mamre, ebo
 b'anyoñe ôba wôa.

15

Anyame ayaga ne Ébram.

Emam mane mengã lôtega fe, azô¹
 Jehôva ve nzu èbé Ébram e ndèm, na,
 Ô tagã mate, Ébram, meme ne ngu zie,²
 y'ôba wie ônèn. Ane Ébram anga zu
 na, Atat Anyame, ô ke vè me zi, togo
 na me si n'emon, mô't abagali ndã zam

3 inye nyi Eliézer Damaskos. Ane Ébram
 anga zu na, Degege, ônga vè dia me
 mon, nge mon nsaka wam inye a ke lige
 4 ye nda zam. Ane degege, azô Jehôva
 enga so èbé nye, na, Si mô't a ke lige
 ne biôm bie, si nye nyi; inye ô ke
 5 biye, inye a ke lige ne biôm bie. Ane
 Anyame anga kul Ébram e nseñ, ve
 zu nye na, Degege mis e jô, ng'ône
 ngul e lañ atété, lañe. Ananga zu nye
 na, Ebo' bie be ke bo nson atété eyô.
 6 Ane Ébram anga yèbe Jehôva, ane
 Jehôva anga vè nye mekéba togo na
 7 anga buni nye. Ananga zu nye na,
 Me ne Jehôva, menga lè'te we e kôte
 Ur Bekaldi, e vè we afan di e nyoñ do
 engun.

Anyame avè Ébram ndèm.

8 Ananga zu na, Atat, Anyame, nzazôm
 e ke lè'te me na, me ke nyoñ do engun.
 9 Ananga zu nye na, Nyoñe me ngal-
 nyat ye mimbu mila, ye ngal-kaba ye
 mimbu mila, ye nô'm-ntôma ye mimbu
 10 mila, ye nzum, y'ôbeñ ône moñe. Ana-
 nga nyoñe nye biôm bi bise, ananga
 kike bio nzañ, ananga bi bio, éfus évoti
 bé y'évok, nge anga kike dia anon.
 11 Ngeñe anon anèn enga sikila e mimbim,
 Ébram anga tyita ne do.

Anyame akobo ye Ébram aluse.

Ngeñe nlô-jo ônga jime, ôyo ônèn¹² ônga bi Ébram: ane, degege, jibe nèn e ko woñ engu ku èbé nye. Ane Anya-¹³ me angu zu Ébram na, Yèmege fogu na, bon bie be ke tobo beyeñ afan e sidia afan dôa, ane be ke to minsaka miôa: ane be ke lète bo abé minkama mimbu miné; Ayoñ ke dile, be ke do¹⁴ yaiñ, me ke té ye do; wèna be ke sukila kôt ye biôm abi. We ke ô ke ke èbé¹⁵ betata bie mvogo: be ke we je ngeñe ône nôm nèn. Nge melu ôsu be ke¹⁶ bèta so ene: togo na Amôrait b'abe mana bo mam mebé mese be ke bo.

Anangu bo na, ngeñe jô engu mana¹⁷ jime, anangu to jibe, degege, ndôa y'ôtura, y'ôtya ônga lôt bifus enzañ. Mu ete Jehôva angu yaka ne Ébram,¹⁸ nyi na, Mengu vè afan di e bon bie, ye so ôsui Ijipt ye ke ôsui ônèn, osui Ufretis; Bekènit, ye Bekenizait, ye¹⁹ Bekadmonait, Ye Behitait, ye Beperi-²⁰ zait, ye Beriféim, Ye Mamôrait, ye Beké-²¹ nanait, ye Begergasait, ye Bejebusait.

16

Sérai avè Hégar èbé Ébram.

1 Sérai, ngal Ébram, ke bie èbé nye.
 Ane Sérai anga bèle nsaka-menega,
 2 ônga so Ijpt, ejui dia Hégar. Ane
 Sérai anga zu Ébram na, Degege, Je-
 hôva anga kam me m'abie. Ngongol,
 nyige èbé nsaka wam, mvèta me ke
 nyoñ bon èbé nye. Ane Ébram anga
 3 wôge Sérai. Ane Sérai, ngal Ébram,
 anga nyoñ Hégar, nsaka wia, mon-
 Ijpt, ngeñe Ébram anga mana tobo
 mimbu awôm afan Kénan, ananga vè
 nye e nôm wia Ébram e tobo ngal
 4 wia. Ane Ébram anga nyi èbé Hégar,
 inye ke ve to y'abm. Ngeñe Hégar
 anga yèn na, anto y'abm, anga yèla
 Sérai.

Sérai atyita ne Hégar.

5 Ane Sérai anga zu Ébram na, Nzuk
 wam ône ne wèni: menga vè nsaka
 wam èbé wèni: ngeñe nsaka wam anga
 yèn na, anto y'abm, anga yèle me:
 Jehôva a kikege nsañ, nge me nge we,
 6 emôt a ke kéba. Ane Ébram anga zu
 Sérai na, Nsaka wia ône e wo wie:
 boñe nye ane wèmièn ô ke nyege.

Ane Sérai anga bo nsaka wia abé :
wèna nsaka wia ônga ke mintyi.

Énjel ayaga ne Hégar.

Ane énjel Jehôva ayèna Hégar e fa 7
ôôtôn mejim e ntô, e nzin Syur. Ana- 8
nga zu na, Hégar, nsaka Sérai, w'aso
vi? Ane Hégar anga zu nye na,
M'amate asu Sérai, nana wam. Ane 9
énjel Jehôva anga zu nye na, Bulegé
èbé nyo, ôña lète nyôl zie e mo mia.
Ane énjel Jehôva anga zu nye na, 10
Me ke we bo bon abi, môt élaña dia bo.
Ane énjel Jehôva anga zu nye na, Dege- 11
gi, ô ne n'abm, ô ke bie monéfam : ô ke
yô ejui dia Isméèl : togo Jehôva aña
wôga meyèla mie. A ke tobo fam afa- 12
niti : ewo wia ô ke tobo ne nzañ ne bôt
besese ; emo bôt'besese me ke bo nzañ
ne nye ; inye ke a ke tobo e mesu bobey-
nyañ bia bese. Ane Hégar anga tu jui 13
Jehôva anga kobo ne nye na, Wèni,
Anyame, w'ayèn me ; togo na anga zu
na, Ye menga dege va mvus emôt anga
dege me? Ido bengalé lé ôôtôn ôte na, 14
Ôôtôn môt anyiñ ye dege me ; degege,
ône nzañ Kadès ye Bered.

Ane Hégar anga bie mon èbé Ébram : 15
ane Ébram anga yô jui emon Hégar
anga bie na, Isméèl. Ane Ébram ambe 16

mimbu mewôm ñwam ye mimbu misam
ngeñe Hégar anga bie Isméèl èbé nye.

17

*Anyame a bèta yaga ne Ébram. Ayô nye
jui na, Ébrahim.*

- 1 Ngeñe Ébram anga to mimbu me-
wôm ébul, ne mimbu fe ébul, Jehôva
anga lète Ébram nyôl zia ve zu nye
na, Meme ne Anyame ki esese : wulige
2 asu dam, ô bo môl sôsôwe. Ane
me ke bo meyaka mam nzañ biaba,
3 me ke we bo bôt abi. Ane Ébram
anga kutebe si, Anyame ve kobo ne
4 nye, na, Degege, meyaka mam me
ne èbé we, ô ke tob'isa meyoñ abi.
5 Ejui die be bèta fe do lé na Ébram :
ejui die e ke tobo Ébrahim, togo na me
6 boa we isa meyoñ abi. Me ke we
kôkela bôt abi : me ke bo meyoñ e so
èbé we, ye bekuma be ke so èbé we.
7 Me ke bo meyaka mam nzañ biaba,
ye bon bie ye bendé bie, ye bon bôa,
meyaka me ne melu mese, mbè mbè, e
tob' Anyame èbé we, ye bon bie be ne
8 mvus zie. Me ke vè èbé we, ye bon bie
be ne mvus zie, esi nyi ine we neñ,
afan Kénan esegese, mine ke bèle do

mbè mbè; meme ke me ke tob' Anyame wôa.

Anyame ayègele Ébrahim e kike befam.

Ane Anyame anga zu Ébrahim na, 9 Bagalike meyaka mam, wèni, ne bo' bie be ne we mvus, ne bendé bie. Meyaka 10 mam miné ke bagali emo ma, nzañ biaba ye bon bie be ne we mvus, bon-befam besese be kikebeke. Mine ke 11 kik nsôn wine: eke tobo ndèm meyaka me ne nzañ biaba. Inye ane melu 12 ñwam ave anga biali, inye a kikebeke, bon-befam bine bese, inye anga biali and' iti, ye nye anga sômba ye biôm èbé neñ, emôt asidia ayoñ die. Inye anga biali 13 e nda zie ye nye anga sômba ye biôm, a kikebeke: meyaka mam me ke tobo e nsôn wine meyaka mbè mbè. Monefam 14 ane ke kikebe e nsôn wia, môt ite be ke nye va e bôt bia: anga yui meyaka mam.

Anyame azu na, Sérari a ke bie monefam. Ayô nye jui na, Séra.

Ane Anyame anga zu Ébrahim na, 15 Yingal Sérari, ô taga bèta lé ejui dia na Serari; ejui dia e ke tobo Séra. Me 16 ke nye vè abota: me ke we vè monefam èbé nye: eñ, me ke vè nye abota;

a ke tobo nya meyoñ : bekuma be bôt
 17 be ke so èbé nye. Ane Ébrahim anga
 ku esi, ne lué, ananga zu e nlèm
 wia na, Ye mon a ke biali èbé mỗt
 ato nkama mimbu? ye Séra, ato me-
 wôm mimbu ébul, n'a ke bèta bie?
 18 Ane Ébrahim anga zu Anyame na,
 M'anyège na, Isméèl, mon Hégar, ato
 19 asu die. Ane Anyame anga zu nye na,
 M'abèle fogo, Séra yingal a ke bie mone-
 fam èbé we; ô ke yô ejui dia na, Aizak :
 me ke bo meyaka mam èbé nye mbè-
 20 mbè, ne bon bia. Ejam Isméèl, me
 vaga we wôg : degege, menga vè nye
 abota : me ke nye bo bon abi : a ke
 bie bekuma awôm ye bebé : me ke
 21 nye bo ayoñ anèn. Nge meyaka mam
 me ke mo bo èbé Aizak, Séra a ke
 nye bie èbé we, ngeñe nyi mbu w'anzu
 22 wi. Ananga sie e kobo ne nye; ane
 Anyame anga bèt ne kôt èbé Ébrahim.

Ébrahim a kike befam.

23 Ane Ébrahim anga nyoñ Isméèl
 emon wia, ye bôt bese benga biali e
 nda zia, ye bôt anga sôm ne biôm,
 bon-befam besese e nda zia; ananga
 kike bo e nsôn wôa, mu vogo te, nson
 an'Anyame anga zu nye.
 24 Ane Ébrahim ambe mimbu mewôm

ébul ngeñe anga kikeba e nsôn wia.
 Ane Isméèl emon wia ambe mimbu²⁵
 awôm ye mimbu mila, ngeñe anga
 kikeba e nsôn wia. Mu mboti Èbrahim²⁶
 anga kikeba, y'emon wia. Ye bôt bese²⁷
 e nda zia, benga biali nd'iti, ye bo
 benga sômba ye biôm èbé neñ, ebo
 benga kikeba ye nye.

18

Bénjel bela b'anzu èbé Èbrahim. Anyoñe bo mvè.

Ane Jehôva anga lète nyôl zia èbé 1
 Èbrahim bé ye bili Mamre: Èbrahim
 anga to si e mbé nda-akuk, awôg vivie
 amôs. Ananga bèta mis, ve dege na, 2
 befam bela be to bé ne nye: anga
 yènega fe bo, ve kôt mbil, ne ke bôma
 ne bo, ve kutebe si, Ananga zu na, 3
 Etata wam, ng'ô yène me ngongol, ke
 faña lôt nsaka wie e lôt e lôt. Ngongol, 4
 be nzaka abe mejim, be sô mine mebo,
 mine wéga tyin éli esi. Me ke kèzi 5
 ôbe mfèma, mine vole milèm, wèna
 mine lôte. Ane benga zu na, Boñ'an'
 ô vaga zô. Ane Èbram anga vôle ke 6
 a nd'iti èbé Séra, Vôlege nyoñ mefek
 mela mfèma mvè, fôlege wo mejim,
 ve bo bidege e ji. Ane Èbrahim anga 7
 kôt mbil, ve ke bi monenyat anga to

avoñ, ananga vè nye èbé monewéña ;
 8 monewéña ve ba nyat avôl. Ananga
 nyoñ émak, ne menyañ, ne nyat anga
 ba, ananga bi asu dôa : ananga tèbe
 ndètèle bé ne bo e tyin éli ; bengà ji.

Jehôva azu na, Séra a ke bie mon.

9 Ane bengà sile nye na, Séra yingal
 ane vi ? Ananga zu na, ane nda-akuk
 10 iti. Ananga zu na, M'abèle fogo, me
 ke buli èbé we ngeñe fe : ane, degege,
 Séra yingal a ke bie monefam. Ane
 Séra anga wôg, a tèbe mbé nda-akuk,
 11 ônga to mvus zia. Ane Ébrahim ne
 Séra bengà to miôm, be lôta melu, Séra
 12 ke fe bo nson ane biyem benega. Ido
 Séra anga wè e nlèm, nyi na, Me nto
 nôm, ye me ke bèta yèn mvè, nôm
 13 wam inye ke nôm ? Ane Jehôva anga
 zu Ébrahim na, Nza jam Séra a vaga
 wè, ye zu na, Me nto nôm, ye me ke
 14 fogo bie mon ? Y'Anyame ane vota bo
 jam ? Ngeñe me vaga we lète, me ke
 bèta buli èbé we, wèna Séra a ke bie
 15 monefam. Ane Séra aña sé ; nyi na,
 m'awè dia, togo na aña mate. Ananga
 zu nye na, Koko, ônga wè fogo.

*Jehôva ayègele Ébrahim na, a ke ja Sodom ye
 Gómora.*

16 Ane befam bengà tèbe mindètèle,

ve dege mis e fa Sodom : ane Ébrahim anga ke e lète bo. Ane Jehôva anga 17 zu na, Ne me solige èbé Ébrahim e jam menga ke bo di ? Togo Ébrahim a ke 18 fogo tobo ayoñ anèn ye ki, ne meyoñ me ya si mese me ke nyoñ abota èbé nye. Togo na m'ayèm nye, a ke lô 19 bon bia na, be bagalike nzin Jehôva e bo mam mesôsôwe ye mvè, na Jehôva a boñe èbé Ébrahim meyaga anga yaga ne nye.

Ane Jehôva anga zu na, Edu Sodom 20 ye Gômora e vèma, ye mam mebé môa me jita nèn. Me via sikila ane m'ato 21 na, me ke yèn nge benga bo mam mebé menga wôg : nge benga bo dia, me ke yèm.

Ane befam benga veñiza mesu e 22 yi kôte val, ane benga ke e fa Sodom : nge Ébrahim anga lige a tèbe ndètèle asu Jehôva.

Ébrahim akwé Anyame ngongol e jam e Sodom.

Ane Ébrahim anga zile bé ve zu na, 23 Y'ô ke ja bôt be ne bebé, ne ba be ne mvè, aja avoti ? Mvèt'ô ke yèn bôt 24 be ne mvè mewôm metan e jal. Ye w'avote nyie jal e jam e bôt be ne mvè be ne iti mewôm metan ? Azô dile e 25 tobege ôya èbé we, e yui bôt be ne mvè ye bôt be ne bebé ; e lète bôt be ne mvè

ye bôt be ne bebé jam avôti, azô dile e
 tobege ôya èbé we : emôt a ke kik nsañ
 ne bôt besese, ke èmièn a ke bo mam me
 26 ne sôsôwe ? Ane Jehôva anga zu na,
 Me kaga yèn e Sodom bôt be ne mvè
 mewôm metan, wèna me ke kwé ngongol
 27 e jal esese akal dôa. Ane Ébrahim anga
 yèbe ve zu na, Degege, me tatia kobo
 ne Jehôva, me ne metek n'asu suka :
 28 Ebena bi yèna bôt mewôm mené ne
 betan be ne mvè e jal iti : y'ô ke ja
 jal esegese ô kaga bo yèn ? Ananga
 zu na, me kaga yèn bôt mewôm mené
 ye betan be ne mvè, wèna m'aja dia jal.
 29 Ananga bèta kobo ne nye ngeñe fok,
 nyina, Mvèt'ô ke yèn bô'benvè mewôm
 mené. Ananga zu na, M'aja dia jal
 30 akal bôt ne mvè mewôm mené. Ananga
 zu na, Ngongol, ata', ke ya, me ke
 kobo, abo nd'ô ke yèn mewôm mela ?
 Ananga zu na, M'abo dia, me kaga
 31 yèn mewôm mela. Ananga zu na,
 Degege, menga tata kobo ne Tata :
 abo nd'ô ke yèn wi mewôm mebé.
 Ananga zu na, M'aja dia do akal mewôm
 32 mebé. Ananga zu nye na, Ngongol,
 Ata', ke ya, me ke bèta kobo nzañ
 afoti suka : abo vèt' ô ke yèn awôm.
 Ananga zu na, M'aja dia do akal awôm.
 33 Ane Jehôva anga ke nzin zia, ngeñ'

anga mana kobo ne Ébrahim : Ébrahim
ve buli e nda zia.

19

Bénjel bebé b'anzu e Sodom èbé Lot.

Ane bénjel bebé bengà ke e Sodom 1
angogase : ane Lot anga to si e mbé
Sodom ; ane Lot anga yèn bo, ananga
tèbe e bôma ne bo ; ananga kutebe si
y'asu dia esi. Ananga zu na, Degega, 2
betata bam, nyiga, ngongol, e nda nsaka
wine, mine tobo wi aluse, ye wobe mebo,
wèna mine ke kôt énoñ kidiase, ve ke
dule dine. Ane bengà zu na, Koko, bi
ke tobo nseñ aluse. Ananga kwé bo 3
ngongol anè, nane bengà ke èbé nye, ve
nyi e nda zia ; ananga kôm bo biji,
ananga bo mfèma ke lèven, ane be-
nga ji.

Bôt Sodom b'ayi lète bo jam óson. Lot akam bo.

Ngeñe b'abe bôme si, bôt ejal, bôt 4
Sodom, bengà so ne bôma ne nda, benya-
bôt ye boñe, bôt besegese be jal. Ane 5
bengà lé Lot, ve zu nye na, Befam be-
nga so èbé we alu di be ne vi ? kege bie
bo, na, bi né yèm bo. Ane Lot anga 6
kôt nda èbé bo, ve du mbé mvus zia.
Ananga zu na, Ngongol bobejañ, mine 7

8 taga bo jam abé di. Degega, me ne ye
 bo-bebenega bebé b'abè yèm fam : me
 ke bo lète èbé mine, wèna mine ke bo
 èbé bo ane min'anyege : fogo ve befam
 bane, mine taga bo jam èbé bo : togo
 9 na ejam di benga nyi e nda zam. Ane
 benga zu na, Bulige mvus. Ane be-
 nnga bèta zu na, Emô'nyi anga so va
 ane neñ, inye ayi kik nsañ : bi ke bo
 we abé e dañá bo. Ane benga yèm ne
 ngul èbé fam, mbèna Lot, ane benga to
 10 bé e sali mbé. Nge befam benga to a
 nd'iti benga sam wo ve dute Lot èbé
 11 bo, ve du mbé ; Ane benga bo bôt be
 mbe mbé atan e to minjim e mis, boñe
 ye benyabôt : ane benga vote zeñ mbé.

Bénjel b'atyin Lot e kôt e Sodom.

12 Ane befam benga zu Lot na, Y'ône
 ye bôt eva ? nôm-mon, ye bon-befam
 bie, ye bo-bebenega, ye biôm bise
 w'abèle e jal di, vazige bio e jal di.
 13 Togo bi ke ja ejal di, togo na mam
 mebé môa menga vèm asu Jehôva,
 14 ananga lôm bie e ja do. Ane Lot
 anga kui nseñ, ve kobo ye beyô-bengo'
 bia bebé, benga luke bo-bebenega bia,
 nyi na, Véga, mine kôte vôm yui ; togo
 Jehôva a via ja ejal di. Nge beyô-
 bengo' bia benga kwan na, akwekele bo.

Ngeñe kidia engà lèn, wèna bénjèl¹⁵
 bengà tyin Lot na, Tèbege, ô togo
 yingal ye bengò bie bebé, ô yaka jik ye
 mam mebé me ne ejal di. Ébèm anga¹⁶
 bèm, befam bengà bi nye wo, ye wo
 ngal, ye mo bon bia bebé, togo na,
 Jehôva anga kwé nye ngongol, ane
 bengà kule nye ejal.

Lot ake Zôar.

Ananga bo na, ngeñe bengà kule bo¹⁷
 e jal, anga zu na, Tyige n'ényiñ zie ;
 ke dege mis mvus ; ke tèbe ntô ; bètege
 nkôl, o yaka jik. Ane Lot anga zu bo¹⁸
 na, Ngongol, sa nal, e tata wam ; De-¹⁹
 gege, nsaka wie anga nyoñ ngongol e
 mis mie, anônga vèm ngongol zie èbé
 me e nyie ényiñ zam ; me kôgedia tyi e
 nkôl, nzuk enziñ ô yaka bi me, wèna
 m'awu. Degege, ejal di ene bé e mate²⁰
 wi, edi ke en' atok. Ngongol, me keñe
 wi (ke jal ete en' atok) wèna me ke
 nyiñ. Ananga zu nye na, Degege,²¹
 menga yèbe we mbèn'azô di ; m'aja dia
 jal di, ônga kobo akal dia. Vôlege²²
 mate wi, togo me vogedia bo jam v'ô
 kuia jal. Ido bengà lé ejui ejal ete
 na, Zôar. Jô engà bèt ngeñe Lot anga²³
 kui e Zôar.

Jehôva aja Sodom ye Gômora ye ndôa.

Ngal Lot aveñiza akôn nku.

24 Wèna Jehôva anga bo sulfer ye ndôa
e sikilesi e Sodom ye Gômora ye so
25 Jehôva ye so jô. Ananga ja mal mete
mesese, ne ntô esese, ne bôt besegese
benga to e mal mete ye biôm bise binga
fa esi.

26 Nge ngal Lot anga dege mvus, ve
veñiza akôn nku.

27 Ane Ébrahim anga vè nkun kidiase,
ve ke e vôm anga tate tèbe asu Jehôva.

28 Ananga dege ne mis e fa Sodom ne
Gômora, ne si esese e ntô, ananga yèn
ôtura ônga bèt nson an' ôtura tyi.

29 Ananga bo na, ngeñe Anyame anga ja
mal e ntô, Anyame anga simsa Ébra-
ham, ananga nyie Lot e bôt anga mana
jañ.

Bon-bebenega Lot b'abie bon èb'isa wôa.

30 Ane Lot anga kôt e Zôar, ve tobo
nkôl, inye ba bon-bebenega bebé: togo
na anga ko woñ e tobo Zôar: ananga
tobo nda-akok iti, inye ba bo-bebenega

31 bia bebé. Ane monemenega ambe nya-
môt anga zu monemenega ambe moñe
na, Tata wah ane nôm, fam mfe asidia
e nyi èbé bie ane hô, bwok bese b'abo.

32 Nzak, bi ke bo tata e soke me yok, wèna

bi ke bôma ne nye, ido bi ke bie bon èbé tata wah. Ane benga bo isa wôa e 33 nyu ivé alu te : ane menega ambe nyamôt anga nyi, ve bôme y'isa wia : ane isa anga yèm dia ngeñe anga bôme ye ngeñe anga kôte. Ananga bo na, kidia 34 nyamôt anga zu moñe na, Degege, menga bôme angôgwe aluse ye tata wam : bi boñe nye e bèta nyu ivé alu y'ému : wèna wèmièn ô ke nyi, ye bôme ne nye, wèna bi ke bie bon èbé tata wah. Ane benga bo isa wôa e 35 bèta nyu ivé alu te ; wèna monemenega ambe moñe anga tèbe, ve bôma ne nye : ane isa anga yèm dia ngeñe anga bôme, ye ngeñe anga kôte. Ido bo-bebenega 36 bebé be Lot benga nyoñ abm èbé isa wôa.

Ane nyamôt anga bie monefam, ana- 37 nga yô nye jui na, Môab ; inye ane isa Bemôabait ne ke ému. Moñe, inye ke 38 anga bie monefam, ananga yô ejui dia na, Bèn-ami : inye ane isa bon Amon ne ke ému.

20

*Ébrahim asé ngal. Anyame abagali Séra.
Abimelèk abuli Séra èbé Ébrahim.*

Ane Ébrahim anga kôte val ye wuli 1 ye ke nki : ananga tobo nzañ Kadès ye

- 2 Syur, ananga tobo Gerar. Ane Ébraham anga zu e jam e Séra ngal wia na, Inye ane kal zam : ane Abimelèk kuma Gerar anga lôm bôt, ve nyoñ Séra.
- 3 Nge Anyame anga so èbé Abimelèk e ndèm aluse, ve zu nye na, Degege, ô ke wu, e jam e menega ô vaga nyoñ :
- 4 togo na inye ane ngal ibèlè. Nge Abimelèk a be zile bé ne nye, ananga zu na, Atat, y'ô ke yui bôt be ne sôsôwe ?
- 5 Ke anga zu me na, ane kal zam ? inye ke èmièn anga zu na, Ane ndôm wam : ye nsôsôwe nlèm ye mo me ne sôsôwe me vaga bo jam di.
- 6 Ane Anyame anga zu nye e ndèm na, Eñ, m'ayèm na ô vaga bo jam di ye nsôsôwe nlèm : togo na me ke me vaga kam we e bo jam abé èbé meni : ido
- 7 menga lige dia we e nam nye. Ido bulige ngal èbé nôm wia : togo na, ane ngañ : wèna a ke me kwé ngongol akal die, wèn'ô ke nyiñ : nge ô kaga bo ke nye buli, yèmege na, ô ke fogo wu, wèmièn, ye bôt bie besegese.
- 8 Ido Abimelèk anga vè ôyo nkun kidiase, ananga lé minsaka mia mesegese, ananga zu bo mam mane mesegese : ane bengà ko woñ anèn.
- 9 Wèna Abimelèk anga lé Ébraham, ananga zu nye na, Zi ônga bo èbé bie ?

Nza jam abé menga bo èbé we na, ônga yègele mèni y'ayoñ dam jam abé anèn ? ô vaga bo èbé me mam me sidia mvè e bo. Ane Abimelèk anga zu Ébrahim 10 na, Nzazôm ônga yèn na, ônga bo jam di ?

Ane Ébrahim anga zu na, Togo na, 11 menga simsa na, Bôt e vôm nyi b'amate dia Anyame : be ke me yui e jam e ngal wam. E faña bo nal, ane fogo 12 kal zam : inye ane mon tata wam, a sidia mon nana wam : ananga to ngal wam. Ananga bo na, ngeñe Anyame 13 anga bo me e kôt nda tata wam, wèna menga zu nye na, Jam mvè ô ke bo èbé me ido di : e vôm esegese bi ke so, zôge e jam dam, Ane ndôm wam.

Ane Abimelèk anga nyoñ mintôma, 14 ye benyat, ye minsaka-mi-fam, ye minsaka-mi-benega, ananga vè bo èbé Ébrahim, ananga buli Séra ngal wia èbé nye. Ane Abimelèk anga zu na, 15 Degege, afan dam en'ôsu wie : tobege e vôm w'ayi tobo. Ananga zu Séra na, 16 Degege, menga vè monenyoñ wie ntosiñ sika in' afum : degege e ke tobo ntañ e mam mesegese menga boba èbé we : anga vè nye bizô nal.

Ido Ébrahim anga kwè Anyame 17 ngongol : ane Anyame anga sé Abime-

lèk, ye ngal wia, ye minsaka-mi-benega
 18 mia; ane benga bie bon. Togo na
 Anyame anga tata du mebm mese e nda
 Abimelèk, e jam Séra ngal Ébrahim.

21

Aizak abiali: akikeba.

1 Ane Jehôva anga so èbé Séra, nson
 an'anga tate kobo, ane Jehôva anga
 2 bo èbé Séra jam anga kobo. Togo
 Séra anga to n'abm, ananga bie mone-
 fam èbé Ébrahim ngeñ'abe nôm, ngeñe
 3 Anyame anga yaga ne nye. Ane mon
 Séra anga bie èbé Ébrahim, Ébrahim
 4 anga yô nye jui na, Aizak. Ane Ébra-
 ham anga kik emon wia, Aizak, ne
 biali melu ñwam, ane Anyame anga
 5 zô nye. Ane Ébrahim anga to nkama
 mimbu, ngeñe emon wia Aizak anga
 6 biali èbé nye. Ane Séra anga zu na,
 Anyame a boa me lué, ye bô'besese
 7 b'awôg, be ke wè ne me. Ananga bèta
 zu na, Nza to zu Ébrahim na, Séra
 a ke nya mon, togo me bia monefam
 8 èbé Ébrahim ngeñ'ato nôm. Ane mon
 anga vèm, ananga tô abé: ane Ébra-
 ham anga bo biji abi e mu Aizak anga
 tô abé.

Ébrahim a lôm Hégar ba Isméèl e kôt nda zia.

Ane Séra anga yèn Isméèl, monefam 9 Hégar Ijptian, anga bie èbé Ébrahim, anga yèle. Ido Séra anga zu Ébrahim 10 na, vazige nsaka-menega wi, n'emon wia ; togo na emon nsaka wine, n'emon wam, b'élige dia ne biôm bie, ve mon wam étam, inye a ke lige ne biôm. Nge azô ete Ébrahim anga wôge do 11 abé e nlèm e jam emon wia.

Ane Anyame anga zu Ébrahim na 12 Ke faña wôg azô ete abé e nlèm e jam emon, ye menega-nsaka wie: emam mesegese Séra a vaga we zô, bamege wôge kiñ zia, togo na Aizak inye a ke nyoñ meyaka mam menèn. Ye mon 13 nsaka-menega, inye ke me ke bo ayoñ anèn, togo na, inye ane mon wie. Ane 14 Ébrahim anga vè kidiase, ve nyoñ biji, ye mvute mejim, ananga vè Hégar, ananga bape bio étul, y'emon, ananga va nye; inye ke ve ke, ye wuli wuli e ntô Birsiba.

Ane mejim menga mana mvute, ane 15 Hégar anga bi emon e tyin éli étok esi.

Ananga ke, ve tobo si ôjegejek y'e-16 mon, nté b'awa ébè y'ényiga, togo azu na, m'ayi dia yèn awu emon: ananga

tobo si val, ve bèta kiñ zia eyô, ananga yi.

Énjèl akobo ye Hégar.

- 17 Ane Anyame anga wôge kiñ emon ; ane énjèl Anyame anga lé Hégar ye so eyô, ananga zu nye na, Azô ene na èbé we, Hégar ? ô taga mate, togo na Anyame a wôga kiñ emon evôm ane.
- 18 Tèbege, ô toge mon, bèlege nye e wo wie, togo me ke nye kôm ayôñ anèn.
- 19 Ane Anyame anga kule nye mi' mia, ananga yèn étetam mejim : ananga ke, ve zali mvute ye mejim, ananga nyu
- 20 emon. Ane Anyame anga tobo n'emon, ananga vèm, ve tobo e ntô,
- 21 ananga wa ényiga. Ananga tobo e ntô Paran : ane nya anga luke nye menega y'afan Ijipt.

Ébrahim ba Abimelèk b'abo maga.

- 22 Ananga bo ngeñ'ite na, Abimelèk ye Faikol, mô t'anga zô bisos bia, bengakobo ye Ébrahim, bo na, Anyame ane
- 23 ye wèni ye mam mesegese w'abo. Ido kanege me soñ eva ejui Anyame na, ô duke dia mènì, nge mon wam, nge ndé wam : nson ane menga lète we mvè, nson ite fe ô ke lète mvé èbé me,
- 24 y'afan ônga tobo. Ane Ébrahim anga zu na, M'akane fogo soñ ejui Anyame.

Ane Ébrahim anga vè Abimelèk 25 bizô e jam ôtoñ mejim, minsaka Abimelèk minga vazi wo y'ayé. Ane Abimelèk anga zu na, m'ayèm dia môêt anga bo ejam di: we ke ônga zu dia me; me ke menga yèm dia do, fogo ve ému.

Ane Ébrahim anga nyoñ mintôma 27 ye benyat, ananga vè bo Abimelèk: ane bo bebé bengga bo maga.

Ané Ébrahim anga tèle bon-mintôma-mi-benega zangwal e vôm étam étam. Ane Abimelèk anga zu Ébrahim na, Nzazôm ônga tèle bon-mintôma-mi-benega zangwal e vôm étam étam. Nyi na, ô ke nyoñ bon-mintôma-mi-benega zangwal bane e wo wam, be ke tobo ndèm akal dam na, menga fak ôtôn wine. Ido anga lé vôm ete na, Birsiba, togo na eval bo bebé bengga kane soñ.

Nale bengga bo maga e Birsiba: wèna Abimelèk anga tèbe, ye Faikol, môêt anga zô bisos bia, ane bengga buli afan Befilistin.

Ane Ébrahim anga bé esane e Birsiba, ananga lé val ejui Jehôva, Anyame ane mbè mbè. Ane Ébrahim anga tobo afan Befilistin melu abi.

22

Anyame azu Ébrahim e yui Aizak èbé nye.

- 1 Emam mane menga lôtega fe, ve bo na, Anyame anga vek Ébrahim, ananga zu nye na, Ébrahim : Ébrahim ve yèbe na, Degege, me nyina.
- 2 Ananga zu na, Nyoñ emon wie, emon akik wie, w'anyege, Aizak, ô keñe afan Môraia, ô yuige nye iti ve jike nye èbé me e nkôl me ke we lète.
- 3 Ane Ébrahim ange vè nkun kidiase, ve tyiñede kwa buru, ananga nyoñ wéña bia bebé, ne Aizak emon wia, ananga sal lui e bo ndôa, ananga tèbe, ve ke e vôm Anyame anga yègele nye.
- 4 Alu lal Ébrahim anga dege mis eyô, vè yèn vôm Anyame anga lète nye, èto
- 5 ôya. Ane Ébrahim anga zu wéña bia na, Tobege va, mine ye buru ; bi mon bi ke ke sèm Anyame wi : aboñ e kaga
- 6 lôt, wèna bi sôa. Ane Ébrahim anga nyoñ lui, ne bète-do emo' wia, Aizak ; ananga bèle ndôa e wo wia, n'ôkeñ ; ane bo bebé benga ke nsama mboti.
- 7 Ane Aizak aña kobo n'isa Ébrahim, nyina, Atat. Anaña zu nye na, Me nyine, emo'wam. Anaña zu nye na, Degege, ndôa ye njaka ; nge mon-ntôma

bi ke jik ane vi? Ane Ébrahim anga 8
zu na, Anyame èmièn a ke dege mon-
ntôma bi ke jik, emo'wam. Ane beña
ke nsama mboti.

Ane beña kui e vôm Anyame aña zô 9
bo; ane Ébrahim aña lôñ val olter, ve
kôm lui, anaña kak Aizak emo' wia, ve
bi nye olter eyô. Ane Ébrahim aña 10
sam wo wia, anyoñ ôkeñ e yui emo' wia.

Énjèl akam Ébrahim e yui Aizak.

Ane énjèl Jehôva anga lé nye ye so 11
jô, ve zu na, Ébrahim, Ébrahim: anaña
zu na, Me nyine. Anaña zu na, Ke 12
sam wo wie èbé nyimon, ô taga nye
bo jam ajam; togo na, vane m'ayèm
na, w'amat' Anyame: togo na, w'atô
dia vè Anyame emon akik wie. Ane 13
Ébrahim aña bèta mis mia, ve dege,
anaña yèn nôm-ntôma e mvus zia, nkol
ô mana nye tyiñede milak. Ane Ébra-
ham anga ke, ve nyoñ nôm-ntôma,
anaña yui wo, ve jik wo avèna emon
wia. Ane Ébrahim anga yô jui vôm 14
ete na, Jehôva-jaire, ane b'azu ne ke
ému. E nkôl Jehôva be ke wo yèn.

Jehôva avè Ébrahim meyaka menen.

Ane énjèl Jehôva aña lé Ébrahim 15
ye so jô nzañ ibé, nyina, Jehôva azu 16

na, Me mana kana nyôl zam, togo ô
 boa jam di, ônga tô dia vè emon wie,
 17 emon akik wie; Me ke we vè abota
 anèn, me ke we vè bon abi an' atété
 en' eyò, ane nselek ône miseke ôsui
 ônèn: bon bie be ke bèle mbé bôt
 18 b'avine bo; Ye meyôn me yési nyi
 mesese me ke nyoñ abota èbé nyimon;
 19 togo ônga yèbe kiñ zam. Ane Ébra-
 ham anga buli èbé wéña bia, ane bengá
 tèbe, ve ke nsama mboti e Birsiba:
 ane Ébrahim anga mobo e Birsiba.

Bon Nahor ne ke Rebèka.

20 Ananga bo na, mam mane menga
 lôtéga fe, bôt ve zu Ébrahim na, De-
 gege, Milka, nye ke anga bie bon èbé
 21 monenyoñ wie Nahor. Huz ôsu-mon,
 ye Buz monenyañ wia, ye Kèmuèl isa
 22 Aram. Ye Kèsèd, ye Hazô, ye Pildas,
 23 ye Jidlap, ye Bètuèl. Ane Bètuèl anga
 bie Rebèka: bô bane ñwam Milka anga
 24 bie èbé Nahor, monenyañ Ébrahim: Ye
 menega wia, abe jui na Ruma, inye
 ke anga bie Tiba, ye Gaham, ye Tahas,
 ye Maka.

23

Awu Séra.

Ane ényíñ Séra énga to nkama mi- 1
 mbu ne mimbu mewôm mebé ne mimbu
 zangwal : mimbu ényíñ Séra mio mane.
 Ane Séra anga wu e Kerjat-Arba ; ido 2
 ne Hibron afan Kénan : ane Ébrahim
 anga so awu Séra, anga yi.

Ébrahim asóm abeñ ye nda-akok e jè bôt.

Ane Ébrahim anga tèbe ndètele ne 3
 so mbim wia, aña kobo ne bon-befam
 Hèth, nyina, Me ne neñ èbé mine, 4
 vaga me vôm mesoñ, m'ayi wo sôm,
 wèna me ke je mbim wam iti ye so asu
 dam. Ane bon Hèth beña yèbe Ébra- 5
 ham, ve zu nye na, Wôge bie, Tata 6
 wah ; ône kuma ndèn èbé bie ; fége
 vôm soñ w'adaña mvè, ô je mbim wie
 e vôm ôte : bi sidia ye môt a ke bagali
 vôm w'ayi fake soñ. Ane Ébrahim 7
 anga tèbe, anaña kutebe si e bon Hèth.
 Ananga zu bo na, Nge mine zu e 8
 milèm mine na, me jège mbim wam
 ne so asu dam, wôga me, mine yom
 Ifron mon Zôhar akal dam, A vage 9
 me nda-akok Makpila a bèle, ine e
 suk'abeñ dia : ntaña biôm e ke wu,

- me ke nye wo vè, wèna vôm yuile ô
 10 ke tobo vôm wam. Ane Ifron anga
 tobo si ne bon Hèth, ane Ifron anga
 yèbe Ébrahim e melo bon Hèth, bôt
 bese bengal nyi mbé ejal dia, nyi na,
 11 Koko, etata wam, m'avè we abeñ ; ye
 nda-akok ene iti, m'avè we, e mis ebon
 ebô'bam, m'avè we zo : jège mbim wie.
 12 Ane Ébrahim aña kutebe si asu bôt
 13 Hèth. Anaña kobo ne Ifron e melo
 bôt afan ete, nyi na, Nge w'ayèbe, ngo-
 ngol, wôge me ; me ke we vè asôm
 abeñ ; nyoñe do èbé me ; wèna me ke
 14 jè mbim wam val. Ane Ifron anga
 15 yèbe Ébrahim, ve zu nye na, Tata,
 wôge me, abeñ d'awu awôm mewèl ne
 mewèl mesam me syika ; izo ne zi nzañ
 16 mènei ye wèni ? jège mbim wie. Ane
 Ébrahim aña wôg Ifron : ane Ébrahim
 aña fès èbé Ifron syika anga tu e melo
 bon Hèth, awôm mewèle ne mewèle
 17 mésam, syika mvè b'asesôm ne zo. Ane
 abeñ Ifron, eto Makpila, ye nda-akok
 engal to iti, ne bili bise bi b'abeñ,
 18 Biom bine bise Ébrahim aña sôm bio e
 mesu bon Hèth, bôt bese bengal kui
 mbé jal.
- 19 Emam mane mengal lôtega fe, Ébra-
 ham ve jè ngal Séra e nda akok abeñ
 Makpila ene Mamre ôsu : ido ne Hibron

afan Kénan. Ido abeñ, ye nda akok ene 20
iti, Ébrahim anga sôm èbé bon Hèth e
tobo vôm yuia e jè bôt.

24

Ébrahim alôm nsaka e zeñ ngal èbé Aizak.

Ébrahim anga to nôm nèn : Anyame 1
anga lète nye mvè e mam mesese. Ane 2
Ébrahim anga zu nsaka wia ôbe nya-
môt, anga bebagali biôm bia bise, na,
Kege, ngongol, wo wie abé dam esi,
Wèna me ke bo we e kane soñ e jui 3
Jehôva, Anyame jô, Anyame si, w'aluke
dia mon wam menega ayoñ b'alé na,
Bekénanait, ayoñ ete ido m'atobo ne
do : Nge ô ke ke afan dam, ayoñ dam 4
ve nyoñ ngal èbé mon wam Aizak.

Ane nsaka ônga zu nye na, Mvèta 5
menega ete anyège dia bé me e si nyi :
ne me bètega buli emo' wie e si ôña so ?

Ane Ébrahim anga zu nye na, Baga- 6
like, ke bèta buli emo' wam wi. Jehôva 7
Anyame eyayô, aña nyoñe me ne so nda
tata wam ne so si ayoñ dam, anga kobo
ne me, ne kane soñ ne mèni na, Me ke
vè si nyi e bon bie ; inye a ke lôm énjèl
zia ôsu wie, ido ô ke nyoñ menega èbé
mon wam val. Nge menega a mèm dia 8
bé we, wèn' ô ke tobo val ke nté e soñ

menga kane we; ve ke bèta buli emo' wam wi.

- 9 Ane nsaka anga ke wo wia abé isa esi, ananga kane soñ èbé nye e jam dile.
- 10 Ane nsaka anga nyoñ awôm bekamèl ye so bekamèl isa wia, ananga ke: togo biôm isa bise bi be e wo wia; ananga tèbe, ne ke Mesôpotémia e jal Nahor.
- 11 Ananga bo bekamèl bia e kutebe meboñ ejal atan, bebé y'ôtôn mejim, ngeñe ngôgase, ngene benega b'ake la mejim.
- 12 Ananga zu na, Jehôva Anyame ye tata wam Ébrahim, m'akwé we ngongol na, lètege me mam memvè ému, ô lètege mvè èbé tata wam Ébrahim.
- 13 Degege, m'atèbe bé y'ôtôn mejim. Bo' bebenega befam jal b'anzu la mejim:
- 14 A boñe na, ngon me ke nye zu na, Silik' amoke die, ngongol, vage me mejim; inye ke a ke zu na, Nyak, me ke bièt e bekamèl bie, a tobege na, me-nega ite ônga kôm nye e mo'wie Aizak. N'azô ete me ke yèm na, ônga lète mvè èbé tata wam.

Rebèka.

- 15 Ananga to na, abe mana kobo, degege, Rebèka anga so, inye anga biali èbé Bètuèl, mon Milka, ngal Nahor, mone-

nyañ Ébrahim, anga bèle amok étul zia. Ngon ete énga to mbeñ anèn, z'abe luke 16 fam. Ananga sikila ne ke ôtôñ, azal amoke dia, ve bèt. Ane nsaka Ébrahim 17 anga ke mbil e ke bôma ne nye, azô nye na, Ngongol, nyuge me ôbe mejim amoge die. Rebèka ve zu na, Nyak' 18 ata', avôl ananga va amok étul, a bèle do wo, anyèl. Ngeñe anga mana nyu 19 nye anga zu na, Me ke biète mejim e bekamèl bie, ve bo besese be mana nyu. Avôl asô mejim mbek, ananga ke mbil 20 ôtôñ e bièt, anyu bekamèl bia bese. Ane 21 fam anga sèmi anto évôvô, ayi yèm na, nge Anyame anga vè nye dule mvè ngè abé. Ananga to na, ngeñe bekamèl 22 bengana mana nyu, fam anga nyoñ akèna y'alo anèn, ne minsas-e-mo mi gôld mèbé, asôm anèn, Ananga zu na, Wèni 23 ône mon nza? zôge me, ngongol. Ye me ne yèn vôm ndé iso me bôme? Ananga zu nye na, Me ne ngon Bètuèl, 24 mon Milka, anga bie nye èbé Nahor. Ananga bèta zu na, Bi ne ye bilok, ye 25 biji bekamèl, ye vôm e bôme. Ane fam 26 anga butebe si, ne sèmi Jehôva. Ana- 27 nga zu na, Abota èbé Jehôva Anyame e tata wam Ébrahim, a size dia lète ngongol zia ye nsôsôwe wia èbé tata wam; me vaga wuli nzin, ane Jehôva anga

lète me e nda bobenyañ etata wam.
 28 Ane ngon engga ke mbil, ne ke kobo
 mezô ma e nda nya.

Léban anyoñ nsaka Ébrahim.

29 Ane Rebèka ambe ye ndôm, ejui dia
 Léban : ane Léban anga kui mbil èbé
 30 fam, ato ôtôñ. Ananga bo na, ngeñe
 Léban anga yèn akèna y'alo, ye minsas-
 e-mo e kal zia, ananga wôga mezô
 kal zia engga zu na, Nale fam anga kobo
 ne me ; anga ke èbé fam ; ane degege,
 31 anga tèbe bé ye bekamèl y'ôtôñ. Ana-
 nga zu na, Nyige, wèni, môt anyoñ abota
 èbé Jehôva : w'atèbe ndètèle e nseñ ne
 zi ? me vaga kôm nda, ye vôm bekamèl.
 32 Ane fam anga nyi ndé iti ; ane Léban
 anga tyi minkol bekamèl ananga vè
 bilok ye biji e bekamèl, ananga vè fam
 mejim e sô mebo, ne mebo bôt be mbe
 33 ne nye. Ane bengga tèle biji asu dia e
 ji : nge anga zu na, M'énji dia, ve me
 zô azô dam. Ane Léban anga zu na,
 Kobege.

Nsaka Ébrahim a kobo mezô isa wia.

34 Ananga zu na, Me ne nsaka Ébrahim.
 35 Jehôva anga vè etata wam abota anèn ;
 ato fam ndèn. Anyame anga vè nye
 mintôma, ye bekaba, ye benyat, ye

syika ye gôld, ye minsaka-mi-fam ye minsaka-mi-benega, ye bekamèl, ye beburu. Ane Séra, ngal etata wam, 36 anga bie monefam èbé tata wam ngeñ abe nôm; ananga vè mon wia biôm bia bise. Ane tata wam anga kana me 37 soñ na, Ke luke mon wam e menega ayoñ Bekénanait, ayoñ ito ido m'atobo ne do. Keñe nda etata wam, n'ayoñ 38 dam; ô ke nyoñ menega èbé mon wam val. Ane menga zu etata wam na, 39 Mvèta menega abé dia me. Ananga 40 zu me na, Jehôva, m'awul asu dia, a ke lôm énjel zia ne we, a ke tuga lète we nzin zie, ô nyoñ menega èbé mo'wam ne so ayoñ dam, e nda etata wam. Wèn' ô ke tobo ke nté e soñ 41 zam; nge w'ake èbé ayoñ dam, be kaga boke we vè, wèn'ô to ke nté e soñ zam.

Ido me vaga so ému, ve kui ôtôñ, 42 ane me vaga zu na, Jehôva Anyame etata wam Ébrahim, nge w'alète me mam memvè e dule di me vaga so; Degege, m'atèbe ndètèle ôtôñ mejim, 43 a boñe na, ngon a ke so e biète mejim, nge m'azu nye na, Vaga me, ngongol ôbe mejim amoke die; A kaga zô me 44 na, Nyak wèmièn, me ke ke biète bekamèl bie, a boñe na, menega ite

Jehôva a ke nye luk emon etata wam.
 45 Aboñe m'abe mana kobo e nlèm wam,
 degege, Rebèka anga so n'amoke dia
 étul zia, ve sikila ôtôñ, ve la mejim :
 ane menga zu nye na, Nyuge me,
 46 ngongol. Avôl ananga sil amok étul
 zia, anaña zu na, Nyak, me ke biète
 bekamèl bie. Ido me vaga nyu, ananga
 47 vè bekamèl mejim. Ane menga sile
 nye na, Ô ne mon nza? Anaña zu
 na, Me ne mon Bètuèl, mon Nahor,
 Milka anga bie èbé nye. Ane me vaga
 vè nye akèna y'alo, ye minsas e mo.
 48 Ane me vaga butebe si, ne sèmi Jehôva,
 ne vè abota èbé Jehôva Anyame tata
 wam Ébrahim, togo na anga lète me
 nzin sôsôwe e nyoñ ngon emonenyañ
 49 etata wam e mon wia. Ndôge, nge
 mine ke bo akeñ èbé tata wam, zôge
 me; nge e si nal, zôge ne me, wèna me
 ke ke ewo meyôm nge ewo meyal.

Léban ye Bètuèl v'ayèbe.

50 Ane Léban ne Bètuèl bengà yèbe,
 b'azô nye na, Ejam di d'aso èbé Jehôva,
 bi si ngul e kobo ne we nge mvè nge
 51 abé. Degege, Rebèka an' asu die;
 nyoñe nye, ôkel, a tobege ngal emon
 iso wie, ane Jehôva anga zô.
 52 Ananga to na, ngeñe nsaka Ébrahim

anga wôg mezô môa, anga butebe si, ne sèmi Jehova. Ane nsaka anga kuli 53 biôm bi solowolo ne gôld, ne bengo, ananga vè bo èbé Rebèka; ane nsaka anga vè monenyañ Rebèka ye nya wia biôm asôm anèn.

Ane bengà ji ye nyu, inye ye befam 54 bengà to ne nye; ane bengà bôme val aluse, ane bengà vè kidiasè; ananga zu na, Kezige me èbé tata wam. Ane 55 monenyañ wia ye nya wia bengà zu na, Ngon i tobege ne bise melu ôbiagebiage, èbèna awom, wèna a ka. Ane nsaka 56 anga zu na, Mine taga kame ne me, togo na Jehôva anga vè me dule mvè, sizege me, m'ake èbé tata wam. Ane 57 bengà zu nye na, bi ke lé ngon bi sile nye.

Rebèka ayèbe ke ye nsaka Ébrahim. Aizak aluke nye.

Ane bengà lé Rebèka, ve sile nye na, 58 y'ô ke ke ne fam nyi? Anaña zu na, M'ake. Ane bengà lôm Rebèka, ne 59 menega anga bo bisé bia, ne nsaka Ébrahim, ne befam bia. Ane bengà 60 vè Rebèka abota, be zu nye na, Wèni monenyañ wah, tobege nya mintosiñ abi mi bôt: bon bie be bèlege mbè bôt b'avine bo. Ane Rebèka anga 61

tèbe, ne bengon bia, ane bengà bèle fam. Ane nsaka Ébrahim anga nyoñ
 62 Rebèka, ve ke. Ane Aizak anga so
 nzin ôtoñ Lahai-rôi ; togo na anga tobo
 63 e fa nki. Ane Aizak anga kui, ne simsa
 nlèm iti angôgase e ntô : ananga bète
 mis, ne dege ; ananga yèn bekamèl
 64 b'anzu. Ane Rebèka anga bète mis,
 ananga yèn Aizak ve sikila ne so kamèl.
 65 Togo na anga tata sil nsaka na, Nza
 ne fam nyile z'awul e ntô e bôma ne
 bie ? Nsaka ve zu na, Emô' nyi ane
 tata wam. Ane Rebèka aña nyoñ
 évèlès, ne vis asu dia.

66 Ane nsaka anga bôm Aizak mam
 67 mese aña bo. Ane Aizak anga nyoñ
 Rebèka, ananga kezi nye e nda-akuk
 nya wia Séra ; ananga to ngal wia ;
 ananga nyege nye : ido Aizak anga
 voleba nlèm ejam awu nya.

25

Bon Ébrahim ye Ketura.

1 Ane Ébrahim anga bète luk menega,
 2 abe jui na, Ketura. Ananga bie èbé
 nye Zimran, ye Joksan, ye Midan, ye
 3 Midian, ye Isbak, ye Sua. Ane Joksan
 anga bie Séba, ye Didan. Ane bon
 Didan be mbe Asurim, ye Letusim,

ye Leumim. Ye bon Midian be mbe 4
 Ifa, ne Ifar, ne Hanok, ne Abida, ne
 Elda. Bô' bane bese be mbe bon
 Ketura.

Biôm Ébrahim anga lige.

Nge Ébrahim anga vè biôm bia bese 5
 èbé Aizak. Nge èbé bon benega benga 6
 to ye Ébrahim, Ébrahim anga vè biôm,
 ananga lôm bo e kôt èbé Aizak emon
 wia, ngeñe èmièn ambe n'ényiñ, ye ke
 afan ene e fa jô d'abèt.

Ébrahim awu: ajèba.

Mane me ne melu mimbu ényiñ 7
 Ébrahim, nkama mimbu ye mimbu
 mewôm zangwal ye mimbu mitan.
 Wèna Ébrahim anga wu, ngeñe ambe 8
 nôm, ye mimbu abi, ananga ke èbé bôt
 bia benga tata wu. Ane bon bia Ai- 9
 zak ye Isméèl benga je nye e nda-akok
 Makpila, abeñ Ifron mon Zôar Hitait,
 ene Mamre ôsu: Abeñ Ébrahim anga 10
 sôm èbé bon Hèth : eval Ébrahim anga
 jèba, ye Séra ngal wia.

Anyame alète Aizak mvè.

Ananga bo na, ngeñe Ébrahim anga 11
 mana wu, Anyame anga lète Aizak

emon wia mvè; ane Aizak anga tobo
ôôtôn Lahai-rôî.

Bon Isméèl. Isméèl awu.

12 Bane be ne bon Isméèl, mon Ébra-
ham, Hégar, nsaka-menega Séra, anga
13 bie nye èbé Ébrahim. Ane mi bon
Isméèl mio mane; ôsu-mon Isméèl,
Nebajot: ye Kédar, ye Adbil, ye Mi-
14 bsam; Ye Misma, ye Duma, ye Masa.
15 Hadar, ye Tima, Jitur, Nafis, ye Ki-
16 dima, Bane be ne bon Isméèl, ye mi
miôa mio mane, ye mal môa, ye menda
môa abal: bekuma awôm ye bebé ye
meyoñ môa.

17 Ane mimbu ényîñ Isméèl mio mane,
nkama mimbu ye mimbu mewôm
mela ye zangwal: ananga wu, ve ke
18 èbé bôt bia. Ane bengâ tobo ye so
Havila ne ke Sur, ene bé ye Ijpt, e fa
w'ake Asiria; ananga wu e mesu bo-
benyañ bia bese.

Abiali Jékob ba Iso.

19 Ane bon Aizak emon Ébrahim ebo
20 bane: Ébrahim anga bie Aizak; Ane
Aizak ambe mimbu mewôm mené nge-
ñe anga luke Rebèka ngon Bètuèl Sirian
e Padanaram, kal Léban Sirian.

21 Ane Aizak anga kwé Jehôva ngongol

e jam e menega wia, togo aña to ékôm. Ane Jehôva anga wôge nye: ane Rebèka anga to n'abm ne mimbias. Ane²² bèbièn ne bèbièn beña bo nzañ abm iti. Rebèka ve zu na, Jam avi di èbé me? anaña ke sile Jehôva. Ane Jehôva²³ anga zu nye na, Meyoñ mebé me n'abm die; mison mibé mi bôt mi ke biali èbé we; ayoñ avote e ke dañ ayoñ avok, ye nyamôte a ke yaiñ moñe. Ngeñe²⁴ melu mia e bie menga man, degege, mimbias minga to abm iti. Ane mon²⁵ ôsua anga kui, a to évèle nyôl esegese nson ngo mimbiot; ane benga yô nye na, Iso. Ane monenyañ anga kui mvu²⁶ zia, ane wo wia ônga bèle étyinig' abo Iso; ane benga yô ejui dia na, Jékob: Aizak anga to mewôm mimbu mesam ngeñe Rebèka anga bie bon bete.

Ane bon beña vèm: ane Iso anga to²⁷ ne mvèna, ne yui betyit: nge Jékob anga to fam évôvô, anga to menda-mekuk iti. Ane Aizak anga nyège Iso,²⁸ togo na, a jaka betyit anga yui. Nge Rebèka anga nyège Jékob.

Iso asôm nyamôte wia èbé Jékob.

Ane Jékob anga yam biji: ane Iso²⁹ anga so e ntô, aña vot. Iso ve zu Jékob³⁰ na, Vage me, ngongol, biji bile bi n'é-

31 vèle, togo na m'avot. Jékob ve zu na,
 32 Sômege ne me ému nyamôte wie. Iso
 ve zu na, Degege, me nto bé ne wu,
 nyamôte wam ene aswé ne me zi?
 33 Ane Jékob anga zu na, Kanege soñ
 èbé me ému: ananga kane soñ èbé
 nye: ananga sôm nyamôte wia èbé
 34 Jékob. Wèna Jékob anga vè Iso mfè-
 ma ye biji anga yam; ananga ji, ye
 nyu; ananga tèbe, akèl nzin zia. Nale
 Iso anga yèle nyamôte wia.

26

Aizak ake afan Befilistin. Anyame akobo ne nye.

- 1 Ananga to nzé e si ete, sa nzé enga
 to melu Ébrahim. Ane Aizak anga ke
 èbé Abimelèk kuma Befilistin e Gerar.
- 2 Ane Jehôva anga so èbé nye, ve zu
 na, Ô taga sikila ne ke Ijipt: tobege
 3 afan me ke we lète: Tobeg' afan di,
 wèna me ke tobo ye we, ye lète we
 mvè: togo na, èbé we, y'èbé bon bie,
 me ke vè mefan mane mese: me ke
 bo jam menga kane soñ èbé Ébrahim
 4 iso wie; Me ke bo bon bie e tobo abi
 nson ane atété e jô; me ke vè bon bie
 mefan ma mese; meyoñ mese me si me
 5 ke nyoñ abota èbé mon wie: Togo na

Ébraham anga wôge kiñ zam, ananga bagali atyine ye mezô mam.

Aizak asé ngal.

Ane Aizak anga mobo e Gerar, (7) 6
Ane bôt e vôm ôte bengasile nye e jam
ngal wia; ananga zu na, inye ane kal
zam: togo na, anga ko woñ e zu na,
Ane ngal wam, bôt be yaka yui nye
e jam Rebèka, togo na inye anga to
mbeñ e dege.

Ananga bo na, ngeñe anga bèma wi, 8
Abimelèk kuma Befilistin anga dege
mbé ntok atan, ananga yèn Aizak avi
bivi ye ngal wia. Ane Abimelèk anga 9
lé Aizak ve zu nye na, Inye ane fogo
ngal wie; ido nzajam ônga zu na, ane
kal zam? Ane Aizak anga zu na, me
yaka wu akal dia. Abimelèk ve zu 10
na, zi ne jam di ônga bo èbé bie? nge
baga na môt mboti anga bôme ne ngal
wie, ve ônga bo bie e nyoñ bizô èb'
Anyame. Ane Abimelèk anga tyine 11
bôt bia bese na, Môt a kaga bo abé èbé
fam nyi nge ngal wia, a ke fogo wu.

Aizak avèm.

Wèna Aizak anga bé biji afan ete, 12
ananga nyoñ mbu ete nzaña nkama:
ane Jehôva anga lète nye mvè. Ane 13

fam ete anga vèm, ye ke ôsu, ye bo
 14 nèn, Togo na anga bèle mintôma ye
 bekaba ye benyat ye minsaka abi: ane
 Befilistin bengà yèn nye nzok.

15 Y'atôñ esese minsaka isa wia minga
 fak e melu Ébrahim isa wia, Befilistin
 16 bengà du do ye metek. Ane Abimelèk
 anga zu Aizak na, Kôtege èbé bie; togo
 na, ô dañà bie anèn ye ki.

Aizak afak atôñ mejim.

17 Ane Aizak anga kôte wi, ve lôñ nda-
 akuk zia e njege-si Gerar, ananga tobo
 18 wi. Ane Aizak anga bèta fak atôñ
 mejim bengà tate fake do e melu Ébra-
 ham isa wia: togo na, Befilistin bengà
 du do ngeñe Ébrahim anga mana wu:
 ananga yô mi miôa nson ane mi isa wia
 anga yô.

19 Ane minsaka Aizak minga fak e
 njege-si, ane bengà yèn wi ôtôñ mejim.
 20 Ane bôt Gerar bengà yuia ne bôt Ai-
 zak, bo na, Mejim mane me ne èbé bie;
 ananga yô ejui ôtôñ na, Isek, togo na
 eval bengà yuia ne nye.

21 Ane bengà bèta fak ôtôñ ôfe, ane
 bengà bèta yuia e jam ôtôñ ôte: ananga
 22 yô ejui dia na, Sitna. Ananga bèta
 kôte wi, ve bèta fak ôtôñ ôfe: ane
 bengà yuia dia e jam wo, ananga yô

ejui dia na, Rehôbôt, ananga zu na, Togo na ngeñe nyi Jehôva anga vè bie vôm e tobo, bi ke bo abi e si.

Jehôva akobo ne Aizak.

Ananga kôte wi ve ke Birsiba. (24) ²³
 Ane Jehôva anga lète nyôl zia èbé nye alu ete, ve zu na, Mèni me ne Anyame Ébrahim iso wie: ô taga mate, togo na me ne ye wèni, me ke lète we mvè, me ke vè we bon abi akal Ébrahim anga yaiñ ne me. Ananga lôñ olter wi, ve ²⁵
 lé ejui Jehôva, ananga lôñ nda-akuk wi: ane minsaka Aizak minga fak ôtôñ wi.

Abimelèk anzu èbé Aizak e bo maga ne nye.

Wèna Abimelèk anga ke èbé nye ye ²⁶
 so Gerar, ye Ahuzat mvi zia, ye Faikol, môl anga zô bisos bia. Ane Aizak anga ²⁷
 zu bo na, Nzazôm mine nzu èbé me, e vôm mine vine me, mine mana tyita ne me? Ane benga zu na, Bi nga yèn fogo ²⁸
 na, Jehôva anga to ye we: ane binga zu na, Bi kanege soñ nzañ biaba, bi boñe maga ye we, na, Ô lète dia bie ²⁹
 abé, nson ane binga bo dia we abé, ye nson ane bi nga bo dia ezôm èbé we fogo ve mvè, ane bi vaga lète we e kôt mvogo: wèni ô nyoñ abota èbé Jehôva.

Ananga kôm bo biji, ane benga ji ye ³⁰

- 31 nyu. Ane benga kôte binoñ kidikidi-
ase, ane benga kane soñ bèbièn ye bè-
bièn ; wèna Aizak anga lète bo, ane
benga kôt èbé nye n'angom.
- 32 Ananga bo mu vogo na, minsaka
Aizak minga so, ve zô nye e jam ôtôñ
benga fak, bo na, bi vaga yèn mejim.
- 33 Ananga lé wo na, Siba : ido ejui ejal ete
ene Birsiba ne ke ému.

Iso aluke beyal.

- 34 Ane Iso ambe mewôm mimbu miné
ngeñe anga luk Judit ngon Birai Hitait,
ye Basinat ngon Ilon Hitait. Benega
bete benga bo nzuk e milèm Aizak ne
Rebèka.

27

Aizak alôm Iso e zeñ tyit.

- 1 Ananga bo na, ngeñe Aizak ambe
nôm, mis mia minga to njim, ke yène,
anga lé Iso, emon ôsua wia, ve zu nye
na, Emo' wam ; ananga zu na, Degege,
2 me nyine. Ananga zu na, Degege, me
nto nôm ; m'ayèm dia alu me ke wu.
3 Ngongol, nyoñe mbéñ wie ye bibé bie,
4 ô ke afaniti, ve me yui mvul ; Ô bo
me tyit mvè, nson me ke nyege, wèna
me jia, wèna nlèm wam ô vè we abota,
ngeñe m'abe wu.

Ane Rebèka anga wôge mezô Aizak 5
 anga kobo n'Iso emo'wia. Iso ve ke
 afaniti e zeñ mvul.

Rebèka ayègele Jékob e duk isa.

Ane Rebèka anga zu emo'wia Jékob 6
 na, Degege, me vaga wôg iso wie, a
 kobege n'Iso monenyoñ wie na, Vage 7
 me mvul, ô bo me biji, wèna me ke ji,
 me vèle we abota asu Jehôva, ngeñe
 m'abe wu. Nge vane, emo'wam, wôge 8
 kiñ zam ejam me ke we tyine. Keñe, 9
 ô bi me bon-bekaba bebé hemvè; wèna
 me bo bo tyit mvè èb'iso wie, nson
 anyège: Wèna ô ke zo vè iso wie, 10
 wèna ajia, wèna avè we abota, ngeñ'ato
 ényiñ.

Ane Jékob aña zu nya Rebèka na; 11
 Degege, Iso monejañ wam ane fam e
 mimviot, nge mèni me ne fam ékokon.
 Mvèta tata wam a ke me bôla, wèna 12
 me ke tobo èbé nye môte minal, me
 ke nyôn iyogia e nyôl zam, me nyoñ
 dia abota. Ane nya anga zu nye na, 13
 Biyoge bie bi tobege ne mèni, emo'
 wam; nge wôge kiñ zam, keñe toge
 bekaba. Ananga ke ve bi, avèle bo èbé 14
 nya, ane nya anga bo tyit mvè isa anga
 nyège. Ane Rebèka anga nyoñ bengo 15
 bemvè Iso, emon ôsua wia, benga to ne

nye a nd'iti, ananga bote bo Jékob,
 16 emon wia anga sukila biali. Ananga
 bote nye bikô bon-bekaba e mo mia, ne
 17 ékokon ébè kiñ zia; Ananga vè tyit
 mvè, ye mfèma anga kôm, e wo emo'
 wia Jékob.

Jékob aduk isa ye nyoñ abota dia.

18 Ane Jékob aña ke èbé isa, azu na,
 Etata wam. Aizak ve zu na, Me nyine :
 19 ône nza, emo'wam. Ane Jékob aña zu
 isa na, Me ne Iso, emon ôsua wie; me
 vaga bo an' ô vaga me tyine; kôtege
 si, ngongol, ô tobege ndeto, ô ji tyit
 zam, wèna nlèm wie ô vè me abota.
 20 Ane Aizak aña zu emo'wia na, Jam
 avé di, avôl ô jiga n'ayèn, emo wam?
 Anaña zu na, togo na Jehôva Anyame
 21 wie anga lète me tyit. Ane Aizak
 anga zu Jékob na, Zilege bé, ngo-
 ngol, me ke we bôla, emo'wam, nge
 ô ne mon wam Iso, nge ô si nye.
 22 Ane Jékob aña zile bé èbé Aizak isa :
 isa ve nye bôla, azu na, Kiñ ine kiñ
 23 Jékob, nge mo me ne mo Iso. Ido
 Aizak anga yèm dia na, ane Jékob,
 togo na mo mia me mbe ne mimviot,
 nson mo Iso : ido anga vè nye abota.
 24 Ananga zu na, W'abèle w'azu na, ône
 emo'wam Iso? Ananga zu na, Me

ne nye. Ananga zu na, Ndege tyit bé 25
ne me, me ke zo ji, wèna nlèm wam ô
va we abota. Ananga ke zo bé ne
nye, ananga ji: ananga vè nye ivé, ve
nyu.

Ane Aizak isa wia anga zu nye na, 26
Zilege bé eva, ô vè me meté, emo'wam.
Anaña zile bé, avè nye meté; ane 27
isa anga nyum ényum mengo mia,
ve vè nye abota, nyina, Degege, ényum
emo'wam in' an'ényum éfak énga nyoñ
abota èbé Jehôva. Ido Anyame a ke 28
vè we bisapisapige mimveñ, bi so eyô,
ne mbon e yasi, ne fôn abi, n'ivé abi.
Bôt be ke yaiñ we; meyoñ me ke 29
butebe si èbé we: ô ke tobo kuma e
bobenyañ bie; bon enyo be ke butebe
si èbé we: Anyame a ke bômèda bôt
besese b'abômède wèni: Anyame a ke
vè abota e bô' besese b'avè we abota.

*Iso anzu ye tyit: awôge fivé, ve wôge nyan
ndèn. Aizak avè nye abota.*

Ananga bo na, ngeñe Aizak anga 30
mana vè Jékob abota, Jékob aña kôte
asu isa Aizak, wèna Iso anga so asôm.
Inye ke anga mana bo tyit mvè, anaña 31
vè zo èb'isa, anaña zu isa na, Tata wam,
vège, jake tyit emon wie, wèna nlèm
wie ô ke vè me abota. Ane Aizak isa 32

anga zu nye na, We nza? Anaña zu
 33 na, Me ne mon ôsua wie Iso. Ane
 Aizak aña nyañebe anèn, ve zu na, Nza?
 mô t ane vi anga yui tyit, ve vè me, ane
 me vaga ji zo, ngeñe w'abè so, ane me
 vaga vè nye abota? eñ, a ke fogo nyoñ
 abota.

34 Ngeñe Iso anga wôg mezô Iso anga
 zô, anga yi du anèn, ananga zu isa na,
 35 Vage me abota, atat, ébène me. Iso ve
 zu na, Monenyoñ anga so ye meduk,
 36 anaña nyoñ abota die. Iso ve zu na,
 Ejui dia ene sôsôwe na, Jékob, togo na
 aña va me nzañ ibé; anga va nyamôt
 ébè me; nge, degege, ngeñe nyi anga va
 abota dam. Ananga zu isa na, W'aba-
 37 gali dia abota èbé me? Ane Aizak
 anga yèbe ve zu Iso na, Degege, menga
 bo nye kuma èbé we; menga vè nye
 bobenyañ bia besese e yaiñ nye: ane
 menga vè nye fôn y'ivé: zi me ke bèta
 38 bo èbé we, emo wam. Ane Iso aña zu
 isa wia na, Ô ne n'abota avoti tam, ata?
 39 Ane Iso anga yi du anèn. Ane Aizak
 isa anga yèbe ve zu nye na, Degege, ô
 ke tobo e vôm mvè e yasi, ône ye bisa-
 40 pisapige-mimveñ bi so eyô: Ô ke nyiñ
 ne fa zie; ô ke yaiñ monenyoñ: a ke
 sukila bo na, ngeñe ô ke tobo ye ki, ô
 ke vazi suñakal wia e kiñ zie.

Iso ayi yui Jékob. Rebèka atyin Jékob e mate.

Ane Iso anga vine Jékob, ne jam 41
 abota isa anga vè nye: ane Iso aña
 kobo e nlèm wia na, Etata wam a ke
 jige wu, wèna bi ke yi nye: ngeñe melu
 me du me ke mana lôl, wèna me yuia
 Jékob, monejañ wam. Ane bôt benga 42:
 bôme Rebèka fwé mezô Iso mon-ôsua
 wia aña kobo; ananga lôl môl e lé
 Jékob emon wia abe moñe, ve zu nye
 na, Degege, Iso monenyoñ wie, abo
 nlèm wia mvè e jam die, e yui we. Ido, 43
 emo'wam, wôge kiñ zam; tèbege, ô ke
 tyi ô kèl èbé Léban monejañ wam e
 Karan: Ô ke tobo ne nye melu ôbiage-44
 biage, ne ke ôlun emonenyoñ ô véba,
 Ne ke ôlun emonenyoñ ô kôta èbé we, 45
 inye ke a viana jam ônga nye bo; wèna
 me ke lôl bôt e nyoñe we val; togo na,
 nzazôm me ke jime mine bebé alu
 avoti.

Ane Rebèka anga zu Aizak na, M'avota 46:
 n'ényiñ zam e jam e bo-be-benega be
 Hèth. Nge Jékob a luke menega èbé
 bo-be-benega be Hèth nson ane benega
 bane be ne bengon e si nyi, ényin zam
 é ke tobo n'aswé ne me zi?

28

Aizak avè Jékob abota, ve lôm nye e zeñ ngal.

- 1 Ane Aizak aña lé Jékob, avèl abota ;
 anaña tyine nye, azô nye na, Ô taga
 2 nyoñ ngal èbé benega Kénan. Tèbege,
 ô kèl e Padanaram e nda Bètuèl, isa nyo
 wie, ve nyoñe wi menega èbé bengon
 3 Léban ndôm nyo. Ane Anyame ki
 esese a vage we abota, a boñe we e bie,
 aboñe we abi, wèna ô ke tobo meyoñ
 4 abi. A vage we abota Ébrahim, èbé we,
 n'èbé bo' bie, ô ke lige ne si nyi ô vaga
 wuliwuli ane neñ ; Anyame anga vè zo
 èbé Ébrahim.
- 5 Ane Aizak aña lôm Jékob : ane
 Jékob aña ke Padanaram, èbé Léban
 emon e Bètuèl Sirian, ndôm Rebèka,
 nya Jékob ne Iso.

Iso aluk ngon Isméèl.

- 6 Ngeñe Iso anga yèn na, Aizak anga
 mana vè Jékob abota, ye lôm nye e
 Padanaram, e nyoñ ngal wi ; ye ngeñe
 aña vè nye abota aña tyin nye na,
 Ô taga nyoñ ngal èbé bo-be-benega
 7 Kénan : Ane Jékob anga wôg isa ba
 8 nya, ananga ke Padanaram, Ye ngeñe
 Iso anga yèn na, bo-be-benega Kénan

benga nyègeba dia ne Aizak isa wia,
 Wèna Iso aña ke èbé Isméèl, ananga 9
 nyoñ Mahalat ngon Isméèl mon Ébra-
 ham, monenyoñ Nebajot, e tobo ngal
 wia.

*Dule Jékob. Ayèn mpandini. Anyame ayaka
 ye nye.*

Ane Jékob aña kôte Birsiba, ejal isa 10
 anga to, ananga ke e fa Karan. Ana- 11
 nga kwé vôm, ve wéga val aluse, togo
 na jô engà jim. Ananga togo akok
 avoti e mekok me mbe vôm ôte, abi do
 ékinigi zia, ananga bôm e vôm ôte e yé
 ôyo. Anaña yèn ndèm, ane degege, 12
 mpandini ô tèle metek, esuka zia e
 bèma jô, ane degege, bénjel Anyame
 be bètege be sikila ke e mpandini.
 Ane degege, Jehôva aña tèbe mpandini 13
 eyô, ananga zu na, Meme ne Jehôva,
 Anyame iso wie, y'Anyame Aizak ; si
 w'abôe, me ke we zo vè, ne bo' bie ;
 Ane bo' bie be ke tobo ane nsèlek e si, 14
 ô ke tyame ne ke e fa jô d'ajime, y'e fa
 jô d'abèt, ye fa ôkui ye nki ; meyoñ me
 yasi mese me ke nyoñ abota èbé we ye
 bon bie : Ane degege, me ne ne wèni, 15
 me ke we bagali mevôm mese ô ke ke,
 me ke we buli e si nyi ; togo me voke
 we lig, ve me bo ane me vaga we zô.

Jékob ayaka n'Anyame.

- 16 Ane Jékob aña vè ôyo, ve zu na,
M'abèle fogo, Jehôva ane vôm yui, ane
17 menga yèm dia. Anaña ko woñ, ve zu
na, M'amare vôm yui : vane si vôm efe
ve nda Anyame : evôm yui ône mbé
eya jô.
- 18 Ane Jékob aña vè kidikidiase anaña
nyoñ akok anga tata bi ékinigi, ananga
tèle do akôn, ananga sô mbon e suka
19 eyô. Ananga yô jui vôm ôte na Bètèl ;
nge ji jal eng a tata tobo na, Luz.
- 20 Ane Jékob anga yaga meyaga, nyi
na, Nge Anyame a tobo ne me, a bagali
ke me e dule m'ake di, avèl me biji
21 m'aji ye bengo m'abot, M'abuli mvogo
e nda e tata wam : wèna Jehôva a ke
22 tobo Anyame èbé we, Ane akok me
vaga tèt' akôn di, ido ke tobo nda
Anyame : ane biôm bise ô ke me vè,
me ke nyoñ évoti awôm esese, m'abuli
we zo.

29

Jékob anzu ôtôñ afan Karan.

- 1 Ane Jékob aña ke dule dia, ve kui
2 afan bôt b'ato efa jô d'abèt. Ananga
dege, ve yèn ôtôñ ; minsama mintôma
mila mi bôa si bebé ôtôñ ; togo na bôt

benga vè mintôma mejim ne so ôtôñ
 yuile: nge akok anèn engà bêt ôtôñ
 eyô. Ane minsama mintôma mise mi- 3
 nga lat e vôm yuile, ane bôt beña sôkela
 akok ôtôñ, benga vè mintôma mejim,
 ve buli akok ôtôñ eyô.

Ane Jékob aña zu bo na, Bobejañ, 4
 mine so vi? Ane benga zu na, Bi aso
 Karan. Ananga zu bo na, Ye mine 5
 yèm Léban emon Nahor? Ane béna
 zu na, Bi ayèm nye. Anaña zu bo na, 6
 Y'ane mvogo? Ane beña zu na, Ane
 mvogo; degege, emon wia menega anzu
 ye mintôma. Ananga zu na, Môs e 7
 nge ne yale; ngeñe z'abe dia e late
 mintôma e vôm evoti; nyusega mintô-
 ma mejim, keña mio vè bijji. Ane 8
 benga zu na, Bi voge bo nal, ve minsama
 mise minga mana lat, ve b'asôkela akok
 ôtôñ, wèna bi nyua mintôma.

Rétyèl ye Jékob.

Abe mana kobo ne bo, ve Rétyèl a 9
 so ye mintôma isa; togo na, anga beba-
 gali mio. Ananga bo na, ngeñe Jékob 10
 anga yèn Rétyèl emon-emenega Léban
 monenyañ enya, ne mintôma Léban
 monenyañ enya, Jékob aña zile bé,
 anaña sôkela akok ôtôñ, ve nyu mintô-
 ma Léban, monenyañ e nya. Ane 11

Jékob anga vè Rétyèl meté, anaña bète
 12 kiñ eyô, ve yi. Ane Jékob aña zu
 Rétyèl na, ane monenyañ isa wia, ane
 mon Rebèka. Ane Rétyèl aña ke mbil
 e bôm isa fwé.

Leban anyoñ Jékob.

13 Ananga bo na, ngeñe Léban anga
 wôge fwé Jékob mon emonenyañ wie,
 anga ke mbil e bôma ne nye, anyabe
 ne nye, avèl meté, a tyué nye e nda zia.
 Ane Jékob aña bôm Léban mefwé mal
 14 mese. Ane Léban anga zu nye na,
 M'abèle fogo ône éves zam, ne nsôn
 wam. Ananga tobo ne nye nguta
 ngon.

Leban ayaga ne Jékob e vè nye ngal.

15 Ane Léban aña zu Jékob na, Togo
 ône monejañ wam, y'ô ke yaiñ ne me
 k'ôba? Zôge ne me abm ôba wie.
 16 Ane Léban anga to ne bo-bebenega
 bebé; ejui mon-ôsua ebe Lia: ejui
 17 moñe, Rétyèl. Lia abe ne mis ôndèt;
 18 nge Rétyèl abe mbeñ, mvè e yèn. Ane
 Jékob anga nyege Rétyèl; ananga zu
 na, Me ke yaiñ we mimbu zangwal e
 jam Rétyèl emon-emenega wia moñe.
 19 Ane Léban anga zu na, Ane mvè na,
 m'avè nye èbé we, ke nye vè mô'mfe.

Tobege ne me. Ane Jékob aña yaiñ 20 e jam e Rétyèl mimbu zangwal; ane mimbu mile minga to èbé nye nson ane melu ôbiagebiage togo na anga nyège nye nèn.

Jékob aluke Lia ne Rétyèl.

Ane Jékob aña zu Léban na, Vage 21 me menega wam, togo na melu mam me mana, wèna me nyia èbé nye. Ane 22 Léban anga sule befam bese e vôm yuile, ananga kôm biji. Ananga bo 23 na, ngôgase anga nyoñ Lia mon-eme-nega wia, anaña vè nye èbé Jékob: ananga nyi èbé nye. Ane Léban anga 24 vè nsaka wia menega, Zilpa, avèle nye èbé Lia e tobo nsaka wia. Ananga bo 25 na, kidi' nga lèna, degege, ane Lia; ane Jékob anga zu Léban na, Jam avi di ô boa èbé me? Ke menga yaiñ we e jam e Rétyèl? zi w'aduke me ne zo? Ane Léban anga zu na, Bi kôgedia bo 26 nal afan dah, e tate luke moñe. Beñe 27 mana melu mia zangwal, wèna bi ke vè we moñe e jam bisé ô ke yaiñ ne me mimbu mife zangwal.

Ane Jékob aña bo nal, ananga mana 28 melu mia zangwal: ane Léban anga vè nye Rétyèl monemenega wia e luke nye ke. Ane Léban anga vè èbé Rétyèl 29

monemenega wia Bilha nsaka wia e
 30 tobo nsaka èbé nye. Ane Jékob anga
 nyi èbé Rétyèl, ananga nyège Rétyèl
 ye daña Lia, ananga yaiñ ne Léban
 mimbu mife zangwal.

Lia abie bo-befam bené.

- 31 Ngeñe Jehôva anga yèn na, Lia a
 vineba, anga kul abm dia: nge Rétyèl
 32 ambe ékôm. Ane Lia anga nyoñ abm,
 ve bie monefam, ananga yô nye jui na,
 Rubèn, togo anga zu na, Jehôva anga
 fogo dege nzuke wam: ido nôm wam a
 33 ke nyege me. Ananga bèta nyoñ abm,
 ve bie monefam; ananga zu na, Togo
 Jehôva anga wôge na, menga vineba,
 ido anga bèta vè me mon nyine, ananga
 yô ejui dia na, Simeon.
- 34 Ananga bèta nyoñ abm, ve bie mone-
 fam; ananga zu na, Ngeñe nyi nôm
 wam a ke late ne me, togo na, menga
 bie èbé nye bon bela: ido anga yô ejui
 dia na Livai.
- 35 Ananga bèta nyoñ abm, ve bie mone-
 fam; ananga zu na, Ngeñe nyi me ke
 sèmi Jehôva, ido anga yô ejui dia na,
 Juda; ananga sie ne bie.

30

Rétyèl avè Jékob nsaka-menega wia: abie bon-befam bebé.

Ngeñe Rétyèl anga yèn na, abie dia 1
 bon èbé Jékob, anga yèn monenyañ
 nzok, ananga zu Jékob na, Vage me
 bon: ô kaga bo ke bo nal, wèna me ke
 wu. Ane Jékob anga ya ne Rétyèl, 2
 ananga zu na, Ye me ne e vôm Anyame,
 inye anga kam we e bie? Ananga zu 3
 na, Degege nsaka-menega wam, Bilha,
 nyige èbé nye: wèna inye a ke bie e
 meboñ mam, na, me ke me né nyoñ
 bon èbé nye. Ananga vè nye Bilha 4
 nsaka-menega ane ngal: ane Jékob
 anga nyi èbé nye. Ane Bilha anga 5
 nyoñ abm, ve bie monefam èbé Jékob.
 Ane Rétyèl anga zu na, Anyame anga 6
 fogo kik nsañ èbé me, ananga wôge kiñ
 zam, ye vè me monefam: ido anga yô
 ejui dia na, Dan. Ane Bilha nsaka- 7
 menega Rétyèl anga bèta nyoñ abm,
 ananga bie èbé Jékob mon efe. Ane 8
 Rétyèl anga zu na, Menga siñ ne
 monejañ wam ne mesiñ menèn, ane
 menga dañ: ananga yô ejui dia na,
 Naftelai.

*Lia avè Jékob nsaka-menega wia. Inye ke a
bie bon-befam bebé.*

- 9 Ngeñe Lia anga yèn na, anga sie ne
bie, anga nyoñ Zilpa, nsaka-menega
wia, ananga vè nye e Jékob ane ngal.
10 Ane Zilpa, nsaka-menega Lia, anga bie
11 mon èbé Jékob. Ane Lia anga zu na,
Nsama w'anzu : ananga yô ejui dia na,
12 Gad. Ane Zilpa, nsaka-menega Lia,
13 anga bie èbé Jékob mon efe. Ane Lia
anga zu na, M'ayèn invè, togo na,
bengon be ke me sèmi : ananga yô ejui
dia na, Asyer.

Lia abie bon-befam bebé ye mon-emenega mboti.

- 14 Ane Rubèn anga ke, melu benga kol
biji, ananga yèn bemanderèk abeñ iti,
ananga so ye bo èbé Lia nya wia : wèna
Rétyèl anga zu Lia na, Ngongol, vage
15 me bemanderèk emon wie. Ananga
zu nye na, Y'ane jam atok na, ônga
va nôm wam ? ye w'ayi bèta va bema-
derèk emon wam ? Ane Rétyèl anga
zu na, Ido a ke bôme ne we alu di e
16 jam bemanderèk emon wie. Ane Jé-
kob anga kôt abeñ ngôgase, ane Lia
anga ke bôma ne nye, ananga zu na,
Nyige èbé me, togo na, menga fogo
sôm we ye bemanderèk emon wam.

Ananga bôme ne nye alu dile. Ane¹⁷
 Anyame anga bé Lia, ananga nyoñ
 abm, ve bie èbé Jékob emon etan.
 Ane Lia anga zu na, Anyame anga vè¹⁸
 me ôba wam, togo na, menga vè nsaka-
 menega wam èbé nôm wam: ananga
 yô ejui dia na, Isakar.

Ane Lia anga bèta nyoñ abm, ve bie¹⁹
 èbé Jékob emon sam. Ane Lia anga zu²⁰
 na, Anyame anga vè me mevek mvè:
 ido nôm wam a ke tobo ye me, togo na
 menga bie èbé nye bon besam; ananga
 yô ejui dia na, Zèbulon. Ananga sukila²¹
 bie monemenega, ve yô nye jui na
 Daina.

Rétyèl abie Jôsef.

Ane Anyame anga simsa Rétyèl, ane²²
 Anyame anga bé nye, ve kul abm dia.
 Ananga nyoñ abm, ve bie monefam; ²³
 nyi na, Anyame anga va ôson wam.
 Ananga yô ejui dia na Jôsef, ananga²⁴
 zu na, Anyame a ke bèta vè me mon efe.

Jékob ayi kôte. Léban ayaga ne nye mféfé azô.

Ananga bo na, ngeñe Rétyèl anga²⁵
 bie Jôsef, Jékob aña zu Léban na,
 Lômege me, wèna m'ake e vôm wam,
 afan dam. Vage me beyal bam ye²⁶
 bon bam menga yaiñ we e jam dôa,

ye sige me; togo na, w'ayèm ésé zam
 27 menga bo èbé we. Ane Léban anga
 zu nye na, Ngongol, nge w'anyege me,
 bamege tobo, toge na, menga yège na,
 Jehôva anga lète me mvè akal die.

28 Ananga zu na, Zôge me ôba w'ayi,
 29 wèna me ke wo vè. Ananga zu nye
 na, W'ayèm ane menga yaiñ we, y'ane
 mintôma mie ye bekaba bie bengata to
 30 ye mèni; Togo na, val m'abe so, ônga
 bèle biôm ôbiagebiage, nge vane w'abèle
 biôm abi: ane Jehôva anga lète wè
 mvè ave menga so: ido me ke kôa
 31 biôm èbé bôt bam ngeñe vi? Ananga
 zu na, Zi me ke vè we? Jékob ve zu
 na, Ô kaga bo jam di èbé me, wèna me
 32 ke bèta je ye bagali mintôma mie: Me
 ke lôt nzañ zie ému, ye va iti mintôma
 mise mi ne ye metok, ye mintôma mise
 mi n'évèle, ye bekaba bese be ne ye
 metok: wèna ôba wam ô ke tobo nson
 33 ôte. Nale nsôsôwe wam ô ke yèbe
 akal dam melu ôsu, togo na, ôba wam
 ô ke so ôsu wie; wèna bekaba bese be
 ne ke metok, ye mintôma mise mi sidia
 34 évèle, ô ne zu na menga zu bo. Ane
 Léban anga zu na, Degege, a tobege
 fogo nal an' ô vaga zô.

35 Mu ite Léban anga va beyôm-be-
 kaba be be ye metok, ye beyal-bekaba

be be ye metok, ye tyit ese engà to n'afum, ye mintôma mi mbe évèle, ananga vè bo e mo bon bia. Ananga 36 bo afôla ye melu mela nzañ èmièn ye Jékob: ane Jékob anga je menzañ mevok me Léban.

Mam Jékob anga bo e nyoñ biôm abi.

Wèna Jékob anga togo bili, ananga 37 kik ékô e bo mimban iti, wèna ézôm éfumele énga yèneba. Ananga bi bili 38 bite e mimbek ngeñe menzañ menga so e nyu mejim, e yi na, me ke nyoñ mebm ngeñe menga so nyu. Ane me- 39 nzañ menga nyoñ mebm bili ôsu, ane menga bie mintôma mi mbe ye minlin ye metok. Ane Jékob anga kana bon- 40 mintôma, ananga lète mesu menzañ èbé mintôma mi mbe ye minlin, y'èbé mio mi mbe évèle e nzañ Jékob: ananga ke menzañ mia e vôm wôa bèbièn, anga ke dia bo e mintôma Léban.

Ananga bo na, ngene mintôma mi 41 mbe ki minga nyoñ mèbm, wèna Jékob anga bi bili e mis mintôma mimbek iti, e yi na, mi nyoñ mebm bili ôsu. Nge mintôma minga to ke ki, anga 42 lète dia bo bili: ido mintôma mi mbe ke ki mi mbe èbé Léban; ye mio mi mbe ki mi mbe èbé Jékob.

43 Ane Jékob anga vèm anèn, ananga to ye mintôma abi ye bekaba abi ye minsaka-mi-benega ye minsaka-mi-fam, ye bekamèl ye beburu.

31

Jékob akôt nda Léban.

1 Ane Jékob anga wôga mezô bon-
befam Léban, bo na, Jékob anga va
biôm bise binga to èbé tata wah : aku-
ma di esese anga nyoñ ne biôm binga
2 to èbé tata wah. Ane Jékob anga yèn
asu Léban, ane degege, e be dia mvè
3 èbé nye ane enga to melu metôl. Ane
Jehôva anga zu Jékob na, Bulige afan
betata bie, y'èbé bôt bie : me ke tobo
ye we.

4 Ane Jékob anga lôm ve lé Rétyèl ne
Lia e nzu e ntô e vôm nsama mintôma
5 ônga to. Ananga zu bo na, M'ayèn
asu iso yuine e sidia mvè èbé me
nson enga tobo melu metôl : nge Anya-
6 me tata wam anga tobo ne me. Mine
yèm na, ne ki zam esese menga yaiñ
7 iso yuine. Nge iso yuine anga duke
me, ananga vé ôba wam nzañ awôm :
nge Anyame anga lige dia nye e bo me
8 mam mebé. Nge anga zu na, betyit
be ne ye metok be ke tobo ôba yuie,

wèna betyit besegese bengà bie bon be mbe ye metok : nge anga zu na betyit be ne ye minlin be ke tobo ôba yuie, wèna betyit bese bengà bie bon be mbe ye minlin. Nale Anyame anga va be- 9 tyit bengà to èb'iso yuine, ananga vè bo èbé me.

Ananga bo na, ngeñe betyit bengà 10 nyoñ mebm, menga bète mis miam, ane menga yèn e ndèm, degege, beyôm-mintoma bengà yôi beyal-mintôma eyô bengà to ye minlin ye metok. Ane 11 énjel Anyame anga kobo ne me e ndèm na, Jékob ; ane menga zu na, Me nyine. Ananga zu na, Bètege mis mie, ô dege, 12 beyôm-mintôma bese b'ayôi beyal-mintôma eyô be ne ye minlin ye metok, togo na menga yèn mam mese Léban abo èbé we. Me ne Anyame Bètèl, e 13 vôm ônga sô akôn mbon, ne vôm ônga yaka meyaka ne me : tèbege, ô kôt afan di, ve buli afan bo-benyôñ.

Ane Rétyèl ne Lia bengà yèbe ve zu 14 nye na, Ye bi ngeñe lige ne biôm e nda isa wah ? Ke. ayèn bie ane beyeñ ? 15 togo na anga sôm bie, a jia ke biôm biah bise. Togo na biôm bise Anyame 16 anga va e tata wah, bi ne èbé bie, y'èbé bon bah : ido, azô esese Anyame anga zô we, boñe do.

- 17 Jékob ve tèbe, ve bète bo-befam bia
 18 ye benega bia e bekamèl. Ananga togo
 betyit bia besese, ye biôm bise anga
 kus afan Padanaram, anga yi wuli èbé
 isa Aizak afan Kénan.
- 19 Ane Léban anga ke e kike mintôma
 mia mimviot, ane Rètyél anga zu
 20 biyèma isa. Ane Jékob anga kôte e
 tyi tyi ébè Léban: togo na, a zôgedia
 21 nye na, M'ake. Ido anga tyi, ne biôm
 bia bise: ananga tèbe, ve dañ ôsui,
 ananga ke e fa nkôl Giliad.

Léban abé Jékob.

Anyame akobo ye Léban aluse.

- 22 Alu lal bengal zu Léban na, Jékob a
 23 tyia. Ananga nyoñ bo-benyañ, a bé
 nye mvus, melu zangwal e nzin; ane
 24 bengal yèn nye e nkôl Giliad. Ane
 Anyame anga so èbé Léban Sirian e
 ndèm aluse, azô nye na, Bagalike nyôl
 zie, ô taga kobo ne Jékob nge mvè nge
 25 abé. Ane Léban aña zîle bé èbé Jékob.
 Ane Jékob anga tata lôñ nda-aduk zia
 e nkôl: ane Léban ne bo-benyañ bia
 bengal lôñ menda mekuk môa e nkôl
 Giliad.

Leban avè Jékob bizô.

- 26 Ane Léban anga zu Jékob na, Zi
 ônga bo zi? W'atyi me aswé, ô

nyoña bo-be-benega bam, nson ane mimbôk abal. Jam avi ônga tyi aswé²⁷ èbé me? nge baga na ônga zô me, ve menga lôm we e kôt ne bia, ne menzañ ne mingomi. Ônga yèbe dia²⁸ na m'avè meté e bo-befam bam ye bo-be-benega bam. Onga bo jam ôkukut e bo nal. Me ne ki e wo wam e bo we²⁹ jam abé: nge Anyame iso yuie a vaga kobo ne me alu y'angôgwe, nyi na, Bagalike nyôl zie, ô taga kobo ne Jékob nge mvè nge abé. Nge e faña bo na,³⁰ w'ayi ke, togo na w'ayi yèn nda iso yuia, ônga zu biyèma biam ye zi?

Jékob akobo. Léban azeñ biyèma bia.

Ane Jékob aña yèbe ve zu Léban na,³¹ togo menga mare na, ô yaka togo bo' bie benega ye ki. Emot ô ke yèn ne³² biyèma bie, ô taga lige nye e nyiñ: e mesu bobajañ bah zeñe biôm bie bi ne ye me; nyoñe bio. Togo na Jékob anga yèm die na, Rétyèl anga zu bio.

Ane Léban anga nyi nda-akuk Jékob,³³ ye nda-akuk Lia, ye menda-mekuk minsaka-mi-benega mibé: nge éyènege dia. Ananga kui nda-akuk Lia, anyi nda-akuk Rétyèl. Nge Rétyèl anga³⁴ mana nyoñ biyèma, ve tyué bo bekwa. bekamèl, ananga tobo ndeto ebo eyô.

Ane Léban anga zeñ nda-akuk esese,
 35 éyènege dia. Ane Rétyèl anga zu isa
 na, Tata wam, ô taga ya, togo me voge
 tèbe asu die, togo iyèm benega ine
 ye me. Ane Léban anga zeñ, éyènege
 dia biyèma bia.

Jékob avè Leban bizô.

36 Ane Jékob anga ya, ananga vè Léban
 bizô : ane Jékob anga yèbe ve zu Léban
 na, Abé dam ene na, w'abé me mvus
 37 avôl? Togo na ô vaga zeñ biôm biam
 bise, nge ô yèna zi. Bige zo si e mesu
 bo-bejañ bam, ye bo-benyañ bie, wèna
 38 be ke kik nsañ e biaba. Mewôm
 mimbu mebé ma menga tobo ne we :
 mintôma mie mi-benega ne bekaba bie
 bebenega bénga jime dia bon bôa : ne
 mintôma mifam mie, menga ji dia mio.
 39 Ezôm engu wu ne tyit, menga vè dia
 we zo : mèmien menga vè ôba : ônga
 sile me ôba, nge bengua zu amôs, nge
 40 bengua zu aluse. Menga to amôs awu
 y'éswi aluse y'avô : ôyo ônga kôt
 41 e mis miam. Nal menga to mewôm
 mimbu mebé e nda zie : meña yaiñ we
 awôm mimbu ye mimbu miné e jam e
 bon-bebenega bie bebé : menga yaiñ
 we mimbu misam e jam e mintôma
 mie ye bekaba bie : ônga vé ôba wam

nzañ awôm. Ve bo na, Anyame tata⁴² wam, Anyame Ébrahim, ne woñ Aizak, benga to ye me, ve ônga tyita ne me ngeñe nyi ke zôm. Anyame anga yèn nzuk wam, ne bisé e mo mam, ananga vè we bizô alu y'angôgwe.

Jékob ba Léban b'ayaka meyaka.

Ane Léban anga yèbe ve zu Jékob⁴³ na, Bo-be-benega ba be ne bo-be-benega bam, ebon bane be ne bon bam, betyit bane be ne betyit bam, biôm bisese ô yèna, biam : ido zi me né bo ému èbé bo-be-benega bam bane, nge èbé bon bôa benga bie. Ido nzak, bi né yaka⁴⁴ meyaka, me ne wèni : me ke tobo ndèm nzañ biaba.

Ane Jékob anga nyoñ akok, atèle do⁴⁵ akôn. Ane Jékob anga zu bobenyañ⁴⁶ bia na, Latega mekok ; ane beña late mekok ve bo angunigi ; ane benga ji val angunigi eyô. Ane Léban anga⁴⁷ yô do na, Jegar-sahaduta : nge Jékob anga yô do na, Galid.

Ane Léban anga zu na, Angunigi⁴⁸ di ene ndèm èbé mèni ye wèni ému. Ido benga yô ejui dia na, Galid, Ye⁴⁹ Mizpa : togo na, anga zu na, Jehôva a veñilege nzañ biaba, ngeñe bi yèna dia, bèbièn ye bèbièn. Nge w'akwekele⁵⁰

bon bam bebenega, nge w'aluke benega bevok efa ebon bam, môt a sidia ne bie, degege Anyame a ke yèn nzañ
 51 biaba. Ane Léban anga zu Jékob na, Degege angunigi di, ye degege akôn
 52 di, menga tële do nzañ biaba. Angunigi di e tobege ndèm, y'akôn di e tobege ndèm, m'alôte dia angunigi di èbé we, ne wèni w'alôte dia angunigi di
 53 n'akôn di èbé me, e bo nzuk. Anyame Ébrahim, y'Anyame Nahor, y'Anyame isa wôa, a tége nzañ biaba. Ane Jékob anga kane soñ e woñ isa wia Aizak.
 54 Wèna Jékob anga yui betyit ne jike bo èb'Anyame nkôl eyô, ananga lé bobenyañ bia e ji biji : ane bengà ji biji,
 55 ve bôm ôyo aluse nkôl eyô. Ane Léban anga vè kidiase, ananga vè meté e bonbefam bia ye bo-be-benega bia, ananga vè bo abota. Ane Léban anga ke, ve buli afan dia.

32

Bénjèl v'abôma ne Jékob.

- 1 Ane Jékob anga ke dule dia, ane bénjèl Anyame bengà bôma ne nye.
- 2 Ane Jékob anga yèn bo, ananga zu na, Nyine ene nsama Anyame, ananga yô vôm yuile, Mahanaim.

Jékob alôm mintôl èbé Iso.

Ane Jékob anga lôm mintôl ôsu wia 3
 èbé Iso monenyañ wia afan Sir, ayoñ
 Idom. Anaña tyine bo na, Kobega èbé 4
 tata wam Iso, ve zu nye na, Nsaka yuie
 Jékob azu na, Menga tobo ne Léban
 ne ke ngeñe nyi. M'abèle benyat ye 5
 beburu, ye mintôma, ye minsaka-mi-
 fam, ye minsaka-mi-benega, ido me va-
 ga lôm mintôl e bôme tata wam, na, me
 ne nyoñ ngongol e mis mie.

*Mintôl mi abuli. Jékob ako woñ. Akobo
 n'Anyame.*

Ane mintôl minga buli èbé Jékob, 6
 bo na, Bi nga ke èbé monenyoñ Iso :
 inye ke anzu bôme ne we, ne minkama
 mi bôt miné. Ane Jékob anga ko woñ 7
 anèn, ayèn nzuk ; ananga kane bôt bese
 benga to ne nye, ye mintôma, ye benyat,
 ye beburu, anga kane bo minsama mibé ;
 Azu na, nge Iso a so èbé nsama mboti, 8
 ng'a ke wo bo, wèna nsama mbok ô tyia.
 Ane Jékob aña zu na, Anyame tata wam 9
 Ébrahim, Anyame tata wam Aizak, Je-
 hôva ônga zu me na, Bulege afan die,
 ne bobenyoñ bie, wèna me boa we mvè.
 M'ayia dia ne mam mvè mesese ne 10
 mam mesôsôwe ônga lète nsaka yuie,
 togo menga tate dañ ôsui yui Jordan,

m'abèle ve ntum wam: nge ému me
 11 nto misama mibé. Nyige me, ngongol,
 e wo monejañ wam, e wo Iso; togo
 m'ako nye woñ, a yaka so, a yui me,
 12 ne bon, ne nya wôa. Anônga zu na,
 M'abèle, me ke we bo mvè, me ke bo
 bon bie abi ane nsèlek ône ôsui onèn,
 mô't ke wo lañe.

Jékob alôm betyit èbé Iso.

13 Ananga bôme val alu ete, ananga
 togo biôm e vè Iso monenyañ wia;
 14 Minkama beyal-bekaba mibé, ne me-
 wôm beyôm-bekaba mebé, ne minkama
 beyal-mintôma mibé, ne mewôm beyôm-
 15 mintôma mebé; Mewôm bekamèl me-
 nyañ mela ne bon bôa, mewom beyal-
 benyat mené, beyôm-benyat awôm, me-
 wôm beyal-beburu mebé, ye bon bôa
 16 awôm. Ananga vè bo e wo minsaka
 mia, nsam ôse e vôm yuia, ananga zu
 minsaka mia na, Lôtega ôsu wam, boñe
 17 mefôla nzañ misama. Ananga tyine
 mô't ôsu na, Ngeñe Iso monejañ wam a
 bôma ne we, a sile we na, O ne nza?
 W'ake vi? Ebiôm bi bi ne ôsu wie,
 18 nza bèle bio? Ô zô nye na, Ebiôm
 nsaka wie Jékob; Jékob anga lôm bio
 èbé tata wam Iso èvèvè; ane, degege,
 inye ke ane mvus zah.

Ananga tyine nal mỗt ebéa, ye mỗt¹⁹ elal, ne bô' besese bengá bé minsama, anga tyine bo na, Mine ke kobo nal ne Iso, ngeñe mine ke bôma ne nye. Mine ke nye zô na, Degege,²⁰ nsaka wie Jékob ane mvus zah. Togo Jékob anga zu na, Me ke beñe kôm Iso nlèm wia mvè ne biôm bivèvè bi ake ôsu wam ; mvèta a ke nyoñ me mvè.

Ido biôm bivèvè binga ke ôsu wia :²¹ nge èmièn anga bôme ye nsama wia alu ete. Ananga vè alu ete, ananga²² nyoñ benega bia bebé ne minsaka-mibenega mia mibé, ne bon bia awôm ne mon mboti, ananga dañ ôtôñ Jabok. Anaña nyoñ bo anaña dañe bo ôtôñ, ne²³ biôm bise anga bèle.

Jékob asiñe ne énjèl.

Jékob ve ligi étam, ane fam anga²⁴ siñe ne nye ne ke kui ngeñe kidia engalèn : Ngeñe mỗt ite anga yèn na, adañe²⁵ dia Jékob, anga tyine nye akan, ane bivés biña señiza, ngeñe anga siñe ne nye. Ane mỗt ite anga zu na, Sizege me,²⁶ togo kidia lèna. Ane Jékob aña zu na, M'asize dia we, ve ô beñe me vè abota. Ane mỗt ite anga zu nye na, Ejui die²⁷ nza ? Ananga zu na, Jékob. Ananga²⁸ zu na, Melu ôsu ejui die e sidia fe

Jékob, nge ejui die e ke tobo Isréèl, togo na nson ane kuma ône ye ki èb' Anyame, y'èbé bôt, an' ô vaga dañ.

- 29 Ane Jékob anga sile nye na, Ngongol, tuge me ejui die. Ane mô̄t ite anga zu na, W'asile me ejui dam ne zi? Ananga vè Jékob abota e vôm ôte.
- 30 Ane Jékob anga yô ejui evôm yuile na, Pènièl, togo na, Me vaga dige Anyame asu asu : ényĩñ zam ine mvogo.
- 31 Ngeñ' anga lô̄t Pènuèl, jô engà bêt èbé nye, ananga fenika akan.
- 32 Ido bon Isréèl b'aji dia nsis ônga bamedana, ôn'akan, ne ke ému : togo na, anga tyin akan Jékob e nsis ônga bamedana.

33

Iso abôma ne Jékob n'angom.

- 1 Ane Jékob aña bèta mis eyô, ve dege, ananga yèn, Iso anzu, ne befam minkama miné ne nye.

Ane Jékob anga kane bon èbé Lia, n'èbé Rétyèl, n'èbé minsaka-mibenega
 2 mibé. Anaña tèle minsaka-mi-benega ôsu, ne bon bôa, ne Lia bon bia nzañ,
 3 ne Rétyèl ne Jôsef mvus. Ane èmièn anga lô̄t ôsu wôa, anaña butebe si nzaña zangwal ne ke kui bi ne monenyañ.

Ane Iso anga ke mbil e bôma ne nye, 4
 anyaba ne nye, ananga ku e kiñ zia, ne
 vè nye meté : bengayi. Ane Iso anga 5
 bète mis mia eyô, anaña yèn benega ne
 bon, nyina, Benza ba, be ne ne we?
 Nyina, Be ne bon Anyame anga vè
 nsaka yuie. Minsaka-mi-benega minga 6
 zile bé, bo ne bon bôa, ane beña butebe
 si. Lia ne bon bia beña zile bé, ve 7
 butebe si. Jôsef ne Rétyèl beña zile
 bé, ve butebe si.

Ane Iso anga zu na, Nsama nèn 8
 menga tate bôma ônga lôm wo ne zi?
 Nyina, Menga lôm wo e nyoñ ngongol
 e mis etata wam. Ane Iso anga zu na, 9
 Me ne ne biôm bi akôge, monejañ :
 bagalike biôm bie e nyôl zie wèmièn.
 Ane Jékob anga zu na, Koko, ngongol, 10
 nge me vaga yèn ngongol e mis mie,
 wèna nyoñe biôm biam bivèvè e wo
 wam; togo menga yèn asu die nson
 ane m'ayèn asu Anyame, an' ô vaga
 nyège me. Nyoñe, ngongol, abota 11
 dam menga vè we do, togo Anyame
 anga lète me mvè, me ke me ne ne
 biôm bi akôge. Ido Iso anga nyoñ.

Ane Iso anga zu na, Nkeña, bi wuli- 12
 ge, me ke ke ôsu wie. Ane Jékob aña 13
 zu na, Etata wam ayèm na, Bon be
 n'ôndèt, ne mintôma miam ne benyat

bam b'anya, nge bôt b'atyine bo ne ki,
 14 wèna nsama ôse ô wua. Ngongol, e
 tata wam a lôtege ôsu nsaka yuia ; wèna
 m'ake ôtegetek, nson ane betyit b'awuli
 ôsu wam, ye bon, be ne ki e nzoñba, e
 ke kwé me kuia èbé tata wam e Sir.
 15 Iso ve zu na, Bôt bevok be ne ne me,
 me ke bo lig èbé we. Jékob ve zu na,
 Ane n'aswé ne zi ? me nyoñe ngongol e
 mis e tata wam.

Iso ba Jékob b'akana.

16 Ido Iso anga buli mu ite, ne ke e
 17 dule dia e Sir. Ane Jékob anga wuli
 e Sekot, ananga lôñ nda ; ananga lôñ
 mimba e mintôma ne benyat bia : ido
 b'alé ejui vôm ôte na, Sekot.

Jékob anzu Salèm.

18 Ane Jékob anga `kui e Salèm, jal
 Sikèm, ene afan Kénan, ngeñe anga so
 Padanaram : ananga lôñ nda-akuk zia
 19 ejal ôsu. Ananga sôm ntô, e vôm anga
 lôñ nda-akuk zia, e mo bon Hamor,
 isa Sikèm, e bedola nkama.
 20 Anaña lôñ wi olter, ve lé wo na, Èl-
 èlohe-Isréèl.

34

*Syikèm abo ébon ye Daina. Jékob awôge fwé.
Bon Jékob b'aya anèn.*

Ane Daina, ngon Lia, anga bie èbé 1
Jékob, anga ke atan e yèn bengen afan
ete. Ngeñe Syikèm mon Hamor Hai- 2
vait, kuma afan ete, anga yèn nye, anga
nyoñ nye, ve bôme ne nye, ye bita nye.
Ane nlèm yuia anga nyège Daina ngon 3
Jékob, ananga kobo mezô memvè èbé
nye. Ane Syikèm anga kobo ne Ha- 4
mor isa yuia, nyina, Nyoñe me ngon nyi
ane ngal.

Ane Jékob anga wôg na, anga bita 5
Daina ngon yuia : ane bon-befam bia be
mbe ye mintôma mia ye bekaba bia e
ntô : ane Jékob anga tob' évôvô ne ke
benga so.

Ane Hamor isa Syikèm anga ke atan 6
èbé Jékob e kobo ne nye. Ane bon- 7
befam Jékob benga so ntô ngeñe benga
wôge do : ane befam benga wôg ôlun,
ane benga ya nèn, togo na anga bo jam
ôkukut e Isréèl e bôme ne ngon Jékob,
jam e sidia mvè e bo.

*Syikèm ayi luke Daina.
Bon Jékob b'ayaga ne nye.*

Ane Hamor anga kobo ne bo, nyina, 8
Nlèm mon wam Syikèm w'anyamede

- ngon yuine : m'akwé mine ngongol na,
 9 vaga nye èbé nye ane ngal. Mine
 lukege ye bie : vaga bengon bine èbé
 bie, ye nyoñ bengon bah èbé mine.
- 10 Ane mine ke tobo ye bie : y'afan e ke
 tobo ôsu wine : tobega iti ye sôm, nyoña
 11 biôm iti. Ane Syikèm anga zu isa
 menega, ye bo-benyañ bia na, Yèbega
 na, m'anyoñ ngongol e mis mine ; wèna
 12 ezôm mine ke sile me, me ke zo vè. E
 faña bo na, mine kaga sile me mevek
 menèn, me ke vè nson ane mine ke zu :
 nge vaga me ngon e luke nye.
- 13 Ane bon Jékob beña yèbe Syikèm
 ba Hamor isa yuia ne meduk, togo na
 14 anga bita Daina kal zôa. Ane benga
 zu bo na, Bi nkôgedia bo jam di, e vè
 kal zah èbé môt ane ke kikeba : togo
 15 na, jam ete en'ôson èbé bie. Nge ye
 jam di bi ke yèbe mine, Mine kaga
 bo ane bi abo, na, fam ese èbé mine
 16 a kikebege. Wèna bi ke vè bengon
 bah èbé mine, bi ke nyoñ bengon bine
 èbé bie, bi ke tobo ye mine, bi mine bi
 17 ke bo ayoñ avoti. Nge mine kaga
 bo ke wôge bie, e kikeba, wèna bi ke
 nyoñ ngon zah, ve ke.

*Hamor ye Syikèm ye befam bese e jal dâa,
b'akikeba.*

Ane Hamor ye Syikèm emon Hamor, 18
benga nyège mezô môa. Ane mone-19
wéña ete anga vote dia bo jam dile,
togo na, anga nyège ngon Jékob anèn :
ananga tobo mvè ye daña bôt bevok
bese e nda isa wia. Ane Hamor ba 20
Syikèm emon yuia benga ke e mbé jal,
ane benga kobo ye befam jal, bo na,
Befam bane be ne mvogo ye bie, ido 21
be tobegé afan di, ye sôm va ; togo na,
afan en'anèn e kôga èbé bo : bi nyoñe
bengon bôa èbé bie ane beyal, bi vage
bo bengon bah. Fogo ve ye jam di 22
befam bete be ke yèbe bie e tobo ne
bie, e bo ayoñ avoti, bi kaga kikeba
befam bese, ane bo benga kikeba. Ke 23
mintôma miôa ye bekaba bôa, ye biôm
biôa ye betyit bôa bese be ke tobo èbé
bie ? fogo ve bi kaga yèbe bo, wèna
be ke tobo ye bie.

Ane bôt bese benga kui e mbé jal 24
benga yèbe Hamor ye Syikèm mon yuia,
ane befam bese benga kikeba, befam
bese benga kui mbé ejal.

Simion ba Livai b'ayui bo bese, ve sa biôm biôa.

Ananga bo na, alu lal, ngeñe benga 25
to ye mefôl, bo-befam Jékob bebé,

Simion ye Livai, bo-benyañ Daina, benga nyoñ môt ase fa zia, ve nzu e jal
 26 y'ayé, ve yui befam bese. Ane benga yui Hamor ye Syikèm emon yuia ye nzô fa, ane benga nyoñ Daina e nda Syikèm, ve kôt.

27 Bon Jékob benga ke e mimbim, ve sa jal, togo na benga bita kal zôa.

28 Benga nyoñ mintôma miôa ye benyat bôa, ye beburu bôa, ye biôm binga
 29 to jal, ye biôm binga to mebeñ, Ye ntam wôa ôse, ye bon bôa bese; ane benga bi benega bôa ye sa biôm bise binga to a nd'iti.

30 Ane Jékob anga zu Simion ba Livai na, Mine nga lèté me nzu e bo me e tobo n'énum abé èbé bôt afan di, èbé Bekénanait ye Bepèrizait: me ne ye bôt ôbiagebiage; ido be ke sula e luma ne me, ve yui me: wèna me ke jañ,
 31 ye nda zam. Ane benga zu na, Y'ane mvè na, abo èbé kal zah ane menega abo ébon?

35

*Anyame alôm Jékob e Bètèl.
 Jékob a va biyèma èbé bôt bia.*

1 Ane Anyame anga zu Jékob na, Tèbege, ô bète ne ke Bètèl, ô tobo

val, ô ke lôñ val olter èb' Anyame anga
 lète we nyôl zia ngeñ' ônga tyi èbé
 monenyoñ Iso. Ido Jékob anga kobo 2
 ne bôt bese, benga to e nda zia, na,
 Waga fé biyèma bi ne ne mine, tunige
 menyôl mine; véga bengo bine. Ntè- 3
 bega, bi bèt e Bètèl, wèna m'alôñ val
 olter èb' Anyame anga yèbe me alu
 menga yèla, ananga to ne me e dule
 dam esese menga wuli. Ane benga vè 4
 Jékob biyèma bise binga to e mo môa,
 ne mekèna menga to melo môa, ane
 Jékob aña soli mo e tyin éli esi. Ane 5
 benga wuli; ane woñ Anyame ônga to
 e mal menga to e bôma ne bo, ane
 benga tyita dia ne bon Jékob.

Jékob anzu Bètèl. Asèm' Anyame.

Ane Jékob anga kui e Luz, ene afan 6
 Kénan, ene Bètèl, èmièn ne bôt besese
 benga to ne nye. Anaña lôñ wi olter, 7
 ananga yô vôm yuile na, Èl-Bètèl, togo
 na Anyame aña lète nye nyôl zia e
 vôm ôte, ngeñe anga tyi asu emonenyoñ
 wia.

Nge Dèbora nsaka-menega Rebèka 8
 anga wu, ananga jèba e Bètèl e tyin
 éli: ane benga yô vôm ôte na, Alôn-
 bakut.

Anyame avè Jékob abota.

- 9 Ane Anyame anga bète lète nyôl zia
 èbé Jékob, ngeñe anga so Padanaram,
 10 ananga vè nye abota. Ane Anyame
 anga zu nye na, Ejui die ene Jékob :
 ejui die be taga bèta lé do na Jékob ;
 ejui die e ke tobo Isrèèl : ane Anyame
 anga yô nye na, Isrèèl.
- 11 Ane Anyame anga zu nye na, Me
 ne Anyame ki esese : biege, ô bo abi ;
 ayoñ ye nsama meyoñ me ke so èbé we,
 12 ne bekuma be ke biali èbé we. Afan
 menga vè Ébrahim ne Aizak me ke we
 do vè, me ke do vè e bon bie be ne
 13 mvus zie. Ane Anyame anga bèt, ne
 kôt èbé nye e vôm anga kobo ne nye.
- 14 Ane Jékob aña tèle akôn e vôm
 Anyame aña kobo ne nye, akôn akok,
 ananga sô mejim akôn eyô, ne woke do
 15 mbon. Ane Jékob anga yô jui vôm
 Anyame anga kobo ne nye na, Bètèl.

Rétyèl abie mon, ve wu.

- 16 Ane beña wuli dule, ne kôt e Bètèl,
 ve to bé ne Ifrat : ane Rétyèl anga
 to ne bie, ananga kôkela mi e bie,
 17 misim minèn. Ananga bo na, ngeñe
 anga wôge mi, menega anga biali nye
 anga zu nye na, Ke mare, ô ke fogo bie

monefam nyi. Ananga bo na, ngeñ 18
 abe bebé e wu, anga yô emon na,
 Bènôni : nge isa anga yô nye na, Bènja-
 min. Ane Rétyèl anga wu, ane benga 19
 je nye e nzin Ifrat, ene Bètlehèm.
 Ane Jékob aña tèt akôn e soñ zia : ido 20
 ne akôn e soñ Rétyèl ne ke ému.

Jékob awuli. Rubèn abôme ne menega isa.

Ane Jékob anga wuli, ve lôñ nda-21
 akuk zia e lôt nda ndèn Idar. Ananga 22
 bo na, ngeñe Isrèèl anga tobo afan ete,
 Rubèn anga ke ye bôme ne Bilha, me-
 nega isa yuia ; ane Isrèèl anga wôge do.

Bon Jékob.

Ebon Jékob be mbe awôm ye bebé : 23
 ebon Lia, Rubèn, emon-ôsua Jékob, ye
 Simion, ye Livai, ye Juda, ye Isakar,
 ye Zebulon : Ebon Rétyèl, Jôsef, ye 24
 Bènjamin ; Ebon Bilha, nsaka-menega 25
 Rétyèl, Dan ye Naftelai ; Ebon Zilpa, 26
 nsaka-menega Lia, Gad ne Asyer : ebô'
 bane be ne bon Jékob, benga biali èbé
 nye e Padanaram.

Jékob anzu èbé Aizak. Aizak awu.

Ane Jékob aña so èbé Aizak, isa yuia, 27
 e Mamre, e jal Arba, ene Hibron, evôm
 Ébrahim ne Aizak benga to.

28 Ane melu Aizak me mbe nkama
 29 mimbu ne mimbu mewôm ñwam. Ane
 Aizak anga sie nsisim yuia, ananga wu,
 ve ke èbé bôt bia, ato nôm, mimbu abi :
 ane bon bie Iso ne Jékob benga jè nye.

36

Benega Iso bela. Bon bôa.

1 Bon ye bendé Iso, ane Idom, ebo
 2 bane. Iso anga luke beyal èbé benega
 Kénan : Ada ngon Ilon Hitait, ye
 Aholibama ngon Ana, ngon Zibion
 3 Haivait : Ye Basinat ngon Isméèl,
 monenyañ Nebajot.
 4 Ane Ada anga bie èbé Iso Ilaifaz :
 5 ane Basinat anga bie Ruèl ; Ane
 Aholibama anga bie Jius ye Jalam ye
 Kôra : ebô' bam be ne bon Iso, benga
 biali èbé nye afan Kénan.

Iso atok : a ke tobo nkôl Sir.

6 Ane Iso anga nyoñ benega bia, ye
 bo-befam bia, ye bo-be-benega bia,
 ye bôt bese be mbe e nda zia, ye mi-
 ntôma mia mise ye betyit bia bese, ye
 biôm bia bise, anga kusi bio afan Ké-
 nan : ananga ke afan e kôt asu mone-
 7 nyañ wia Jékob. Togo na benga bèle
 biôm abi, ke fe ki e tobo vôm evoti :

afan bengà to beyeñ engà kôge dia bo
nzoñbe e jam betyit bôa. Ido Iso anga 8
tobo e nkôl Sir : Iso ane Idom.

Bon ye bendé Iso.

Ebon Iso, isa Idomait e nkôl Sir, 9
ebo bane. Mi bon Iso mio mine: 10
Ilaifaz emon Ada ngal Iso, Ruèl mon
Basinat ngal Iso. Ane bon Ilaifaz be 11
mbe Timan, Ômar, Zifô, ye Gatam, ye
Kinaz. Ane Timna ambe menega èbé 12
Ilaifaz mon Iso, ananga bie èb' Ilaifaz
Amelèk; ebô' bane bengà to bon Ada
ngal Iso. Ane bon Ruèl ebo bane: 13
Nahat, ne Zira, Syama, ye Miza; ebô
bane be mbe bon Basinat ngal Iso.
Ane bon Aholibama, emon-emenega 14
Ana, emon-emenega Zibion, ngal Iso:
ananga bie èbé Iso Jius: ye Jalam, ye
Kôra.

Bekuma bengà biali èbé bon Iso.

Bekuma èbé bon Iso ebo bane: ebon 15
Ilaifaz emon-ôsua Iso; kuma Timan,
kuma Ômar, kuma Zifô, kuma Kinaz.
Kuma Kôra, kuma Gatam, ye kuma 16
ye kuma Amalèk: bane be ne bekuma
bengà biali èbé Ilaifaz afan Idom: bane
be mbe bon Ada.

Bane be ne bon Ruèl emon Iso: 17

kuma Nahat, kuma Zira, kuma Syama, kuma Miza : bane be ne bekuma benga biali èbé Ruèl afan Idom : bane be ne bon Basinat ngal Iso.

18 Bane be ne bon Aholibama, mone
19 menega Ana, ngal Iso. Bane be ne bon Iso, ane Idom ; bane be ne bekuma bôa.

Bon Sir ye bekuma bôa.

20 Bane be ne bon Sir Hôrait, benga tobo afan ete : Lôtan, ye Syôbal, ye
21 Zibion, ye Ana ; Ye Daison ye Izer, ye Daisan : bane be ne bekuma Behô-
22 rait, ebon Sir afan Idom. Ane bon Lôtan be mbe Hôrai ye Himan ; ane
23 kal Lôtan ambe Timna. Ane bon Syôbal ebo bane ; Alvan, ye Manahat, ye
24 Ibal, Syifô, ye Ônam. Ane bon Zibion ebo bane : Aja ye Ana ; Ana nyi anga yèn atôñ mejim meyoñ e ntô, ngeñe
25 anga jè beburu isa. Ane bon Ana ebo bane ; Daison, ye Aholibama mon-
26 emenega Ana. Ane bon Daison ebo bane. Hèmdan ye Èsban ye Itran ye
27 Kiran. Ane bon Izer ebo bane ; Bi-
28 lhan ye Zavan ye Akan. Ane bon
29 Daisan ebo bane, Uz ye Aran. Bekuma benga so Behôrait ebo bane : kuma Lôtan, kuma Syôbal, kuma Zi-

bion, kuma Ana. Kuma Daison, kuma 30
Izer, kuma Daisan ; bane be ne beku-
ma benga biali èbé Hôrai, e bekuma
bôa afan Sir.

Bekomanda afan Idom.

Bekomanda benga zué afan Idom, 31
ngeñe komanda abe zué bon Israel, ebo
bane. Bila mon Bior aña zué e Idom : 32
ejui ejal dia be Dinaba. Ane Bila anga 33
wu, ane Jôbab mon Zira Bozra anga
zué eyiza zia. Ane Jôbab anga wu, ane 34
Husam afan Timani anga zué eyiza zia.
Ane Husam anga wu, ane Hadad mon 35
Bidad, anga luma ne Midian ye dañã
bo e ntô Môab, inye anga zué eyiza
zia : ejui ejal dia ebe Avit. Ane Ha- 36
dad anga wu, ane Samla Masrika anga
zué, eyiza zia. Ane Samla anga wu, ane 37
Sol Rihôbôt bé y'ôsui anga zué eyiza
zia. Ane Sol anga wu, ane Béal-Hanan 38
mon Akbor anga zué eyiza zia. Ane 39
Béal-Hanan mon Akbor anga wu, ane
Hadar anga zué eyiza zia : ejui ejal dia
ebe Pau : ejui ngal wia ebe Mihêt-
abèl, emon-emenega Matrèd, emon-eme-
nega Mizahab.

Bekuma benga biali èbé Iso.

Ane mi bekuma benga biali èbé Iso, 40
ye bituñ bioa, ye mevôm môa, mio

mane : kuma Timna, kuma Alva, kuma
 41 Jitèt : Kuma Aholibama, kuma Ila,
 42 kuma Painon ; Kuma Kènaz, kuma
 43 Timan, kuma Mibzar ; Kuma Ma-
 gdièl, kuma Iram : bane be ne bekuma
 Idom ye mevôm môa afan dôa : ane
 Iso isa Idomait.

37

Isrèèl anyège Jôsef. Bobenyañ Jôsef b'avine nye.

1 Ane Jékob anga tobo afan isa yuia
 2 anga tobe neñ, afan Kénan. Milañ
 bon Jékob mio mine. Jôsef anga to
 mimbu awôm ne mimbu zangwal, ana-
 nga jè mintôma ne bo-benyañ bia ; ane
 monewéña ete anga to ne bon Bilha ne
 bon Zilpa, benega isa yuia : ananga zô
 isa mam mebé benga bo.

3 Ane Isrèèl anga nyege Jôsef ye daña
 bon bia bese, togo abe mon e nôm
 yuia, ananga tum nye ngoi-kôt ôboi.

4 Ngeñe bo-benyan bia benga yèn na, isa
 wôa anga nyege nye ye daña bo-benyañ
 bia bese, benga vine nye, ke fe ki e kobo
 ne nye mvè.

Jôsef ayèn mendèm mebé.

5 Ane Jôsef anga yèm ndèm, ananga
 zô zo e bo-benyañ bia : ane beña bèta

nye vin anèn. Ananga zu bo na, Béga, 6
 ngongol, ndèm nyi me vaga yèm : De- 7
 gege, binga kake fôn ngata mebeñ :
 ane degege, fôn zam i kôta, i tèbe
 ndètèle : ane, degege, fôn zine i tèbe
 mbôma, ve butebe si èbé fôn zam.
 Ane bo-benyañ bia benga zu nye na, 8
 Y'ô ke fogo tobo kuma èbé bie ? y'ô ke
 fogo zôzô bie ? Ane benga bèta nye vin
 anèn e jam ndèm zia, ne jam mezô
 mia.

Ananga bèta yèm ndèm fok, anga 9
 kobo zo e bo-benyañ bia, nyi na, Degege,
 me vaga bèta yèm ndèm fe : ane degege,
 jô, ne ngon, n'awôm atété, n'ôtété ôvoti,
 benga butebe si èbé me. Ananga kobo 10
 zo èb'isa, ne bo-benyañ bia ; nge isa
 anga vè nye bizô, nyina, Ndèm nyi ô
 vaga yèm ine nson na ? Ye mèni, ne
 nyo, ne bo-benyoñ bie, ye bi ke fogo so
 e butebe si èbé we ? Ane bo-benyañ 11
 bia beña yèn nye nzok : nge isa anga
 simsa azô di e nlèm yuia.

Isrèèl alóm Jôsef èbé bo-benyañ.

Ane bo-benyañ bia benga ke e Syi-12
 kèm e jè mintôma isa wôa. Ane Isrèèl 13
 angu zu Jôsef na, Ke bo-benyoñ bie
 b'ajè mintôma e Syikèm ? Nzak : me
 ke we lôm èbé bo. Ananga zu nye na, 14

- Me nyine. Ananga zu nye na, Keñe, ngongol, ô ke yèn bo-benyoñ bie, ne mintôma, nge be ne mvogo: ô ke so bôme me fwé. Ananga nye lôm e kôt njege-si Hibron, ananga kui e Syikèm.
- 15 Ananga wuwuli e ntô, ane mot enziñ anga yèn nye, nyina, W'azeñe zi?
- 16 Nyina, M'azeñ bo-benyañ bam: zôge me, ngongol, evôm b'ajè mintôma miôa.
- 17 Ane mô̄t ite anga zu nye na, Beña kôte va; togo na, menga wôge bo zu na, Bi keñe afan Dôtan. Ane Jôsef anga bé bo-benyañ bia, anaña yèn bo e Dôtan.

Bo-benyañ Jôsef b'ayi nye yui. Rubèn akam nye. B'awa nye ibé iti.

- 18 Ngeñe beña yèn nye ôya, val abe zile
- 19 bé èbé bo, beña tèb' isok e yui nye. Ane beña kobo bèbièn ne bèbièn, Emôt ayèm
- 20 mendèm, inye nyine, anzu. Nkeñe, bi yui, bi ke nye wa ibé inèn, bi ke zu na, Tyit abé i mana nye ji, wèna bi ke yèn ane mendèm mia me ke tobo.
- 21 Ane Rubèn anga wôge do anaña nyie nye e mo môa, anaña zu na, Bi
- 22 taga nye yui. Ane Rubèn aña zu bo na, Mine taga sô meki, bi kezige nye ibé inèn in'afaniti, mine taga nye yui ne mo mine: togo na Rubèn anga yi nye nyie e mo môa, ne buli nye èb'isa yuia.

Ananga to na, ngeñe Jôsef anga so²³ èbé bo-benyañ bia, beña soti nye ngo e nyôl zia, ngoi-kôt ôboi anga bot. Ane²⁴ beña bi nye, ve kèzi nye ibé iti, ibé momo, ke mejim.

B'asôm Jôsef èbé Bemidianait.

Ane beña tobo si e ji biji, ane beña²⁵ bèta mis eyô, ne yèn nsama Isméèlait, beña so Giliad, bekamèl bôa bengà bap biôm ényum mvè e ke bio Ijipt. Ane²⁶ Juda anga zu bo-benyañ bia na, Bi ke yèn mvè na bi kaga yui monejañ wah, bi soli meki mia. Nzaka, bi ke nye sôm²⁷ èbé Isméèlait, bi kôgedia kezi mo mah èbé nye, togo ane monejañ wah, ye nsôn wah; ane bo-benyañ bia bengà wôge nye. Ane Bemidianait, bôt b'asôm²⁸ ôkita, bengà lôl val: ane bo-benyañ Jôsef bengà bète nye ibé eyô, ve sôm nye èbé Isméèlait mewôm bedola bemi-aña mebé. Ane beña ke ne Jôsef e Ijipt.

Rubèn arôg ôlun.

Ane Rubèn anga buli ibé; nge, de-²⁹ gege Jôsef é bèdia ibé: ane Rubèn anga nya mengo mia. Ananga so èbé³⁰ bo-benyañ bia, nyina, Moñe a sidia; nge mènì, me keñe vi?

*B'aduke Jékob ye minal. Jékob awôg ôlun.
Bemidianait b'asôm Jôsef èbé Potifar.*

- 31 Ane benga nyoñ ngoi-kôt Jôsef, ane
beña yui mone-kaba, ve du zo meki.
32 Ane benga lôm ngoi-kot ôboi, ve zo vè
èb'isa wôa, bo na, Bi vaga yèn ngo nyi,
ô ke yèm, e faña bo, ine ngo emon yuia,
33 nge e sidia ngo zia. Ananga yèm zo,
nyina, Ngo emo'wam : tyit abé enga ji
nye : m'abèle fogo, tyit enga nya nya
34 nyôl Jôsef afufus. Ane Jékob anga
nya ngo zia, ananga bot mfina, ananga
35 yi emo'yuia melu abi. Ane bo-befam
bia bese, ne bo-be-benega bia bese, benga
tèbe ndètèle, e vol nlèm wia : énga yèbe
dia voleba : nyi na, Me ke yi du ejam
emon wam ne ke ngeñe me ke sikila soñ
ite. Nale isa anga yi nye.
36 Ane Bemidianait benga sôm Jôsef
Ijipt, èbé Potifar, emôt anga zôzô bisos
Férô.

38

Juda abie bon bela.

- 1 Ananga bo ngeñ'ite na, Juda anga
sikila ne so bo-benyañ bia, ananga ke
tobo ye môl Adulam, ambe jui na,
2 Haira. Ane Juda anga yèn val mone-
menega Kénanait, ambe jui na, Syua,

ananga nyoñ nye, ve nyi èbé nye.
 Ananga nyoñ abm, ve bie monefam, 3
 ananga yô ejui dia na, Er. Ananga 4
 bèta nyoñ abm, ve bie monefam, ananga
 yô ejui dia na, Ônan. Ananga bèta nyoñ 5
 abm, ve bie monefam, ananga yô ejui
 dia na, Syila : ananga to e Kezib, ngeñe
 anga bie nye.

Er aluke Témar. Anyame ayui Er ne Ônan.

Ane Juda anga nyoñ èbé Er, emon- 6
 ôsua wia, menega ambe jui na, Témar
 Ane Er, emon-ôsua Juda, ambe abé e 7
 mis Jehôva : ane Jehôva anga yui nye.
 Ane Juda anga zu Ônan na, Nyige èbé 8
 ngal monenyoñ, ô luke nye, e bie bon
 èbé monenyoñ wia. Ane Ônan anga 9
 yèm na, bon b'étoibe dia èbé nye : ana-
 nga bo na, ngeñe anga nyi èbé ngal
 monenyoñ, anga sô zo esi, a yake bie
 bon èbé monenyañ. Ane jam anga bo 10
 Anyame anga ya ye do ido anga yui
 nye.

Wèna Juda anga zu Témar, ngal 11
 emon wia, na, Tobege nkus e nda iso,
 ne ke ngeñe Syila mon wam a ke mana
 vèm : togo na, anga zu na, Inye ke a
 yaka wu, nson ane bo-benyañ bia beng
 wu. Ane Témar anga ke tobo e nda
 isa yuia.

Témar aduke Juda. Juda abôme ne nye.

- 12 Melu menga lôl, ane monemenega
 Syua, ngal Juda, anga wu : ane Juda
 anga zegeba nlèm, ananga bèt e Timnat,
 èmièn ye mvi zia Haira, môl Adulam,
 èbé bôt bia bengga kike mimviot mi-
 13 ntôma. Ane bôt bengga zu Témar na,
 Iso nôl wie abèt e Timnat e kik mi-
 14 mviot mintôma mia. Ananga va bengga
 nkus, ve du asu n'évèlès, ye kak bitô
 e nyôl, ananga tobo si nseñ, ône e nzin
 e Timnat, togo anga yèn na, Syila anga
 vèm, nge bengga vè dia nye èmièn èbé
 15 nye e tobo ngal wia. Ane Juda anga
 yèn nye, ananga kwan na, ane menega
 16 abo ébon, togo na, anga du asu. Ana-
 nga ke èbé nye e nzin, ve zu na, Nke-
 ñe, ngongol, m'ayi bôme ne we, togo
 na, énga yèm dia na, ane ngal emon
 wia. Ananga zu nye na, Ô ke vè me
 17 zi, na, ô ne bôme ne me? Ananga zu
 nye na, Me ke lôl èbé we mone-kaba.
 Ananga zu na, Vage me éfun ne ke ô
 18 ke nye lôl. Ananga zu na, Nzazôm
 me ke vè we éfun? Nyi na, akana die,
 ye minsas mie, ye ntum wie ône e wo
 wia. Ananga vè nye biôm bite, ve nyi
 èbé nye, inye ke ve nyoñ abm èbé nye.
 19 Ane menega anga tèbe, ve kôt, ve va
 20 évèlès asu dia, ve bot mengo nkus. Ane

Juda anga lôm mone-kaba ye wo mvi zia mỗt Adulam e nyoñ éfun zia e wo menega: nge énga yèn dia nye. Ananga ²¹ sile bôt e vôm ôte na, Menega ébon anga tobo nseñ, ane vi? Ane bengà zu na, menega ébon énga tobo dia va. Ananga ²² buli èbé Juda, ve zu na, Menga yèn dia nye: ye befam e vôm ôte bo ke b'azu na, Menega ébon émbe dia va. Ane Juda ²³ anga zu na, A bagalike fogo biôm bite e nyôl zia èmièn, bi yaka yèn ôson: degege, menga lôm mon-kaba nyi nge w'ayèn dia nye.

Juda azu na, Témar awak. Asukila kam nye.

Ananga bo na, ngon ila inga mana ²⁴ lỗt, bôt ve zu Juda na, Témar, ngal emon wie anga bo ébon: ane ke y'abm y'ébon. Ane Juda anga zu na, Lètege nye atan, a ke jik. Ngeñe bengà lète ²⁵ nye atan, anga lôm èbé isa nỗm wia, ve zu na, Fam abèle biôm bi, inye anga vè me abm: ananga bèta zu na, Yénege, ngongol, biôm bi bi ne èbé nza, akana, ye minsas, ye ntum. Ane Juda ²⁶ anga yèm bio, ve zu na, A kala ye dañà me, togo na menga vè dia nye èbé Syila emon wam. Anénga yèmege dia nye fe.

Témar abie mimbias.

- 27 Ananga bo na, ngeñe anga bie, mim-
 28 bias minga to abm dia. Ananga bo na,
 ngeñe anga bie, mon mboti anga kul
 wo wia atan: wèna menega anga vol
 anga tyiñede nyoñe évèle e wo wia, ye
 zu na, Emô'nyi anga tata kui atan.
 29 Ananga bo na, ngeñe mon ite anga
 buli wo wia mvus, degege, monenyañ
 wia anga kui atan: wèna menega ite
 anga zu na, Ônga kui nal ye ki ye zi?
 Ejam di e tobege èbé we: ido bengga yô
 30 nye jui na, Férez. Wèna monenyañ
 anga to ye nyoñe évèle e wo anga sukila
 kui atan: ane bengga yô nye jui na,
 Zara.

39

Jôsef ayaiñ Potifar.

- 1 Ane bengga ke Ijipt ne Jôsef: ane
 Potifar, nzué bisos Féro, emon Ijipt,
 anga sôm nye e mo Ismélait, bengga
 ke nye wi.
 2 Ane Jehôva anga tobo ne Jôsef, ana-
 nga to mvogo, ananga to e nda isa yuia
 3 emon Ijipt. Ane isa yuia anga yèn na,
 Jehôva ato ne nye: isa anga bèta fe yèn
 na, Jehôva abo na, mam mesese Jôsef
 4 anga bo menga ke mvè. Ane Jôsef

anga nyoñ ngongol e mis isa wia, ana-
 nga yaiñ nye: isa anga bo nye kuma e
 nda zia, ne biôm bise abe ne bio e nda
 zia, avèl nye bis e wo wia. Ananga to 5
 na, ngeñe anga bo nye kuma e nda zia,
 ne biôm bise abe ne bio, Jehôva anga vè
 abota e nda mon Ijipt e jam Jôsef;
 abota Jehôva enga to ne biôm bise abe
 ne bio a nd'iti, ne nseñ. Ananga lig 6
 biôm bise bi be ne nye e wo Jôsef;
 èmièn ke yèm ezôm, ve biji aña ji. Ane
 Jôsef ambe mbeñ anèn e nyôl zia.

*Ngal Potifar akoñ Jôsef e bo mezuia. Jôsef
 atô.*

Emam mane menga lôtega fe, ngal 7
 isa wia ve dege Jôsef ne mis mia, nyi
 na, Bômege ne me. Ananga tô, ve 8
 zu ngal isa wia na, Degege, isa wam
 ayèm dia biôm bi to ne mèni a nd'iti,
 ebiôm bise ato ne bio anga vè bio e wo
 wam: Mô' fe a sidia nèn e nda nyi a 9
 lôte me; isa wam a kamege dia me zôm,
 ve wèni, togo na, ône ngal yuia: ido
 nzazôm me ke bo jam abé anèn di, ye
 bian Anyame? Ananga to na, ngeñe 10
 menega anga kobo ne Jôsef mban, melu
 abi, awôge dia nye, e bôme ne nye, nge
 e tobo ne nye.

Ananga to ngeñe nyi na, Jôsef aña 11

nyi a nd'iti e bo bisé bia ; ngeñe nyile,
 12 befam bevok bé bèdia a nd'iti. Ane
 menega anga bi Jôsef e ngo zia, nyi na,
 Bômege ne me : anaña lig ngo zia e wo
 wia, ve tyi, ve kôt.

*Ngal Potifar akobo minal e jam e Jôsef.
 Jôsef ake mbôk.*

- 13 Ananga to na, ngeñe menega anga
 yèn na, alig ngo zia e wo wia, ne tyi,
 14 Menega anga lé befam b'abo bisé, azu
 bo na, Degege isa yuine anga so ye mon
 e Hibru èbé bie e kwekele bie : anga
 nyi èbé me e bôme ne me, ane menga
 15 loñ ibil inèn ; Ananga bo na, ngeñe
 anga wôge na, menga bète kiñ zam eyô,
 ne loñ ibil, aña lig ngo zia ne mènì, ve
 tyi, ne kôte.
- 16 Ane menega anga bi ngo Jôsef bé ne
 17 nye, ve isa Jôsef a so e nda zia. Ananga
 zu nye na, Nsaka Hibru ônga vè bie,
 18 anga nyi èbé me e kwekele me ; Ananga
 to na, ngeñe menga bète kiñ zam eyô,
 ne loñ ibil, anga lige ngo zia ne me, ve
 kôte.
- 19 Ananga to na, ngeñe isa Jôsef anga
 wôge mezô ngal wia, anga wôg ôlun.
 20 Ananga bi Jôsef, ne ke nye nda-
 mimbôk, e vôm bôt mimbôk be komanda
 benga tobo : ananga to val mbôk.

Anyame ane ye Jôsef e nda mimbôk.

Nge Jehôva anga to ne Jôsef, ne lète 21
nye ngongol, anaña vè nye ngongol e
mis emôt anga bagali mimbôk. Ane 22
môt aña bagali mimbôk aña vè e wo
Jôsef bôt besegese benga to mimbôk :
ne bisé bise beña bo, Jôsef anga to nzué
iti. Emôt anga bagali mimbôk anga 23
dige dia jam enga to e wo yuia, togo
na, Jehôva anga to ne nye, ne mam
mesese Jôsef anga bo, Jehôva anga bo
mo mbeñ.

40

Bôt Férô bebé e nda-mimbôk.

Ananga bo na, emam mane menga 1
lôtega fe, mbagali ivé komanda Ijpt,
ye môt anga bum mfèma wia, bo bebé
benga bo mam Férô anga vine mo. Ane 2
Férô anga ya ye bôt bia bebé, ye môt
abe kuma bebagali ivé, ye môt abe kuma
e bôt b'abum mfèma yuia. Ananga 3
ke bo mbôk, e nda nzué bisos, e nda
mimbôk, e vôm Jôsef anga to mbôk.
Ane nzué bisos anga vè bo e Jôsef, ane 4
Jôsef anga yaiñ bo : ane benga to mbôk
ôbaboñ.

B'ayèm mendèm.

Ane bo bebé benga yèm ndèm alu 5
avoti. Ane Jôsef aña nzu èbé bo kidi- 6

ase, ve yèn bo ; nge, degege, bengà to
 7 ngongol. Ananga sile bôt Férô bengà
 to ne nye e mbôk na, Zi mesu mine me
 8 bita ne zo ému ? Ane beña zu nye na,
 Bi vaga yèm ndèm, nge bi sidia ne
 mỗt e yègele bie ndèm ete. Ane Jôsef
 anga zu bo na, K'Anyame ayègele bôt
 mendèm ? Ngongol, léga me mo.

B'alé Jôsef mendèm mỗa. Jôsef ayègele mo.

9 Ane kuma bebagali ivé anga lé Jôsef
 ndèm zia, nyi na, È ndèm zam, degege,
 10 njik ônga to asu dam ; Ane njik ônga
 to ne metèm mela, ane metèm menga
 11 to ne bibuma ; Ane menga bèle amok
 Férô e wo wam ; ane menga nyoñ bibu-
 ma : ane menga nyot bio amok iti : ane
 menga vè amok e wo Férô.

12 Ane Jôsef anga zu nye na, Ayègele
 ndèm zie ido di : metèm mela me ne
 13 melu mela. Melu mela me kaga lỗt,
 wèna Férô a ke va we mbôk, a ke we
 buli ésé zie : wèn' ô ke vè amok Férô e
 14 wo yuia an' ônga tata bo. Nge simsege
 me, ngeñ' ô ke to mvogo, lètege me
 mam mvè, ngongol ; simsege me èbé
 15 Férô, e va me mbôk yuine. Togo beña
 fogo zu me ne so afan Behibru : eva ke
 menga do dia jam abé, ne nzu e mbôk
 yuine.

Ane kuma bôt b'abum mfèma anga 16
yèn na, ayègele ndèm engà to mvè,
ananga zu Jôsef na, me ke me yèmia
ndèm, nge degege, mengun mefumle
mela me to nlô wam eyô. Ane angun 17
eyô e be ne meyoñ memfèma mese èbé
Férô : ane anon engà jì mo ne so
angun e nlô wam eyô.

Ane Jôsef anga yèbe ve zu na, Ayè- 18
gele ndèm zie idô di : mengun mela me
ne melu mela ; Melu mela me kaga lôt, 19
wèna Férô a ke va we mbôk, a ke kèle
we éli eyô : anon eyô e ke jì nsôn
yuie.

Férô abo ane Jôsef anga zu.

Ananga to na, alu lal, alu Férô 20
anga biali, anga bo biji abi èbé bôt
b'ayaiñ nye besese, ananga va mbôk
kuma bebagali ivé, ne kuma bôt b'abum
mfèma : Ananga buli kuma bebegali 21
ivé ésé zia, ananga vè amok e wo Férô :
Nge anga kèle kuma bôt b'abum mfèma 22
éli eyô : ane Jôsef anga yègele bo.

Nge kuma bebagali ivé é simsege dia 23
Jôsef : anga nye vie.

41

*Férô ayèm mendèm mebé. Ayèn dia mô t e
kèla mo.*

1 Ane mimbu mimbé minga lô t, ane
Férô anga yèm ndèm : degege, anga
2 tèbe ndetèle e fa ôsui. Ane degege,
benyat zangwal bengal bè t ne so ôsui,
be to mvè e yèn, n'avoñ ; ane beña ji
3 ôbut e fa ôsui. Ane degege, benyat
bevok zangwal bengal bè t ne so ôsui
mvus zôa, b'ato abé e yèn ne nsat :
ane beña tèbe ndetèle benyat bevok
4 afeñ efa ôsui. Ane benyat abé ne nsat
beña ji benyat zangwal be to mbeñ
n'avoñ. Ane Férô anga vè ôyo.

5 Anaña bèta bôm ôyo, anaña yèm
ndèm nzañ ibé : ane degege, bibuma
bi fôn zangwal bi bèm éli évoti, bi
6 to binèn ye mvè. Ane degege, bibuma
bi fôn zangwal, bi to bitok n'abé, binga
7 bèm éli mvus zôa. Ane bibuma bi
fôn zangwal bi be bitok binga ji bi-
buma bi fôn zangwal bi be binèn. Ane
Férô anga vè ôyo : ane, degege, enga to
ndèm.

8 Ananga to na, kidiase, nlèm Férô
ônga kwekele nye, ananga lôm bôt e
lé bengañ bese Ijipt, ye bôt be nkel
bese be mbe wi, ane Férô anga lé bo

ndèm zia : nge môt a bè dia ki e kèla zo èbé Férô.

Mbagali-ivé azu Férô ejam Jôsef.

Ane kuma bebagali ivé anga zu Férô 9 na, Êmu m'asimsa mam mebé menga bo. Férô anga ya ye minsaka mia, 10 ananga kèzi me mbôk e nda nzué bisos, mèni ne kuma bôt b'abum mfèma. Ane 11 binga yèm ndèm alu avoti, mèni ne nye. Ane mon Hibu anga to wi, 12 nsaka nzué bisos; ane binga lé nye mendèm mah, ananga kèla bie mo. Ananga to na, mam anga yègele bie, 13 emo menga to: Férô anga buli me ésé zam, ananga kèle nye éli eyô.

Férô alé Jôsef. Alé mendèm mia èbé nye.

Ane Férô anga lôm bôt e lé Jôsef, 14 ane beña va nye e nda mbôk avôl: ane Jôsef aña kuñba nzèl zia, ananga bot bengo miféfé, anaña nyi èbé Férô. Ane Férô anga zu Jôsef na, Me vaga 15 yèm ndèm, nge môt akèla me zo asidia: ane me vaga wôg e jam die na, ô né wôg ndèm e kèla zo. Ane Jôsef aña zu 16 Férô na, E sidia ne mèni: Anyame a ke yègele Férô mvogo.

Ane Férô aña zu Jôsef na, E ndèm 17 zam, degege, menga tèbe ndètèle e fa

- 18 ôsui. **Ane** degege, benyat zangwal be-
nga bète ne so ôsui, be to avoñ ne mbeñ:
19 ane beña ji ôbut efa ôsui. **Ane** degege,
benyat bevok zangwal beña bèt mvus
zôa, be to nsat n'abé: m'abe yèn afan
Ijipt esese benyat abé iti, abm ava:
20 **Ane** benyat be be abé ye nsat beng
ji benyat zangwal be be avoñ ne
21 mbeñ: **Ane** ngeñe beng mana ji
bo, bôt b'ayèmege dia na, beng ji
bo; togo na, beng to nsat, ane beng
tate tobo. Ido menga vè ôyo.
- 22 **Ane** menga yèm ndèm fe, ane degege,
bibuma bi fôn zangwal binga bèm éli
23 evoti, bi to binèn ye mvè. **Ane** degege,
bibuma bi fôn zangwal bivok, bi to
bitok n'abé, binga bèm mvus zôa;
24 **Ane** bibuma bitok binga ji bibuma
bimvè zangwal. **Ane** menga lé ndèm
zam bengañ, e bèdia mot e kèla me zo.

Jôsef akèla mendèm Férô.

- 25 **Ane** Jôsef anga zu Férô na, Mendèm
mebé Férô anga yèm me ne jam avoti.
Anyame a vaga yègele Férô ejam a
26 ke bo. **Benyat** bemvè zangwal be ne
mimbu zangwal: bibuma bi fôn bimvè
27 zangwal bi ne mimbu zangwal. **Ane**
benyat zangwal be be minsat n'abé,
be ne mimbu zangwal; bibuma bi

fôn zangwal bi to bitok bi ne mimbu zangwal nzé.

Azô di me vaga tata zô Fèrô na, 28 Anyame alète Férô jam a ke bo. Degege, mimbu zangwal mi anzu mi 29 ke móbo ne biji abi afan esegese Ijipt. Mimbu mile mi kaga mana lô, mim- 30 bu zangwal mi nzé mi anzu : ebôt Ijipt be ke vie biji abi bengata tate nyoñ, ane bôt be ke wu ne nzé : Ane bôt be 31 ke bo ke bèta fe simsa biji abi bingata tata fa, ejam e nzé e ke sukila so : togo na e ke tobo abé anèn. Ane Férô 32 anga yèm ndèm zile nzañ ibé, togo na jam ete engakômba y'Anyame : Anyame a ke via bo do.

Jôsef ayègele Férô mam nkel e bo.

Ido Férô a zeñe fam in' akeñ ne nkel 33 nlô, a ke nye bo kuma afan Ijipt. Férô 34 a boñe nal, a boñe minzué afan, mi ke kus biji éfas étan, mimbu zangwal mi to ne biji abi. Mi kusige biji bise mi- 35 mbu mimvè mi anzu, mi bagalike biji e wo Férô e mal menèn. Wèna biji 36 bi ke kôga bôt e mimbu mi nzé zangwal mi ke tobo afan Ijipt; afan e yaka wu ne nzé.

Férô abo Jôsef kuma ndèn.

- 37 Ane azô ete engà to mvè e mis e Férô, ne mis e minsaka mia mesegese.
- 38 Ane Férô angà zu minsaka mia na, Ne bi né yèn mô'mbok nson emô'nyi, mô't Nsisim Anyame w'atobo nye iti.
- 39 Ane Férô angà zu Jôsef na, Evôm Anyame angà lète we mam mal mesese,
- 40 mô't efe a si dia nkel nlô ane we: Ô ke tobo kuma e nda zam: bô' bam besese be wôga mezô mie: fogo ve mèni, e kwa-komanda, me ke we dañ.
- 41 Ane Férô angà zu Jôsef na, Degege, me vaga we bo kuma afan Ijìpt esese.
- 42 Ane Férô angà va akèna angà tate bot ônu yuia, ananga bote do ônu Jôsef, ananga bote nye bengo mimbeñ, ananga bote nye ngôs-ekie gôld e kiñ zia:
- 43 Ananga bo Jôsef e dañ ôlañ-ngiñelète ne wul'iti, ane beña loñ ibil ôsu yuia, bo na, Butebege si: ananga bo Jôsef kuma afan Ijìpt esegese.
- 44 Ane Férô angà zu Jôsef na, Me ne Férô: ke wèni mô't a bète dia wo
- 45 yuia nge akul dia afan Ijìpt esese. Ane Férô angà yô ejui Jôsef na, Mô't anyie bôt: ananga luke nye ngal Asinat ngon Potifira prèt e vôm ône jui na, Ôn. Ane Jôsef angà wuli afan Ijìpt esese.

Ane Jôsef anga to mimbu mewôm 46
mela ngeñ' anga tata tèb'ôsu Férô.
Ananga kôt ôsu Férô, ne wuli afan
Ijipt esese.

Jôsef akusi biji abi. Abie bo-befam bebé.

Ane mimbu mimvè zangwal si enga 47
bie biji abi, ke fe yèm. Ane Jôsef 48
anga kus biji bise binga vèm afan Ijipt
mimbu zangwal, ananga bagali bio e
mal menèn. Ane Jôsef anga kusi biji, 49
nkus anèn, ane nsèlek w'atobo iyèn ôsui
ônèn, abi abi : ido anga vote lañ : togo
na, binga to abi, môt ke lañ.

Ngeñe mimbu mi nzé mi abe so, 50
ngal Jôsef, Asinat ngon Potifira prèt
Ôn anga bie èbé nye bo-befam bebé.
Ane Jôsef anga yô ejui nyamôte na, 51
Manase, ananga zu na, Togo na
Anyame anga bo me na, me vie nzuk
wam ôsese, ne ndé isa wam esese.
Ananga yô ejui moñe na, Ifréim : Togo 52
na Anyame anga bo me na, m'abie bon
afan nzuke wam.

*Mimbu mi nzé mi anzu. Bôt l'anzu èbé Jôsef
e sôm biji.*

Ane mimbu mimvè zangwal, minga 53
to afan Ijipt, minga man. Ane mimbu 54
zangwal mi nzé minga tate so, ane

Jôsef anga kobo : ane nzé engà tobo mefan mesese, nge afan Ijipt esese biji binga to.

55 Ngeñe afan Ijipt esese engà wôg nzé, bôt beña yi èbé Férô, ne sile biji : ane Férô anga zu bo na, Keñ' èbé Jôsef : azô a ke kobo ne mine, boñe.

56 Ane nzé engà tobo si esegese : ane Jôsef anga kuli menda biji mesese, ne sôm biji èbé bôt Ijipt : ane nzé engà
57 tobo abé afan Ijipt. Ane mefan mesese mengà so Ijipt èbé Jôsef e sôm biji : togo na nzé engà to abé e mefan mesegese.

42

Jekob alôm bo-befam bia awôm e sôm biji Ijipt.

1 Ngeñe Jékob anga yèn na, biji binga to Ijipt, anga zu ebon bia na, Zi mine bèbièn ne bèbièn mine dege mis?

2 Ananga zu na, Degege, mengà wôge na, biji bi nto Ijipt : sikilega : sômega bie biji wi ; wèna bi nyiñe, bi awu dia.

3 Ane bo-benyañ Jôsef awôm beña
4 sikila ne ke sôm biji Ijipt. Nge Bènjamin, emonenyañ Jôsef, Jékob a lômege dia nye ne bo-benyañ bia ; togo na anga zu na, a yaka yèn nzuk wi.

5 Ane bon Isrèèl beña so e sôm biji :

togo na nzé engá to afan Kénan. Ane Jôsef anga to kuma afan Ijïpt: 6
 èmièn anga sôm biji èbé bô' besese afan
 dile: ane bo-benyañ Jôsef bengá so,
 ane bengá butebe si èbé Jôsef, ne mesu
 môa me bute si.

Jôsef a tate lète bô abé.

Ane Jôsef anga yèn bo-benyañ bia, 7
 ananga yèm bo: nge anga duke bo,
 ananga kobo ne bo nkob' abé, ananga
 zu bo na, Mine so vi? Ane bengá zu
 na, Bi aso afan Kénan e sôm biji. Ane 8
 Jôsef anga yèm bo-benyañ bia: nge bo,
 b'ayèmege dia nye. Ane Jôsef anga 9
 simsa mendèm anga tate yèm ejam dôa,
 ananga zu bo na, Mine vaga so minjom:
 mine vaga so e yèn nzé ine va. Ane 10
 bengá zu nye na, Koko, atat, minsaka
 mie mi vaga so sôm biji. Bi besese bi 11
 ne bon isa mboti. Bi ne bôt besôsôwe;
 minsaka mie mi sidia minjom. Ana-12
 nga zu bo na, Koko: mine vaga so e
 yèn nzé ine va. Ane bengá zu na, Bie, 13
 minsaka mie, bi ne bo-benyañ awôm ne
 bebé, bi ne bon isa mboti afan Kénan:
 ane degege, inye ane moñe ane èbé tata
 wah ému: monejañ mboti a sidia ényiñ.

Jôsef azu na, Bènjamin a nzak.

- 14 Ane Jôsef anga zu bo na, Ejam di me vaga zu mine na, mine ne minjom :
 15 Me ke veke mine ne jam di: m'akane soñ n'ényiñ Férô, mine nkôte dia va, ve monenyañ wine ane moñe a tate so.
 16 Lômege mô' mboti èbé mine, a ke nyoñ monenyañ yuine: mine ke tobo va mimbôk, wèna me ke veke mezô mine, nge mine kobo sôsôwe: fogo ve nal, m'akane soñ n'ényiñ Férô na, mine ne
 17 fogo minjom. Ananga ke bo besese mimbôk melu mela.
 18 Alu lal Jôsef anga zu bo na, Boñe jam di; wèna mine nyiñe: togo na,
 19 m'amar' Anyame. Nge mine ne bôt besôsôwe, mô' mboti èbé mine a tobege va mbôk: nge mine, keña togega biji e
 20 jam e nzé menda mine. Nge vaga monenyañ yuine ane moñe ébè me, wèna mezô mine me yiana: min'awu dia. Ane beña bo nal.

*B'ayèn ngongol e jam bengà tate bo monenyañ.
 Jôsef akake Simion.*

- 21 Ane beña kobo bèbièn ne bèbièn, Bi abèle bi azu na, bi nga bo jam abé emonejañ wah melu mvus, ngeñe bi nga yèn nzuk e nlèm wia, ananga kwé bie

ngongol, bie ke nye wôge : ndôgô nzuk wi w'aso èbé bie. Ane Rubèn anga zu ²² bo na, Ke menga zu mine na, Mine taga lète mon jam abé, mine ke wôge ? ndôgô, degege, Anyame a sile bie meki mia.

Be yèmege die na, Jôsef anga wôge ²³ mezô môa, togo na, Jôsef aña kobo ne bo, ato ne môt e kèla mezô môa. Anaña kôt èbé bo ne yi : anaña bèta ²⁴ buli èbé bo, ne kobo ne bo, ananga nyoñ Simion, ve kake nye, be to.

B'ake ye biji ye bedola bôa.

Ane Jôsef anga zu minsaka mia na, ²⁵ Zalige bo biji e bifuga biôa, bulige bo besese bedola-bemiaña bôa ifug' iti ; vage bo biji be ke ji e dule dôa ; anga bo nal èbé bo. Ane bo-benyañ Jôsef ²⁶ beña bète beburu bôa biji e mvus e bape bio, ane beña kôte.

Ane mô' mboti èbé bo anga kus' ifuga ²⁷ zia, e vè buru biji e vôm awéga enga to, ananga yèn bedola-bemiaña bia, togo na, degege, bengà to ifug'iti. Ananga zu bo-benyañ bia na, Beña ²⁸ buli bedola-bemiaña bam : degege, be ne ifuga zam iti : ane milèm miôa minga to ôndet, ane beña ko woñ, ne kobo bèbièn ne bèbièn, Jam avé di Anyame a boa bie di ?

B'abôm isa fwé. Jékob azu na, Bènjamin a taga ke.

- 29 Ane beña so èbé Jékob isa wôa
afan Kénan: benga bôme nye mefwé
30 mesese menga yèn, bo na, Emôt ato
kuma afan dile, aña kobo ne bie mezô
mebé, ananga zu na, bi ne minjom.
31 Ane binga za nye na, Bi ne befam
32 besôsôwe, bi sidia minjom: Bi ne bo-
bejañ awôm ne bebé, bon isa mboti;
mboti a sidia ényiñ: mesukiza mone-
jañ wah ane n'isa wah afan Kénan.
33 Ane fam ane kuma afan dile, anga zu
bie na, Ejam di ido ke me lète na, mine
ne befam besôsôwe; liga monenyañ
yuine mboti ne me, nyoña biji ne togo
34 nzé ene menda mine, mine kèl: Nzaka
èbé me ne monenyañ yuine ane mesu-
kiza: wèna me ke fogo yèm na, mine
sidia minjom, mine ne bôt besôsôwe:
wèna me ke mine buli monenyañ yuine,
ane mine ke sôm biji va.
35 Ananga to na, ngeñe benga kusi
bifuga biôa, degege, bedola-bemiaña
bôa benga to bifuga biôa bise: ngeñe
bo, n'isa wôa, benga yèn bedola-bemiaña,
benga ko woñ.
36 Ane Jékob isa wôa anga zu bo na,
Mine nga vazi me bon bam: Jôsef a

sidia: Simion a sidia: mine yi vazi
 Bènjamin: emam ma mesese me ne
 nzuk èbé me. Ane Rubèn anga zu 37
 isa na, Yuige bo-befam bam bebé, me
 kaga bo ke nye buli ébè we: vage nye
 e wo wam; me ke nye buli èbé we.
 Ananga zu na, Emon wam a sikila dia 38
 ne mine; togo na, emonenyañ wia
 awua, inye a ligia étam; jam abé e
 kaga bo nye e dule mine ke, wèna mine
 ke je ényuñ zam e soñ esi ne nzuk.

43

Isrèl ayèbe na, Bènjamin ake Ijipt ne bo-benyañ.

Ane nzé enga to ndèn. (2) Ananga 1
 to na, ngeñe beña mana ji biji benga
 nyoñ Ijipt, isa wôa anga zu bo na,
 Buliga, mine sôm bie biji. Ane Juda 3
 anga zu nye na, Fam ite anga bèle
 anga zu bie na, Mine yèn dia asu dam,
 ve monenyañ yuine aso ne mine. Ô ka- 4
 ga lôm monejañ wah ne bie, wèna bi ke
 sikila sôm biji èbé we: Nge ô kaga bo 5
 ke nye lôm, wèna bi nsikila dia: togo
 na, fam anga zu bie na, Mine yèn dia
 asu dam, ve monenyañ yuine anzu ne
 mine. Ane Isrèl aña zu na, Mine 6
 nga bo me jam abé di ne zi, ne zô fam
 na, mine ne ne monenyañ efc. Ane 7

beña zu na, E fam yuile anga sile bie esilesile, nyi na, Isa yuine a nge n'ényiñ? Ye mine ne ne monenyañ efe? Ane bi nga kobo ne nye sôsôwe. Ye bi ne yèm na, a ke zu na, Nzaka ne monenyañ yuine?

- 8 Ane Juda anga zu Isrèèl isa wia na, Lômege mon ne mèni, wèna bi ka: wèna bi ke nyiñ, bi awu dia, afaka ne
 9 bie, ye wèni, ye bon bah, Me ke nye tuga bagali: ô ke me sil e jam dia: me kaga bo ke nye buli èbé we, wèna me
 10 ke tobo bizô ne we mbè mbè: Togo na, nge baga na bi nga ke, ve bi bulane
 11 nzañ ibé. Ane isa wôa Isrèèl anga zu bo na, A kaga bo nal, boña jam di: nyoña bibuma bimvè bifuga bine, mine ke vè fam yuile biôm bivèvè, ôbe mbon, ôbe yui, ne biôm bi n'ényum mvè, n'ôbe
 12 ndok: Keña ne bedola-bemiaña nzañ ibé: bedola bengata tate buli bifuge bine
 13 iti, keñe ne bo. Nyoña monenyañ yuine, tèbega, buliga èbé fam yuile.
 14 Anyame e ki esese a vage mine ngongol asu mô 'nyile: a vage mine monenyoñ mbok yuine, ne Bènjamin. Me kaga jimile bon bam, m'ajimile bo.

Jôsef alète bo-benyañ bia mam memvè.

Ane befam beña nyoñ biôm bivèvè, 15
ne bedola-bemiaña nzañ ibé e mo môa,
ne Bènjamin; ane beña tèbe, ve sikila
ne ke Ìjipt, ane beña tèb' asu Jôsef.
Ane Jôsef anga yèn Bènjamin ne bo, 16
ananga zu kuma nda zia na, Keñe
bô' bal e nda zam; yuige tyit, ônga
kôm biji: togo na befam bal be ke ji
ne mènì amôs. Ane fam anga bo ane 17
Jôsef anga zô nye, ananga ke befam e
nda Jôsef iti. Ane befam bengà ko 18
woñ, togo na bengà lète bo nda Jôsef
iti: ane bengà zu na, Be vaga lète bie
nda nyi iti ne jam bedola-bemiaña bengà
tate buli bifuga biah iti: togo na, ayi
té nté ne bie, ne bi bie, ne bo bie min-
saka mia, ne beburu bah.

Ane beña zile bé e fam inga kôm nda 19
Jôsef, ane beña kobo ne nye e mbé nda.
Bo na, Atat, bi'abèle, bi azu na, binga 20
tate sikila va ne nzu sôm biji: Ananga 21
bo na, ngeñe binga kui awéga, binga
kusi bifuga biah, degege, bedola-bemi-
aña bô' besese bengà to anyu ifuga zia:
ido bi vaga so ye bo e mo mah. Bi 22
vaga so ne bedola bevok e mo mah, e
sôm biji: bi ayèm dia mô't anga buli
bedola bah bifuga biah iti. Anaña zu 23

- na, Tobega mvogo, ke ko woñe: Anyame yuine, Anyame isa yuine, anga vè mine biôm bifuga bine iti: mèmien menga bèle bedola bine: ananga va
- 24 Simion èbé bo. Ananga lète bo nda Jôsef iti, ne vè bo mejim: ane beña sô mebo môa: ananga vè beburu bôa biji.
- 25 Ane benga kôm biôm bivèvè, ne yani Jôsef a ke so amôs: togo na, beña wôge na, be ke ji biji val.
- 26 Aboñe Jôsef anga so e nda, benga vè nye biôm bivèvè binga to e mo môa a nd'iti: ane beña butebe si èbé nye.
- 27 Ananga sile bo mvogo zôa: nyina, Iso yuine a ne mvogo? nôm mine nga zô wo,
- 28 wo ke nge ne nyiñ? Bo na, Nsaka yuia, etata wah, a ne mvogo: inye ke a nge n'ényiñ. Ane beña butebe si, ne sèmi
- 29 nye. Ananga bète mis mia, ne yèn Bènjamin, emonenyañ yuia, ananga zu na, Ye mô' nyi ane monenyañ yuine moñe, mine nga zô me nye? Ananga zu na, Anyame a lètege we ngongol, emo'wam.
- 30 Ane Jôsef anga bo avôl, togo na, nlèm wia ônga nye nyamedà nèn n'emonenyañ wia, anaña zeñ evôm e yi, anaña nyi ebôñ zia iti, aña yi val.
- 31 Anaña sô asu dia, ve kui, ananga bagali nlèm wia, anaña zu na, Tèlege biji.

Ane beña tèle biji èbé nye étam : ane³² beña tèle biji e bo-benyañ Jôsef e vôm wôa étam : ane beña tèle biji èbé Bijiptian beña ji ne Jôsef e vôm wôa étam : togo na Bijiptian b'aji dia ne Behibru : togo na Bijiptian b'avine bo nal.

Ane Jôsef aña kôm bo-benyañ bia³³ bekwa bôa : nyamôt anga tèt' ôsu : mesukiza me mon anga tèt e suka : beña sèmi bèbièn ne bèbièn. Ane Jôsef³⁴ anga togo biji binga tèt' ôsu wia, ananga lôm bio èbé bo : nge biji Bènjamin binga to abi bi lôte biji bô' bevok nzañ itan. Ane beña nyu : be yèna mvè ne nye.

44

Jôsef asoli ngôñ zia ifuga Bènjamin. Bo-benyañ Jôsef b'ake. Jôsef alôm môtt e bé bo. B'abuli jal.

Ane Jôsef anga zô fam inga kôm 1 nda zia na, Zalige bifuga befam ne biji, abm be né bap : bulige bedolabemiañe e bifuga e bô' bese. Nge 2 ngôñ zam, ngôñ solowolo, kezige zo anyu ifuga inye ane moñe. Ananga bo ane Jôsef anga zô nye.

Ngeñe kidia nga lèna, wèna befam 3 beña kôte, ve wuli, ne beburu bôa.

4 Ngeñe beña kôte jal anèn, b'abe dia
 ôya, wèna Jôsef anga zu fam anga kôm
 nda zia na, Tèbege, ô bé befam ; ô
 kaga koha ne bo, zôge bo na, Me vaga
 lète mine mam memvè, mine buli me
 5 mam mebé ne zi ? Ke mine yèm na,
 ngôñ nyile tata wam anyu ne zo ? ke
 asoke ne zo ? mine vaga bo jam abé ne
 6 bo jam di. Ananga koha ne bo ne kobo
 7 ne bo mezô mal. Ane beña zu nye na,
 Jam avi etata wah akobo mezô ma ? E
 sidia nal ne minsaka mie, e né bo nson
 8 ane jam di. Degege solowola binga
 yèn menyu bifuga biah, bi nga buli ne
 zo ne so afan Kénan : ido bi ne zu
 solowola nge gôld e nda tata wah na ?
 9 Zeñe biôm minsaka mie : ô kaga yèn
 emôt abèle ngôñ, a wak, ne bie, bi ke
 10 tobo minsaka etata wah. Ananga zu na,
 me ke fogo bo ane mine zu : emôt me
 ke yèn ne zo, inye a ke tobo nsaka
 11 wam, mine ke bo ke mezô. Ane bô'
 bese beñe jige tèle bifuga biôa e si, ane
 12 bô' bese beña kuli bifuga biôa. Ananga
 tate tyam ifuga nyamôte, ananga tyam
 bi bôt nzañ, ananga sukila ne zi moñe :
 13 ananga yèn ngôñ ifuga Bèjamin. Ane
 benga nya bengo bôa, ane benga lète
 bifuga beburu bôa, ve buli e jal anèn.

*Jôsef asile bo jam beña bo. Juda alé milañ
miôa èbé Jôsef.*

Ane Juda ne bo-benyañ bia beña 14
kui e nda Jôsef, ngeñe èmièn anga to
iti, ane beña butebe si èbé nye. Ane 15
Jôsef anga zu bo na, Nza jam di mine
vaga bo? Ke mine yèm na, fam ine
nson ane me z'asok? Ane Juda anga 16
zu na, Bi ke zu na zi e tata wam? Bi
ke kobo na? Bi ke nyoñ mekéba na?
Anyame anga yèn mam mebé minsaka
mie minga tate bo : degege, bi ne min-
saka e tata wah, bie, ne mô't anga
yèneba ne ngôñ. Ananga zu na, E 17
sidia nal èbé me e bo jam di; e fam
benga yèn abèle ngôñ, izo ke bo nsaka
wam : nge mine bèbièn, bètega mvogo
èbé tata yuine.

Ane Juda anga zile bé èbé nye, azu 18
nye na, Atat, ngongol, nsaka yuie a
kobeg' azô e melo etata wam : ke ya ne
nsaka yuie ; togo na, ône nson ane Férô.
Etata wam aña sile minsaka mia na, 19
Ye mine ne n'isa, nge monenyañ? Ane 20
binga zu etata wah na, Bi ne n'isa, ato
nôm, ne moñe anga bie a to nô'm, mon
ntok : nge monenyañ yuia a wua ; inye a
ligia étam èbé nya : isa yuia anyege nye.
Anônga zu minsaka mie na, Vage nye 21

èbé me, wèna me digia e mis mam èbé
 22 nye. Ane binga zu etata wam na, Mon
 a kôge dia lig isa yuia; togo na, a kaga
 23 lig' isa, wèna isa awua. Anônga zu
 minsaka mie na, Nge mine nso dia ne
 monenyañ yuine ane moñe, wèna mine
 24 yèn dia fe asu dam. Ananga to na,
 ngeñe binga bète ne ke èbé nsaka yuie,
 isa wam, binga kobo ne nye mezô etata
 25 wah. Ane isa wah anga zu bie na,
 26 Buliga, sômega bie biji. Ane binga zu
 na, Bi nsikila dia, ve bi bèle monejañ
 wah ane moñe: a kaga ke ne bie, wèna
 bi ke sikila: togo na, bi ayèn dia asu
 fam yuile, ve monejañ wah ane moñe
 27 ato ne bie. Ane nsaka yuie, isa wah,
 anga zu bie na, Min' ayèm na, menega
 wam anga bie me bo'-befam bebé.
 28 Mboti anga kôt èbé me, ane menga
 zu na, Tyit abé inga fogo nya nye mefus
 29 mefus: me bèta fe nye yèn: Mine kaga
 me nyoñ nyine, a kaga yèn nzuk, wèna
 mine silia ényuñ zam e soñ ne ngongol.
 30 Ido me kaga ke èbé nsaka yuie, isa wam,
 nge moñe asidia ne bie; e vôm ényuñ
 31 zia n'ényuñ moñe ine lata; E ke bo, a
 kaga yèn na, mon a sidia ne bie, wèna
 awua: wèna minsaka mie mi ke sil
 ényuñ nsaka yuie, isa wah, ne nzuk e soñ
 32 iti. Togo na nsaka yuie ônga yaga n'isa

wam e jam emon, me na, Me kaga bo ke buli nye èbé we, wèna me nyoñe bizô èb'isa wam ngeñ' esese. Nge vane 33 ngongol, nsaka yuie ô ligege e yisa moñe, mbôk èbé tata wam : wèna moñe a bète ne bo-benyañ bia. Togo na, me ke bète 34 na èb' isa wam, nge moñe a sidia ne me : me yaka yèn abé e ke so èb' isa wam.

45

Jôsef a lète nyôl zia élé bo-benyañ bia.

Akobo ne bo mezô memvè.

Ane Jôsef anga to ke ngul e size nlèm 1 wia e mesu bô' besese bengga to bé ne nye : ananga zu na, Boña bô' besese e kôt èbé mèni : ido mô t efe é bèdia ne nye, ngeñe Jôsef anga lète nyôl zia e bo-benyañ bia. Ananga yi ye ki : ane 2 Bijiptian ye nda Férô bengga wôg.

Ane Jôsef ange zu bo-benyañ bia 3 na, Me ne Jôsef : ye tata wam a nge n'ényiñ ? Ane bo-benyañ bia be bè dia ki e yèbe nye, togo na beña nyañebe asu dia. Ane Jôsef aña zu bo-benyañ bia 4 na, Zilega bé èbé mèni, ngongol : ane beña zile bé. Anaña zu na, Me ne Jôsef, emonenyañ yuine, mine nga sôm me Ijipt. Nge vane, ke wôg ôlun ne 5 menyôl mine togo ua mine nga sôm me

va : togo na Anyame anga lôm me ôsu
 6 yuine e bagali ényiñ. Togo na mimbu
 mi nzé mibé mi nga lôt : mimbu mivok
 mitan mi nge n'ôsu, mi ke tobo ke béa
 7 ke kika. Ane Anyame anga lôm me
 ôsu yuine e bagali mine e si nyi, ne nyie
 8 binyiñ bine anyie nèn. Ido mine lômege
 dia me va, nge Anyame : ananga vè
 me isa èbé Férô, ne kuma e nda zia
 esese, ne nzué afan Ijipt esese.

Jôsef alôm bo-benyañ e nyoñ isa.

9 Avôl mine bèt èbé tata wam, mine
 zu nye na, Jôsef emon yuie azu na,
 Anyame a boa me nzué Ijipt esese :
 10 sikilege èbé mènì, ke bèma. Ô ke tobo
 afan Gôsyèn ; ô ke tobo bé ne mènì ;
 afaka ne wèni, ne bo' bie, ne bon ebo' bie,
 ne mintôma mie, ne benyat bie, ne biôm
 11 bise bi ne ne we. Me ke we vè biji val ;
 togo na mimbu mivok mi nzé mi nge ne
 mitan ôsu, ô yaka yèl, ne nda zie, ne bô'
 12 besese be to ne we. Degega, emis mine
 mi ayèn, ye mis emonejañ wam Bènja-
 min mi ayèn na, anyu dam d'akobo ne
 13 mine. Zôga ne tata wam akuma dam
 esese Ijipt : vôlega mine sikila ne tata
 wam ene.
 14 Anaña ku e kiñ Bènjamin monenyañ
 wia, aña yi : Bènjamin inye ke aña yi e

kiñ zia. Anaña vè meté e bo-benyañ bia 15
besese, aña yi èbé bo; wèna bo-benyañ
bia beña kobo ne nye.

*Férô awôge fwé. Ayèn mvè. Alôm alañ-
ngiñelète.*

Ane bôt nda Férô beña wôge fwé na, 16
bo-benyañ Jôsef be sôa: ane Férô ne
minsaka mia benga yèn mvè. Ane 17
Férô anga zu Jôsef na, Zôge bo-
benyañ bie na, Boña jam di: kèzige
biôm beburu bine eyô, mine keña afan
Kénan. Nyoña isa yuine ne bôt e menda 18
mine, mine sol' èbé me, wèna me ke
mine vè biôm bîmvè bi afan Ijïpt:
wèna mine ke ji biji bi ne mvè bi awum
va. Ido m'azu mine na, Boña jam di: 19
nyoña alañ-ngiñelète afan Ijïpt, e bape
bon bine, ye benega bine; nyoña isa
yuine, mine soli. Ke faña nyoñ ebiôm 20
bine, togo na, biôm bîmvè afan Ijïpt
ibine.

Ane bon Isréèl beña bo nal: ane 21
Jôsef aña vè bo alañ-ngiñelète ane Férô
aña zu nye: anaña vè bo biji e dule.
Ananga vè bo besese bengo: nge èbé 22
Bènjamin anga vè bedola-bemiaña mi-
nkama mila ne bengo betan. Ananga 23
lôm èbé tata yuia beburu betan benga
bap biôm bîmvè Ijïpt, ye beburu-be-

benega awôm bengà bap fôn ye mfèma
ye biji bivok èbé tata yuia e dule dia.

24 Ido anga lôm bo-benyañ bia, ane beña
ke: anaña zu bo na, Mine taga yuia
e nzin.

Jékob awôge fwé Jôsef.

25 Ane beña bèta ne kôt Ijipt, be kui
26 afan Kénan èbé Jékob isa wôa. Ane
beña zu nye na, Jôsef a nge n'ényiñ,
inye ke ane nzué afan Ijipt ese: ane
nlèm Jékob ôna zekila, togo na, a
27 yèbege dia mezô môa. Ane beña zu
nye mezô mesese Jôsef anga kobo ne
bo: ane ngeñe aña yèn alañ-ngiñelète
Jôsef aña lôm e nyoñ nye, wèna nlèm
28 Jékob isa wôa ônga lèt: Ane Isrèèl
aña zu na, Ine jam anèn: Jôsef emon
wam a nge n'ényiñ: m'ake nye yèn
ngeñe m'abe wu.

46

Isrèèl ake Birsyiba. Anyame akobo ne nye.

1 Ane Isrèèl aña tok, ne biôm bise
binga to ne nye; ananga yui betyit
ne jike bo èbé Anyame isa yuia Aizak.
2 Ane Anyame anga kobo ne Isrèèl
e ndem aluse, ananga zu na, Jékob,
3 Jékob. Ananga zu na, Me nyine. Ana-

nga zu na, Me ne Anyame, Anyame iso
 yuie: ke ko woñ e sikila Ijipt: togo
 me ke we bo ayoñ anèn eval. Me ke 4
 sikila ne we Ijipt: me ke fogo we bèta
 buli: Jôsef inye ke a ke bèt ewo yuia
 e mis mie.

Isrèèl anzu Ijipt.

Ane Jékob anga tèbe ve kôte Bi- 5
 rsyiba: ane bon Isrèèl beña bape Jékob
 isa wôa, ne bon bôa, ne benega bôa,
 alañ-ngiñelète iti, Férô anga lôm do
 e bape nye. Ane beña nyoñ benyat 6
 bôa, ne biôm biôa bise benga kus afan
 Kénan, ane beña kui Ijipt, Jékob ne
 bon bia besese ne nye: Ebo bia befam, 7
 ne bendé bia, ne bo be-benega bia, ne
 bendé bia bebenega, ebon bia besese
 anga ke ne bo Ijipt.

Mi bon Isrèèl beña ke tobo Ijipt.

Ane mi bon Isrèèl, benga ke Ijipt, 8
 Jékob ne bon bia, mio mine: Rubèn
 emon-ôsua Jékob: Ye bon Rubèn, 9
 Hanok, ye Falu, ye Hèzron, ye Karmi.
 Ye bon Simion: Jèmuèl, ye Jamin, ye 10
 Ôhad ye Jakin ye Zôhar, ye Syaul
 emon emenega Kénan. Ye bon Livai: 11
 Gersyôn ye Kôhat ye Merari. Ye bon 12
 Juda, Er, ye Ônan ye Syila, ye Férez

- ye Zara : nge Er ye Ônan benga wu
 afan Kénan. Ane bon Férez be mbe
 13 Hèzron ye Hamul. Ye bon Isakar :
 Tôla ye Fuva, ye Job, ye Syimron.
 14 Ye bon Zèbulon : Sirèd ye Ilon ye
 15 Jalil. Ebô' bane be ne bon Lia, anga
 bie èbé Jékob e Padanaram, ye mon-
 emenega yuia Daina : bo-befam bia bese
 ye bo-bebenega bia bese be mbe mewôm
 mela ye bela.
- 16 Ye bon Gad : Zifion ye Hagi, Syuni,
 ye Èzbon, Irai ye Arôdai ye Arilai :
- 17 Ye bon Asyer : Jimna ye Isyua ye
 Isui, ye Biraia, ye Sira kal zôa : ye
 18 bon Biraia : Hiber ye Malkièl. Ebô'
 bane be ne bon Zilpa, Léban anga vè
 nye èbé Lia ngon yuia : ananga bie bon
 ba èbé Jékob : bôt awôm ye besam.
- 19 Ebon Rétyèl ngal Jékob : Jôsef ne
 Bènjamin.
- 20 Ane bon benga biali èbé Jôsef, ngeñ'
 anga to afan Ijipt, be mbe Manase ne
 Ifréim : Asinat ngon Potifira prèt Ôn
 anga bie bo èbé nye.
- 21 Ane bon Bènjamin be mbe Bila, ne
 Biker, ne Asbèl, ne Gira, ne Naaman,
 Ithai ne Rôs, Mupim ye Hupim ye Ard.
- 22 Ebô' bane be mbe bon Rétyèl, benga
 biali èbé Jékob : bôt bese be mbe awôm
 23 ye bené. Ye bon Dan, Husim. (24) Ye

bon Naftelai, Jazil ye Guni ye Jizer ye Syilèm. Ebô' bane be ne bon Bilha, 25 Léban anga vè nye èbé Rétyèl ngon yuia; ananga bie bo èbé Jékob: bôt bese be mbe zangwal.

Bon bese Jékob bengà ke ne nye 26 Ijpt be mbe mewôm mesam ye besam. Ane bon Jôsef, bengà biali èbé nye 27 Ijpt, be mbe bôt bebé: bôt bese nda Jékob, bengà ke Ijpt be mbe mewôm mesam y'awôm.

Jôsef abôma n'isa wia.

Anaña lôm Juda ôsu yuia èbé Jôsef, 28 e lète nye e fa Gôsyèn. Ane Jôsef 29 aña kôm ôlañ-ngiñelète yuia, anaña bèta ne ke bôma n'isa wia Isrèèl, e Gôsyèn; anaña bôma ne nye, anaña ku e kiñ zia: anaña yi e kiñ zia ébèm énen. Ane Isrèèl aña zu Jôsef na, 30 Me ke wu va, togo me yèn asu dia, ô nge n'ényiñ.

Jôsef ayègele bo-benyañ bia mezô be ke kobo ne Férô.

Ane Jôsef aña zu bo-benyañ bia, 31 ne bôt ndé isa yuia na, Me ke bèt, ne bôme fwé Férô, ne zu nye na, Bo-bejañ bam, ye bôt nda isa wam, bengà tate tob' afan Kénan, be so èbé me:

32 **Befam** be ne bebagali-mintôma: togo
 na ésé zôa énga to e jè mintôma: ane
 be vaga so ne mintôma miôa, ne benyat
 33 bôa, ne biôm bise b'abèle. **E** ke bo
 na, ngeñe Férô a ke mine lé, ne zu na,
 34 Nz'ésé mine bo? **Wèna** mine ke zu
 na, Minsaka mie minga bebagali mi-
 ntôma ne so ngeñe minga to boñe ne
 ngeñe bi to nyi: wèna mine ke tob'afan
 Gôsyèn: togo na Bijiptian b'avine be-
 begali-mintoma bese.

47

*Jôsef alète bo-benyañ betan, n'isa, èbé Férô. Férô
 avè bo afan Gôsyèn. Jékob avè Férô abota.*

1 **Ane Jôsef** aña so, ve bôm Férô na,
 Isa wam, ye bo-bejañ bam, ye min-
 tôma miôa ye benyat bôa, ye biôm bise
 b'abèle, beña so afan Kénan ne nzu kui
 2 afan Gôsyèn. **Ana**ña nyoñ bo-benyañ
 bia betan, anaña ke bo èbé Férô.
 3 **Ane Férô** aña sile bo-benyañ bia
 na, Ésé zine ine na? **Ane** beña zu
 Férô na, Minsaka mie mi ne bebagali-
 4 mintôma, bie ne betata bah. **Ane**
 benga zu Férô na, Bi nga so e tob'afan
 di, togo na minsaka mie mi sidia ne
 biji e mintôma miôa, togo nzé nga

bo ndèn afan Kénan. Ido val ngongol, yèbege na, minsaka mie mi tobege afan Gôsyèn.

Ane Férô aña zu Jôsef na, Iso yuie 5 ne bo-benyañ bie bengas so èbé we. Afan Ijïpt en'ôsu yuie : e vôm ône mvè 6 afan di iso a tobege iti, ne bo-benyañ bie ; be tobege afan Gôsyèn : nge w'a-yène bôt be ne nkel ne bo, boñe bo bebagali benyat bam.

Ane Jôsef aña so ne Jékob isa yuia, 7 atèle nye asu Férô. Ane Jékob aña vè Férô abota. Ane Férô ana sile 8 Jékob na, Mimbu ényiñ zie mi to na ? Ane Jékob aña zu Férô na, Melu mi- 9 mbu e dule dam me ne nkama ne mewôm mimbu mela : melu mimbu ényiñ zam menga to ôbiagebiage n'abé : me nga bèm dia ane melu mimbu ényiñe betata bam, ne melu e dule dôa. Ane 10 Jékob aña vè Férô abota, ananga kôt asu Férô.

Ane Jôsef aña vè isa yuia ne bo-11 benyañ bia, éto afan Ijïpt, vôm mvè, afan Ramesis, nson ane Férô anga zu nye. Ane Jôsef aña vè isa yuia biji, 12 ne bo-benyañ bia, ne bôt isa yuia besese.

Jôsef asôm syika ye mintôma ye menyôl ye mebeñ Bijiptian èbé Férô.

- 13 Ane biji bi mbè dia afan ese, togo na nzé enga to ndèn, ido afan Ijpt y'afan ese Kénan menga to ke ki e
- 14 jam nzé. Ane Jôsef anga kôa syika esese enga yèneba afan Ijpt, y'afan Kénan, e fôla ne fôn benga sôm, ane Jôsef anga né syika e nda Férô.
- 15 Ngeñe syika enga man afan Ijpt, y'afan Kénan, Bijiptian bise binga so èbé Jôsef, ve zu na, Vage bie biji, togo na bi ke wu ye zi asu die? togo
- 16 na syika enga mam. Ane Jôsef anga zu na, Vage betyit bine: wèna me ke mine vè biji e fôla ne betyit bine,
- 17 nge syika enga man. Ane benga so ye betyit bôa: ane Jôsef anga vè bo biji e fôla ne minkalibaiñ, ye mintôma ye bekaba ye benyat ye beburu: ananga vè bo biji e fôla ne betyit bôa bese mbu ôte.
- 18 Ngeñe mbu ôte ônga man, benga so èbé nye mbu bé, ve zu nye na. Bi nsoli dia zo èbé tata wah na, syika zah enga man: tata wah inye ke a bèle benyat bah: ezôm é lege dia fe e mis e tata wah, fogo ve menyôl mah, ye
- 19 mebeñ mah. Ido ye bi ke wu e mis

mie, afaka ne bie ne mebeñ mah? Sômega bie ye mebeñ mah e fôla ne biji, wèna bie y'afan dah bi ke to minsaka èbé Férô: vage bie biji e bé, na bi né nyiñ, ye wu dia, y'afan e tobo dia ke bôt.

Ane Jôsef aña sôm afan Ijipt esese 20 èbé Férô: togo na Bijiptian binga sôm môl ase abeñ dia, togo na nzé enga bi bo: ido afan enga to èbé Férô.

Ejam bôt, anga ke bo e mal menèn 21 ye so suka mboti afan Ijipt ne ke suka mbok. Fogo ve mebeñ beprèt anga 22 sôm dia mo, togo na beprèt benga to ye mebeñ Férô anga vè bo, ane benga ji biji Férô anga vè bo: ido benga sôm dia mebeñ môa.

Wèna Férô anga zu bôt na, Degega, 23 menga sôm mine ému ye mebeñ mine èbé Férô: degega, m'avè mine fès e bé, mine ke miase mebeñ. Wèna a 24 ke bo na, biji bi ke fa, éfas étan mine ke vè zo èbé Férô, ye bifas biné bi ke to èbé mine, e bo fès e miaba, ye biji èbé mine y'èbé bôt bine ye boñe bine. Ane benga zu na, Ônga nyie binyiñ 25 biah: bi nyoñe ngongol e mis etata wah, wèna bi ke to minsaka èbé Férô. Ane Jôsef anga bo zo asumega afan 26 Ijipt ne ke ému, na, Férô anyoñ éfas

étan : fogo ve mebeñ beprèt, Férô anga nyoñ dia mo.

Isréèl afan Gôsyèn. Mimbú ényîñ Jékob. Akobo ejam e soñ zia.

- 27 Ane Isréèl anga mobo afan Ijipt, afan Gôsyèn : ane benga to ye biôm wi, ane benga vèm, ve bo abi anèn.
- 28 Ane Jékob anga tobo afan Ijipt
29 mimbú awôm ye zangwal. Ane aboñ engá zile bé na, Isréèl a wak ; anaña lé emon yuia Jôsef ne zu nye na, Nge me yèna ngongol e mis mie, kege, ngongol, ewo wie abé dam esi ; lètege me mam me ne ngongol ye mam me ne sôsôwe ; ngongol, ô taga je me Ijipt :
- 30 Nge me ke bôme ne betata bam, ô ke me bap ne kôt Ijipt, ô ke me je e vôm
31 mesoñ môa. Ananga zu na, Me ke bo an' ô vaga zô. Anaña zu na, Kanenge me soñ èb' Anyame. Anaña kan èbé nye. Ane Isréèl aña butebe si énoñ eyô.

48

Isréèl akon. Jôsef ake ne bon bia bebé e yèn nye. Isréèl a vè bo abota.

- 1 Emam mane menga lôtega fe, ve bo na, môt anga zu Jôsef na, Degege, iso yuie akon : ananga ke ye bon bia bebé,

Manase ye Ifréim. Ane môt anga zu 2
 Jékob na, Degege, emon yuie Jôsef anzu
 èbé we: wèna Isréèl anga yèm nyôl
 zia, ve tobo si énoñ. Ane Jékob aña 3
 zu Jôsef na, Anyame ki esese anga lète
 nyôl zia èbé me e Luz afan Kénan,
 ananga vè me abota, Ananga zu me 4
 na, Degege, me ke bo we e bie bôt abi:
 me ke vè afan di èbé bon bie be ke tobo
 mvus zie e tobo afan dôa mbè mbè.

Nge vane bon bie bebé, Ifréim ye 5
 Manase, bengà biali èbé we afan Ijipt
 val m'abe so èbé we e Ijipt, be ne bon
 bam; nson ane Rubèn ne Simion, be
 ke tobo bon bam. Ye bon bie ô ke 6
 sukila bie, be ke tobo èbé we, be ke
 yôba e mi bo-benyañ bôa afan dôa.

E jam dam, ngeñe menga so Padan, 7
 Rétyèl anga wu ye me afan Kénan ngeñe
 binga wuli ye to bé Ifrat: ane menga
 je nye wi e nzin Ifrat: ido ne Bètléèm.

Ane Isréèl anga dege bon Jôsef, 8
 ananga zu na, Benza bane? Ane Jôsef 9
 anga zu isa na, Ebo be ne bon bam;
 Anyame anga vè me bo e vôm yui.
 Ananga zu na, Nzake ye bo, ngongol,
 èbé me, wèna me ke bo vè abota.

Ane mis Isréèl minga to njim, togo 10
 na, ambe nôm, ke fe tuga yèn. Ane
 Jôsef anga so ye bon bia bé ne Isréèl:

- 11 ananga vè bo meté, ye nyaba ne bo. Ane
 Isréèl anga zu Jôsef na, Menga kwana
 dia na, me ke yèn asu die : nge, degege,
- 12 Anyame anga lète me bon bie ke. Ane
 Jôsef anga kuli bo ye so nzañ meboñ
- 13 mia, ananga kutebe y'asu e si. Ane
 Jôsef anga ke ye bo bebé, Ifréim e wo
 meyôm yuia e wo meyal Isréèl, ye
 Manase e wo meyal yuia e wo meyôm
- 14 Isréèl, ananga ke bo bé èbé nye. Ane
 Isréèl anga sam wo yuia meyôm, ye bi
 wo e nlô Ifréim, ambe moñe, ye wo
 meyal wia e nlô Manase : ananga yèm
 jam anga bo : togo na Manase ambe
- 15 mon-ôsua. Ananga vè Jôsef abota,
 nyina, Anyame, betata bam bengal wuli
 ôsu wia, Anyame anga vè me biji ényiñ
- 16 zam esese ne ke ému ; Énjèl anga kôte
 me nzuk ôse, a vage bon bane abota ;
 ejui dam y'ejui Ébrahim ne Aizak, be
 yôge do èbé bon bane : be vèmege ye
 bo bôt abi nzañ e si.
- 17 Ngeñe Jôsef anga yèn na, isa anga
 ke ewo meyôm yuia e nlô Ifréim, anga
 nyège dia nal : ananga togo wo isa,
 anga yi va wo e nlô Ifréim ye ke wo e
- 18 nlô Manase. Ane Jôsef anga zu isa na,
 Sa nal, Atat : togo na mô' nyi ane nya-
 mô't : kege wo meyôm yuie e nlô yuia.
- 19 Ane isa anga tô, nyi na, M'ayèm, emo'

wam, m'ayèm : inye ke a ke bo ayoñ, inye ke a ke tobo nèn : nge m'abèle fogo monenyañ yuia ane moñe a ke bo nèn ye dañã nye, ye bon bia be ke bo meyoñ abi.

Ananga vè bo abota jô ete, nyi na, 20 Isrèèl be ke tu abota y'ejui die, ye zu na, Anyame a boñe we ane Ifréim y'ane Manase : ananga ke Ifréim ôsu ye Manase mvus.

Ane Isrèèl anga zu Jôsef na, Degege, 21 m'awu : nge Anyame a ke tobo ne mine, ye bèta lète mine afan betata bine.

Ane menga vè we éfas évoti ye dañã 22 bo-benyañ bie, menga bi zo e wo Amôrait ye fa zam y'ényiga zam.

49

Jékob avè bon bia abota.

Ane Jékob aña lé bon bia, ve zu bo 1 na, Sulega, wèna me ke mine yègele mam mine ke yèn melu ôsu. Sulega, 2 béga, bon Jékob, béga Isrèèl isa yuine.

Rubèn, wèni, mon-ôsua wam, ki zam, 3 atatege ngul wam, avèma mvè, ngul mvè : W'aveñiza nson ane mejim, 4 w'akôge dia dañ : togo na ônga bèt énoñ iso yuie, ônga bo jam mvin iti : anga bôme énoñ zam.

- 5 Simion ne Livai be ne bo-benya-fogo :
 6 mefa môa me ne ngèt. Nsisim wam, ô
 taga tobo isok zôa; asula dôa, akuma
 dam, ô taga ke wi: togo na n'ayé dôa
 benga yui môt, ye nlèm wôa abé benga
 7 yui nkagali. Ayé dôa e tobege eyogia,
 togo na engà to ngèt: me ke kane bo e
 Jékob, ye tyam bo e Isréèl.
- 8 Juda, bo-benyañ bie be ke we sèmi :
 ewo yuie ô ke tobo e kiñ ebôt b'asiñe we ;
 bon iso yuie be ke kutebe si èbé we.
- 9 Juda ane mon nze : ônga bèt ye so mbim,
 emo'wam : anga kutebe si, anga mome
 10 ane tyit ; nza ke kwekele nye ? Ntum
 kuma w'énkôte dia èbé Juda, ye nzué
 w'énkôte dia èbé bon bia, ne ke Syailô
 11 a ke so : inye ke a ke sula bôt. Atyiñede
 buru wia e nkol, ye mon buru e nkol
 mvè : anga kil bitô bia y'ivé, ye bengo
 12 bia ye meki bibuma b'abo ivé. Mis mia
 mi ke tob' évèle n'ivé, ye mesôñ mia me
 ke tobo n'afum ne menyañ.
- 13 Zèbulon a ke tobo misège ôsui : a ke
 tobo misège e bilin : afan dia e ke tobo
 ne ke Zaidon.
- 14 Isakar ane buru ye ki, a kutebe si
 15 nzañ mimvabe mibé : Ananga yèn na,
 awéga ene mvè, y'afan ene mvè : ananga
 viribe ètul zia e bap, ananga to nsaka
 y'ôba.

Dan a ke kik nsañ èbé bôt bia, nson 16 ane ayoñ avoti e meyoñ Isréèl. Dan 17 ane nyo e nzin, fé e nzin, alô étyinigi nkalibaiñ, ido mô t anga bèt eyô aku si mvus. Menga yani enyie zie, Jehôva. 18

Gad, nsama bôt b'asa be ke luma ne 19 nye; nge inye a ke dañe bo mvus.

Ye so Asyer mfèma yuia ô ke tobo 20 mvè: inye ke a ke bo biji bimbè bekuma.

Naftelai ane ngal mvul bengal tyi 21 nye: avè mezô me ne mvè.

Jôsef ane éli z'awum, éli ye bibuma 22 ô t ô ñ afeñ: metèm mia m'abèt nkagali eyô. Bôt ényiga bengal lète nye nzuk 23 anèn, bengal wa èbé nye, ye tyita ne nye. Nge ényiga zia énga to ye ki, ye 24 mo mia menga boba ngul ye mo Anyame ki Jékob, ye so mbagali-mintoma, akok Isréèl; Mbèna y'Anyame iso yuie, 25 a ke vol we, ye Anyame a ke vè we mekota ye so jô eyayô, mekota ye so ô sui ô ne si, mekota mebi, mekota mèbm. Mekota iso yuie m'adañe mekota minkôl 26 mitôl, ye mam mbeñ e minkôl mi ne mbè mbè; mekota mete me ke tobo e nlô Jôsef, e nlô mô t anga dañe bobenyañ bia.

Bènjamin a ke zeñ tyit ane nze; kidia- 27 se a ke ji tyit, angôgase a ke ba mbim.

28 **Meyoñ** mane mese me ne meyoñ awôm ye mebé Isréèl; mezô mane me ne mezô isa wôa anga kobo ne bo, ye vè bo abota: meyoñ mese anga vè mo me-bota môa.

Jékob ayègle bon bia evôm be ke nye je. Awu.

29 **Ananga** tyin bo, ye zu bo na, Me ke ke èbé bôt bam bengata wu; jèga me ye betata bam e nda akok ene abeñ
 30 **Ifron Hitait, E** nda-akok ine afan Kénan, Ébrahim anga sôm zo y'abeñ Hitait, e tobo vôm yuia e je bôt iti.
 31 **Eval** bengata jè Ébrahim ye Séra ngal yuia: eval bengata jè Aizak ye Rebèka
 32 ngal yuia: y'eval mengata jè Lia. **Asôm** abeñ ye nda akok ine iti engata to èbé bon Hèt.
 33 **Ngeñe** Jékob anga mana tyin bon bia, anga bète mebo mia énoñ iti, anangata wu, ve ke èbé betata bia.

50

B'ayi du e jam awu Jékob.

1 **Ane** Jôsef aña ku asu isa yuia, anangata
 2 yi du èbé nye, ye vè nye meté. **Ane** Jôsef aña zô minsaka mia bengañ e bagali mbim isa ye biañ: ane bengañ beña
 3 bagali mbim Isréèl ye biañ. **Ane-melu**

mewôm mené menga lô t èbé nye, togo na b'abo melu nal èbé bôt, be kaga bagali mimbim miôa ye biañ; ane Bijiptian beña yi du èbé nye melu mewôm zangwal.

Jôsef ake afan Kénan e je isa.

Ngeñe melu du menga man, Jôsef 4
 aña kobo ye bôt nda Férô, nyi na, Nge
 menga yèn ngongol e mis mine, kobege,
 ngongol, e melo Férô, ye zu na, Tata 5
 wam anga bo me e kan soñ, ananga zu
 na, Degege, m'awu: e soñ zam menga
 fak èbé nyôl zam afan Kénan, ewi ô ke
 je me. Ido sige me, ngongol e bêt
 ye je tata wam, wèna me ke bèta so
 ane. Ane Férô anga zu na, Bètege, ye 6
 je iso wie, ane nye anga bo we e kan
 soñ.

Ane Jôsef aña bêt e je isa wia: ane 7
 bengal ke ne nye, afaka ne minsaka
 mise Férô, ye benyabôt e nda zia, ye
 benyabôt bese afan Ijpt. Ye nda ese 8
 Jôsef, ye bo-benyañ bia, ye nda isa
 yuia: fogo ve bon bôa, ye betyit bôa,
 ye benyat bôa, bengal lége bo afan
 Gôsyèn. Ane bengal ke ne nye, afaka ne 9
 mingiñelete ye bôt-minkatibaiñ. Ane
 nsama ônga to ônèn.

Ane bengal so e ndeke Atad, evôm aña 10

tyak biji, ône e kinig'ayat e Jordan, ane bengaya yi du anèn wi: ananga bo du 11 éb'isa melu zangwal. Ngeñe bôt afan ete, Bekénanait, bengaya yèn du e ndeke Atad, bengaya zu na, Du di ene du ye nzuk anèn èbé Bijiptian: ido bengaya yô vom ôte na, Abèl-mizraim, ene e kinig'ayat e Jordan.

12 Ane bon Jékob bengaya bo èbé nye 13 ane nye anga zô bo: Togo na bon bia beña bap nye afan Kénan, ye je nye enda-akok abeñ Makpila, Ébrahim anga sôm zo y'abeñ èbé Ifron Hitait, ôsu Mamre, e tobo vôm yuia e je bôt.

14 Ane Jôsef aña buli afan Ijpt, inye, ye bo-benyañ bia, ye bô'besese beña ke ne nye e je isa wia, ngeñe anga mana je isa.

Bo-benyañ Jôsef v'akwé nye ngongol e jam bo mam mebé bengaya tata bo nye. Akobo ne bo mezô memvè.

15 Ngeñe bo-benyañ Jôsef bengaya yèn na, isa wôa a mana wu, bengaya zu na, Jamenziñ Jôsef a ke vine bie, a ke fogo bie buli mam mebé mesese binga bo nye. 16 Ane bengaya lôm ntôl èbé Jôsef ne zu na, Iso yuie anga kobo ngeñ'abe wu, 17 anga zu na, Mine zôge Jôsef na, Jamege, ngongol, mam mebé bo-benyañ

bie, togo na benga bo we abé. Ido bi kwé we ngongol na, Jamege mam mebé minsaka Anyame isa yuie. Ane Jôsef aña yi ngeñe beña kobo ne nye. Ane¹⁸ bo-benyañ bia bo ke benga ke, ye butebe si asu dia: ane benga zu nye na, Degege, bi ne minsaka mie. Ane¹⁹ Jôsef aña zu bo na, Ke mare: ye me ne éto Anyame? Mine nga tèb'isok e²⁰ bo me jam abè: nge Anyame anga yi bo jam mvè, ane ato ému, e nyie bôt abi ényiñ. Ido vane, mine taga mare.²¹ Me ke bagali mine, ye bon bine. Ananga vole milèm miôa, ne kobo ne bo mezô memvè.

Mimbu ényiñ Jôsef. A zu na, be vage lives bia afan Ijpt. Aña wu.

Ane Jôsef aña tobo Ijpt, èmièn, ne²² bon isa yuia. Ane Jôsef anga to ényiñ nkama mimbu, ne mimbu awôm. Ane²³ Jôsef anga yèn bendé bia, ebon Ifréim. Ebon Makir emon Manase ebo ke benga yaleba e meboñ Jôsef.

Ane Jôsef aña zu bo-benyañ bia na,²⁴ Me wua: nge Anyame a ke fogo so èbé mine, a ke mine va afan di ne ke mine afan anga kane soñ èbé Ébrahim, ye Aizak, ye Jékob. Ane Jôsef aña bo²⁵ bon Isrèèl e kane soñ, ananga zu na,

Anyame a ke fogo so èbé mine, wèna mine ke va bives biam ne kôte va.

26 Ido Jôsef anga wu, anga to nkama mimbu ne mimbu awôm: ane benga bagali mbim yuia ne biañ, ane benga ke nye évara-mbim e Ijipt.

SOMMAIRE.

	PAGE
Anyame abo biôm bise. Alu ôsua. Ndèndañ. Alu bé. Jô	3
Alu lal. Si nkôt; ôbut, ye bilok, ye bili. Alu né. Nlô-jô, ngon, y'atété	4
Alu tan. Kos y'anon. Alu sam. Betyit, ye biôm bi ayaka si. Môt	5
Biji. Alu zangwal. Sono	6
Mam Anyame anga bo. Môt. Abeñ Idèn	7
Anyame atué Adam abeñ Idèn. Adam ayô betyit mi miôa. Anyame abo menega	8
Nyo aduk menega. Inye bafam b'aji ébuma Anyame anga kam zo	9
Anyame asile bo jam be vaga bo	10
Anyame avè nyo eyogia. Nzuk menega a ke yèn. Nzuk fam a ke yèn. Jui menega. Mengo	11
Anyame atyita ne Adam ba Iv, e kôt abeñ Idèn. Kén ye Ebèl	12
Bon ye bendé Kén	14
Sèth. Bon ye bendé Adam	15
Inok. Nôa	17
Bôt abi bengà biali esi ane	18
Bôt b'abo mam mebé. Anyame ayi jañ bo, fogo ve Nôa, môl mvè. Anyame ayègele Nôa e bo élin énen.	19
Anyame azu Nôa e nyi élin iti. Nôa anyi élin iti	21
Anyame anoñ mveñ e jañ bôt	22
Mejim m'avè. Nôa akul nji y'ôbeñ	23
Anyame azô Nôa e kôt élin	24
Nôa alôñ olter e sèmi Anyame. Anyame ayaga ne nye. Anyame avè Nôa abota. Biji	25
Bôt be taga ji meki. Môt a kaga yui mô' mbok, èmièn awak. Anyame a bo maka ne Nôa	26

Ndutum ône ndèm maka. Bon Nôa. Nôa asok ivé.	
Kéнан an' éyogia. Syèm ye Jéfèt b'anyoñ abota	27
Nté ényiñ Nôa. Awu. Bon ye bendé ebon Nôa	28
Nkobo mboti esi ane. Bôt b'ayi lôñ bètanda ndèn	31
Bon ye bendé Syèm	32
Tèra, isa Ébram	33
Jehôva alé Ébram. Ébram akôt afan dia ...	34
Jehôva ayaga ne Ébram. Ébram ake Ijipt. Férô anyoñ ngal Ébram, ve sukila buli nye ...	35
Ébram akôt Ijipt	36
Ébram ba Lot b'akana. Lot ake e fa Sodom ...	37
Jehôva a bèta yaga ne Ébram. Bekuma bené b'aluma ne bekuma betan. Lot abili	38
Ébram anyie Lot. Ébram ye Mèlkizedèk ...	40
Ébram ye kuma Sodom. Anyame ayaga ne Ébram	41
Anyame avè Ébram ndèm	42
Anyame akobo ye Ébram aluse	43
Sérai avè Hégar èbé Ébram. Sérai atyita ne Hégar	44
Enjèl ayaga ne Hégar	45
Anyame a bèta yaga ne Ébram. Ayô nye jui na, Ébrahim	46
Anyame ayègele Ébrahim e kike befam. Anyame azu na, Sérai a ke bie monefam. Ayô nye jui na, Séra	47
Ébrahim akike befam	48
Bénjèl bela b'anzu èbé Ébrahim. Anyoñe bo mvè	49
Jehôva azu na, Séra a ke bie mon. Jehôva ayègele Ébrahim na, a ke ja Sodom ye Gômora ...	50
Ébrahim akwé Anyame ngongol e jam e Sodom ...	51
Bénjèl bebé b'anzu e Sodom èbé Lot. Bôt Sodom b'ayi lète bo jam ôson. Lot akam bo ...	53
Bénjèl b'atyin Lot e kôt e Sodom	54
Lot ake Zôar	55
Jehôva aja Sodom ye Gômora ye ndôa. Ngal Lot aveñiza akôn nku. Bon-bebenega Lot b'abie bon èb'isa wôa	56
Ébrahim asé ngal. Anyame abagali Séra. Abimelèk abuli Séra èbé Ébrahim	57
Aizak abiali : akikeba	60
Ébrahim alôm Hégar ba Isméèl e kôt nda zia ...	61
Enjèl akobo ye Hégar. Ébrahim ba Abimelèk b'abo maga	62

	PAGE
Anyame azu Ébrahim e yui Aizak èbé nye ...	64
Énjèl akam Ébrahim e yui Aizak. Jehôva avè Ébra- ham meyaka menèn	65
Bon Nahor nẹ ke Rebèka	66
Awu Séra. Ébrahim asôm abeñ ye nda-akok e jè bôt	67
Ébrahim alôm nsaka e zeñ ngal èbé Aizak ...	69
Rebèka	70
Léban anyoñ nsaka Ébrahim. Nsaka Ébrahim akobo mezô isa wia	72
Léban ye Bètuèl b'ayèbe	74
Rebèka ayèbe ke ye nsaka Ébrahim. Aizak aluke nye	75
Bon Ébrahim ye Ketura	76
Biôm Ébrahim anga lige. Ébrahim awu : ajèba. Anyame alète Aizak mivè	77
Bon Isméèl. Isméèl awu. Abiali Jékob ba Iso ...	78
Iso asôm nyamôte wia èbé Jékob	79
Aizak ake afan Befilistin. Anyame akobo ne nye ...	80
Aizak asé ngal. Aizak avèm	81
Aizak afak atôñ mejim	82
Jehôva akobo ne Aizak. Abimelèk anzu èbé Aizak e bo maga ne nye	83
Iso aluke beyal. Aizak alôm Iso e zeñ tyit ...	84
Rebèka ayègele Jékob e duk isa	85
Jékob aduk isa ye nyoñ abota dia	86
Iso anzu ye tyit : awôge fwé, ve wôge nyan ndèn. Aizak avè nye abota	87
Iso ayi yui Jékob. Rebèka atyin Jékob e mate ...	89
Aizak avè Jékob abota, ve lôm nye e zeñ ngal. Iso aluk ngon Isméèl	90
Dule Jékob. Ayèn mpandini. Anyame ayaka ye nye	91
Jékob ayaka n'Anyame. Jékob anzu ôtôñ afan Karan	92
Rétyèl ye Jékob	93
Léban anyoñ Jékob. Léban ayaga ne Jékob e vè nye ngal	94
Jékob aluke Lia ne Rétyèl	95
Lia abie bo-befam bené	96
Rétyèl avè Jékob nsaka-menega wia : abie bon-befam bebé	97
Lia avè Jékob nsaka-menega wia. Inye ke abie bon- befam bébé. Lia abie bon-befam bébé ye mon- emenega mboti	98

	PAGE
Rétyèl abie Jôsef. Jékob ayi kôte. Léban ayaga ne nye mféfé azô	99
Mam Jékob anga bo e nyoñ biôm abi	101
Jékob akôt nda Léban	102
Léban abé Jékob. Anyame akobo ye Léban aluse. Léban avè Jékob bizô	104
Jékob akobo. Léban azeñ biyèma bia	105
Jékob avè Léban bizô	106
Jékob ba Léban b'ayaka meyaka	107
Bénjèl b'abôma ne Jékob	108
Jékob alôm mintôl èbé Iso. Mintôl mi abuli. Jékob ako woñ. Akobo n'Anyame	109
Jékob alôm betyit èbé Iso	110
Jékob asiñe ne énjèl	111
Iso abôma ne Jékob n'angom.	112
Iso ba Jékob b'akana. Jékob anzu Salèm	114
Syikèm abo ébon ye Daina. Jékob awôge fwé. Bon Jékob b'aya anèn. Syikèm ayi luke Daina. Bon Jékob b'ayaga ne nye	115
Hamor ye Syikèm ye befam bese e jal dôa, b'akikeba. Simion ba Livai b'ayui bo bese, ve sa biôm biôa	117
Anyame alôm Jékob e Bètèl. Jékob ava biyèma èbé bôt bia	118
Jékob anzu Bètèl. Asèm' Anyame	119
Anyame avè Jékob abota. Rétyèl abie mon, ve wu ...	120
Jékob awuli. Rubèn abôme ne menega isa. Bon Jékob. Jékob anzu èbé Aizak. Aizak awu ...	121
Benega Iso bela. Bon bôa. Iso atok: a ke tobo nkôl Sir	122
Bon ye bendé Iso. Bekuma benga biali èbé bon Iso	123
Bon Sir ye bekuma bôa	124
Bekomanda afan Idom. Bekuma benga biali èbé Iso	125
Israèl anyege Jôsef. Bobenyañ Jôsef b'avine nye. Jôsef ayèn mendèm mebé	126
Israèl alôm Jôsef èbé bo-benyañ	127
Bo-benyañ Jôsef b'ayi nye yui. Rubèn akam nye. B'awa nye ibé iti	128
B'asôm Jôsef èbé Bemidianait. Rubèn awôg ôlun ...	129
B'aduke Jékob ye minal. Jékob awôg ôlun. Bemidia- nait b'asôm Jôsef èbé Potifar. Juda abie bon bela	130
Er aluke Témar. Anyame ayui Er ne Ônan ...	131
Témar aduke Juda. Juda abôme ne nye ...	132

	PAGE
Juda azu na, Témar awak. Asukila kam nye ...	133
Témar abie mimbias. Jôsef ayaiñ Potifar ...	134
Ngal Potifar akoñ Jôsef e bo mezuia. Jôsef atô ...	135
Ngal Potifar akobo minal e jam e Jôsef. Jôsef ake mbôk ...	136
Anyame ane ye Jôsef e nda mimbôk. Bôt Férô bebé e nda-mimbôk. B'ayèm mendèm ...	137
B'alé Jôsef mendèm môa. Jôsef ayègele mo ...	138
Féro abo ane Jôsef anga zu ...	139
Férô ayèm mendèm mebé. Ayèn dia môt e kèla mo	140
Mbagali-ivé azu Férô e jam Jôsef. Férô alé Jôsef. Alé mendèm mia èbé nye ...	141
Jôsef akèla mendèm Férô ...	142
Jôsef ayègele Férô mam nkel e bo ...	143
Férô abo Jôsef kuma ndèn ...	144
Jôsef akusi biji abi. Abie bo-befam bebé. Mambu mi nzé mi anzu. Bôt b'anzu èbé Jôsef e sôm biji	145
Jékob alôm bo-befam bia awôm e sôm biji Ijipt. ...	146
Jôsef a tate lète bo abé ...	147
Jôsef azu na, Bènjamin a nzak. B'ayèn ngongol e jam benga tate bo monenyañ. Jôsef akake Simion ...	148
B'ake ye biji ye bedola bôa ...	149
B'abôm isa fwé. Jékob azu na, Bènjamin a taga ke ...	150
Isréèl ayèbe na, Bènjamin ake Ijipt ne bo-benyañ	151
Jôsef alète bo-benyañ bia mam memvè ...	153
Jôsef asoli ngôñ zia ifuga Bènjamin. Bo-benyañ Jôsef b'ake. Jôsef alôm môt e bé bo. B'abuli jal ...	155
Jôsef asile bo jam beña bo. Juda alé milañ miôa èbé Jôsef ...	157
Jôsef alète nyôl zia èbé bo-benyañ bia. Akobo ne bo mezô memvè ...	159
Jôsef alôm bo-benyañ e nyoñ isa ...	160
Férô awôge fwé. Ayèn mvè. Alôm alañ-ngiñelète	161
Jékob awôge fwé Jôsef. Isréèl ake Birsyiba. Anyame akobo ne nye ...	162
Isréèl anzu Ijipt. Mi bon Isréèl beña ke tobo Ijipt ...	163
Jôsef abôma n'isa wia. Jôsef ayègele bo-benyañ bia mezô be ke kobo ne Férô ...	165
Jôsef alète bo-benyañ betan, n'isa, èbé Férô. Férô avè bo asan Gôsyèn. Jékob avè Férô abota ...	166
Jôsef asôm syika ye mintôma ye menyôl ye mebeñ Bijiptian èbé Férô ...	168

Isréèl afan Gôsyèn. Mambu ényiñ Jékob. Akobo e jam e soñ zia. Isréèl akon. Jôsef ake ne bon bia bebé e yèn nye. Isréèl avè bo abota ...	170
Jékob avè bon bia abota	173
Jékob ayègele bon bia evôm be ke nye je. Awu. B'ayi du e jam awu Jékob	176
Jôsef ake afan Kénan e je isa	177
Bo-benyañ Jôsef b'akwé nye ngongol e jam bo mam mebé benga tata bo nye. Akobo ne bo mezô memvè	178
Mambu ényiñ Jôsef. Azu na, be vage bives bia afan Ijpt. Aña wu.	179

